

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ג שליט"א

פרשת
ויצא
ג' – ט' כסליו – תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

הַאי נַמִּי תִּיפּוּק לֵיהּ כּוּ'. חלב טמאה תיפוק ליה נמי דמטמא דמהיכא תיתי לטהרה מהאי קרא דיעשה לכל מלאכה האי לאו בטמאה כתיב דהא כתיב [ואכל] לא תאכלוהו לחלב: **מִי שֶׁאִיסּוּרוֹ מִשּׁוּם אֲכִילַת חֵלֶב.** ובשרה מותר טיהרתי לך יצאת זו שכולה אסורה משום בל תאכל טמא ואכתי אימא טריפה למה נאמרה כו': **אֶלָּא הַאי טְרֵיפָה מִיבְּעֵי לְאִיתּוּיֵי חֵיזֵי דְּם"ד מִי שֶׁחֲלֵבָהּ אָסוּר כּוּ'** קמ"ל. ה"ג ושינויא הוא לאיתויי חיזי טהורה שמתה שחלבה טהור דס"ד ואכל לא תאכלוהו כתיב בהאי קרא מי שחלבו אסור ובשרו מותר טיהרתי לך חלבה מכלל נבילה אבל חיזי שחלבה מותר כבשרה לענין נבילה נמי יטמא כבשרה קמ"ל טריפה כל שיש במינו טריפה ואפילו חיזי: ופרכינן **מ"ש טמאה.** דלא נפקא לן לטהר חלבה מהאי קרא דאין חלבה חלוק מבשרה ולא קרינא ואכל לא תאכלוהו לחלב לחודיה שהרי הכל איסור: **חיה נמי אין חלבה חלוק מבשרה.** לאיסורו ולא קרינא ביה ואכל לא תאכלוהו: **ועוֹד.** ממשמעותא דקרא נמי תיקשה לן דלא בחלב חיזי קאי דהא כתיב ואכל לא תאכלוהו ולקמן ילפינן מינה בברייתא בשמעתין בחלב חיזי נבילה לא טיהר מכלל טומאה: **טריפה לגופיה איצטריך.** לטהר חלב טריפה שמתה ולעולם טריפה חיזי ודקאמרת הרי נבילה אמורה איצטריך סד"א הואיל וטמאה אסורה מחיים וטריפה מחיים אסורה כו': **אִי הָכִי.** טריפה דכתיב גבי עוף נמי איצטריך לגופיה ולומר עוף שמתה מטמא בבית הבליעה שלא תאמר כו': **וְעוֹד.** גבי בהמה: **מִי אִיכָּא לְמֵילַף טְרֵיפָה מִטְּמֵאָה.** דניבעי קרא לטהר: ה"ג **אֶלָּא אִמַּר רַבָּא כּוּ' הַתּוֹרָה אָמְרָה.** בא הכתוב לומר לך יבא איסור כו' ומשום אבל לא תאכלוהו דסיפיה דקרא פירש בו נבילה וטריפה לחייב את האוכלו משום חלב ומשום נבילה ומשום טריפה שלא תאמר אין איסור נבילה וטריפה חלין על איסור חלב שקדם לבולם: **מִשּׁוּם דְּמִטַּמֵּיא.** הילכך חמירא לחול על איסור חלב: **וְרַבִּי מֵאִיר.** דאמר עוף שחיטתו מטהרת טריפתו: **הַאי טְרֵיפָה.** דגבי עוף מאי עביד ליה: **לְמַעוֹטֵי שְׁחִיטָה שֶׁהִיא לִפָּנִים.** וכדאמרן לעיל (דף סט.) מה טריפה ששווה בפנים כבחוץ יצא השוחט עוף חולין בפנים כו': **טְרֵיפָה אַחֲרִינָא כְּתִיב.** גבי נבילת עוף טהור וכל נפש אשר תאכל נבילה וטריפה באזרח ובגר וכבס בגדיו (ויקרא יז) וחד לא יאכל נבילה וטריפה לטמאה בה (שם כב): **וְחַד לְמֵעוֹטֵי עוֹף טָמֵא.** דדרשינן מי שיש במינו טריפה: **וְרַבִּי יְהוּדָה.** עוף טמא מקרא יתירא דנבילה לא יאכל נפקא ליה דלא איצטריך אלא לדרוש ולומר מי שאזהרתו משום בל תאכל נבילה יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבילה אלא משום בל תאכל טמא: **וְרַבִּי מֵאִיר הַאי.** קרא יתירא דנבילה לא

אֶלָּא לאתויי חיזה. כך גרס הקונטרס וקשה דמאי קפריך מ"ש טמאה כו' אדרבה משום דדמי לטמאה איצטריך קרא לאתויי ומאי פריך נמי ואכל לא תאכלוהו אדרבה משום הכי איצטריך קרא טריפה דמשמע כל שיש במינו טריפה חלבה טהור ואפי' חיזה ור"ת גרס אלא למעוטי חיזה מאי טעמא מי שחלבה אסור וכו' ול"ג סד"א ופריך אמאי איצטריך קרא לומר דחלב חיזה טמא מאי שנא טמאה כו' ומיהו קשה דטריפה לא משמע למעוטי אלא לרבויי כל שיש במינה טריפה: **מַה** טמאה חלבה טמא. וכי תימא מה לטמאה שכן אין שחיטתה מטהרתה תאמר לטריפה חיזה תוכיח:

יָכוֹל איסור נבילה ויחול על איסור חלב. תימה למאן דאית ליה איסור מוסיף למה ליה קראי וכי תימא מהכא יליף בעלמא שאני הכא דאיסור חלב קל הוא דהותר מכללו ולכך אתי איסור נבילה וחייל עליה:

וְאִי אשמועינן טריפה משום דאיסורא מחיים כו'. תימה דבפ"ב דחולין (דף לז:) עביד ק"ו איפכא ומה מחיים אתי איסור טריפה וחייל אאיסור חלב נבילה דלאחר מיתה מבעיא ושם פירשתי: **וְחַד** למעוטי עוף טמא. הא דלא נפקא ליה לרבי מאיר מהיכא דנפקא ליה לרבי יהודה משום דר' מאיר לטעמיה דאית ליה איסור חל על איסור: **וְרַבִּי** מאיר האי נבילה מאי עביד ליה. וא"ת על כרחיך צריך לכתוב נבילה דאי הוה כתיב טריפה לא יאכל לטמאה בה ולא כתב נבילה אם כן הוה אמינא דטריפה בלא נבילה מטמאה ו"ל כיון דכתיב (ויקרא יז) (והנפש) [וכל נפש] אשר תאכל נבילה וטריפה מה התם נבילה עמה אף כאן נבילה עמה:

לִשְׁיעוּר אכילה בכזית. איפשר דרבי יהודה נמי אית ליה ואע"ג דלא מיותר:

יִצְתָּה חיזה שחלבה ובשרה מותר. הא דדחיק בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע:) לאשכוחי דנבלת חיזה טהורה מטמאה ולא מצי למידרש מהכא דהא חלבה טמא דאי לאו דאשכחן במקום אחר דנבלת חיזה מטמאה לא הוה דרשי' הכי:

ואפילו

**הַאי נַמִּי, תִּיפּוּק לִי מִ'וְחֵלֶב נְבֵלָה', מִי שֶׁאִיסּוּרוֹ מִשּׁוּם 'בַּל תֹּאכַל חֵלֶב נְבֵלָה', יָצְאָתָה זוֹ שֶׁאֵין אִיסּוּרָהּ מִשּׁוּם 'בַּל תֹּאכַל [חֵלֶב נְבֵלָה]' אֶלָּא מִשּׁוּם טָמֵא'. אֶלָּא הַאי 'טְרֵיפָה', מִיבְּעֵי לְאִיתּוּיֵי חֵיזֵי. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא, מִי שֶׁחֲלֵבָהּ אָסוּר וּבְשָׂרָהּ מוּתָּר. יָצְאַת זוֹ שֶׁחֲלֵבָהּ וּבְשָׂרָהּ מוּתָּר, קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר לֵיהּ, מַאי שְׁנָא טְמֵאָה, דְּאֵין חֶלְבָּהּ חָלוּק מִבְּשָׂרָהּ. חַיָּה נַמִּי, אֵין חֶלְבָּהּ חָלוּק מִבְּשָׂרָהּ. וְעוֹד, הָכְתִיב 'וְאָכוֹל לֹא תֹאכְלוּהוּ'. אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, 'טְרֵיפָה', לְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ, שֶׁלֹּא תֹּאמַר, הוֹאִיל וּטְמֵאָה אֲסוּרָה מֵחַיִּים, וּטְרֵיפָה אֲסוּרָה מֵחַיִּים. מָה טְמֵאָה, חֶלְבָּהּ טָמֵא. אַף טְרֵיפָה, חֶלְבָּהּ טָמֵא. אִי הָכִי, הַאי נַמִּי מִיבְּעֵי, שֶׁלֹּא תֹּאמַר, הוֹאִיל וְעוֹף טָמֵא אָסוּר בַּאֲכִילָה, וּטְרֵיפָה אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה. מָה עוֹף טָמֵא אֵינוֹ מְטַמֵּא, אַף טְרֵיפָה אֵינָהּ מְטַמְּאָה. וְעוֹד, מִי אִיכָּא לְמֵילַף טְרֵפָה מִטְּמֵאָה. טְמֵאָה לֹא הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, טְרֵיפָה הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. וְכִי תֵּימָא, טְרֵיפָה מִבֶּטֶן, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. בְּמִינָהּ, מִיהָא אִיכָּא. אֶלָּא אָמַר רָבָא, הַתּוֹרָה אָמְרָה, יָבֹא אִיסּוּר נְבֵילָה, וְיָחוֹל עַל אִיסּוּר חֵלֶב. יָבֹא אִיסּוּר טְרֵיפָה, וְיָחוֹל עַל אִיסּוּר חֵלֶב. וּצְרִיכִי, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן נְבֵילָה, מִשּׁוּם דִּמְטַמְּיָא. אֲבָל טְרֵיפָה, אֵימָא לֹא. וְאִי אַשְׁמְעִינַן טְרֵיפָה, מִשּׁוּם דְּאִיסּוּרָהּ מֵחַיִּים. אֲבָל נְבֵילָה, אֵימָא לֹא. צְרִיכָא. וְרַבִּי מֵאִיר, הַאי 'טְרֵיפָה' מַאי עֲבִיד לֵיהּ. מִיבָּעֵי לֵיהּ, לְמַעוּטֵי שְׁחִיטָה שֶׁהִיא לִפָּנִים. וְרַבִּי יְהוּדָה, 'טְרֵיפָה' אַחֲרִינָא כְּתִיב. וְרַבִּי מֵאִיר, חַד לְמַעוּטֵי שְׁחִיטָה שֶׁהִיא לִפָּנִים, וְחַד לְמַעוּטֵי עוֹף טָמֵא. וְרַבִּי יְהוּדָה, מִ'נְּבֵלָה' נָפְקָא לֵיהּ. וְרַבִּי מֵאִיר, הַאי 'נְּבֵלָה' מַאי עֲבִיד לָהּ. לְשִׁעוּר אֲכִילָה. וְתִיפּוּק לִי מִקְּרָא קַמָּא. מִדְּאַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא בִּלְשׁוֹן אֲכִילָה, חַד לְשִׁעוּר אֲכִילָה בְּכַזַּיִת, וְחַד לְשִׁעוּר אֲכִילָה בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא, הוֹאִיל וְחִידּוּשׁ הוּא. יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, נַמִּי לִיטַּמֵּא. קָא מַשְׁמַע לָן. תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה', בְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה הַפְּתוּחַ מִדַּבֵּר. אַתָּה אוֹמֵר בְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה הַפְּתוּחַ מִדַּבֵּר, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְמֵאָה. אָמַרְתָּ, טִיהֵר מִכְּלָל שְׁחוּטָה, וְטִיהֵר מִכְּלָל חֵלֶב. מַה כְּשֶׁטִּיהֵר מִכְּלָל שְׁחוּטָה, בִּטְהוֹרָה וְלֹא בִּטְמֵאָה. אַף כְּשֶׁטִּיהֵר מִכְּלָל חֵלֶב, בִּטְהוֹרָה וְלֹא בִּטְמֵאָה. אוֹ כַּלָּךְ לְדֶרֶךְ זוֹ, טִיהֵר מִכְּלָל נְבֵילָה, וְטִיהֵר מִכְּלָל חֵלֶב. מַה כְּשֶׁטִּיהֵר מִכְּלָל נְבֵילָה, בִּטְמֵאָה וְלֹא בִּטְהוֹרָה. אַף כְּשֶׁטִּיהֵר מִכְּלָל חֵלֶב, בִּטְמֵאָה וְלֹא בִּטְהוֹרָה. אָמַרְתָּ,

כשבא

יאכל מיבעיא ליה ללמד טומאתו שאינו מטמא אלא כשיעור אכילתו דהיינו כזית: **מִקְּרָא קַמָּא.** והנפש אשר תאכל: **כִּבְדֵי אֲכִילַת פְּרָס.** שאם שהה באכילת כזית יותר מכדי אכילת פרס הרי היא כשאר אכילות שאין מצטרפין לעונשין ואף זו אין מצטרפת ליטמא בבית הבליעה: **דְּחִידּוּשׁ הוּא.** שלא מצינו בתורה טומאה כזו שאין לו טומאה מבחוץ ובבית הבליעה באה לו טומאה: **הַכְתוּב מְדַבֵּר.** לטהרו מלטמא משום נבילות: **טִיהֵר מִכְּלָל שְׁחוּטָה.** טיהר מלטמא מטעם שחיטה שהשחיטה מטהרתה: **וְטִיהֵר מִכְּלָל חֵלֶב.** מטעם חלב טיהר את הנבילה מלטמא שכתב כאן שחלב נבילה טהור: **מַה כְּשֶׁטִּיהֵר.** בשר שחוטה מלטמא טהורה טיהר ולא טמאה דטמאה אין שחיטתה מטהרתה דילפינן לה בת"כ מקרא יתירא ולאלה תטמאו כל הנוגע בהם במותם ודאי יתירא הוא לומר אע"פ שהן שחוטין ומה אני מקיים במותם ולא בחייהם ובבהמה טמאה כתיב דסמוך ליה כל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו': **אַף כְּשֶׁטִּיהֵר מִשּׁוּם חֵלֶב.** מלטמא בטהורה טיהר ולא בטמאה: ה"ג בתורת כהנים אמרת כלך לדרך זו טיהר מכלל נבילה וטיהר מכלל חלב מה כשטיהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה אף כשטיהר כו' טיהר בשר נבילה מלטמא ולקמן מפרש לה בנבלת עוף טמא וטיהר מכלל חלב כדאמרן: **בְּטָמֵאָה וְלֹא בְּטָהוֹרָה.** עוף טמא טיהר מלטמא בבית הבליעה ולא עוף טהור:

ואפילו באווזין ותרנגולין. ומתני' דמסכת טהרות (פ"א מ"א) מוכחא קצת דקתני י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וקתני סיפא ר"מ אומר מליקתה ושחיטתה מטהרתה משמע בכל עופות דומיא דרישא ודומיא דשחיטה:

אבל עז לאו מינא דעגלה נינהו. אע"פ דאווזין ותרנגולין לאו מינא דתורים ובני יונה ומטהרין לא דמי דהכא עגלה בהמה גסה ועז בהמה דקה אבל בעופות לא שייך למימר מין גסה ודקה אע"ג דמצינו בלשון משנה עוף הדק ועוף הגס בפרק אלו טריפות (חולין מב.) (וקשה משילהי אותו ואת בנו) (שם דף פב): הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות כו'. ואם תאמר תנינא חדא זימנא במס' קינין (פ"ב מ"ג) ואם פרח מבין המתות לכולם הרי כולם ימותו וצריך לעשות צריכותא דבגמרא פריך תנינא חדא זימנא במתני' דכל האסורים לגבי מזבח ומשני צריכא ושמא אי מדהתם הוה אמינא ה"מ עופות דהפסד מועט אבל זבחים דהפסידן מרובה אימא לא נפסדינהו לכולהו:

אפילו אחת בריבוא ימותו כולן. הקשה ה"ר יצחק ברבי מרדכי דבפרק הנשרפין (סנהדרין דף עט:) תנן רוצה שנתערב באחרים כולן פטורין ר' יהודה אומר כונסין אותן לכיפה ומפרש בגמרא בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנגמר דינן קמיפלגי ופטרי רבנן משום דאין גומרים דינו של שור אלא בפניו והשתא הכא דרובא דהיתירא ופסידא דקדשים אמרינן ימותו כולן התם דרובא דאיסורא והדיוט לא כ"ש ונראה לרבינו יצחק דגרסינן כמו שמצא בספר אחד ישן בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים ול"ג שנגמר דינן אלא (איירי) בשורים מעליא ול"ג עסקינן והשיב לו ר"ת דמתניתין דקתני כולן פטורים משמע שהאחרים בני חיובא ואע"ג דברישא דשמתעין אמרינן מאי אחרים אילימא אחרים כשירין פשיטא ולא פריך פטורים פטור מיבעי ליה התם כיון דמצי למיפרך מגופה לא חש למידק ועוד דריש לקיש אדרבי אבהו קאי דמשני הכא ברוצה שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים אחרים עסקינן ועלה קאי ר"ל ומשני באדם כ"ע לא פליגי דפטירי אלא הכא בשור שלא נגמר דינו כו' ומשמע דבההוא ענייגא דאוקמה רבי אבהו באדם מוקי לה ריש לקיש בשור שנגמר דינו אבל נתערב בשורים מעליא היה אומר ר"ל ניכבשינהו דניידין וכל דפריש מרובא פריש ומתניתין דשילהי מסכת ע"ז (דף עד.) דשור הנסקל אוסר בכל שהוא מיירי בשנסקל דליכא למימר ניכבשינהו ותדע דלא קתני שנגמר דינו ומתני' דהכא דקתני ימותו כולן בנתערב בזבחים מיירי ולגבוה וגזירה שמא יבואו ר' כהנים בבת א' (לקמן דף עג:) ומסקי מן הקבוע למזבח אבל בעלמא אמרינן ניכבשינהו דניידין ומטעם זה היה אומר רבינו תם דנראה לו להתיר דרוסת הזאב ברוב דמעשים בכל יום דזאבים טורפים ונושאין שה מן העדר ורועה מצילן ושריא להו דאע"ג דבעלי חיים חשיבי וכן רוב עופות דורסין אווזין ותרנגולין ומותרין והכא דנתערב ברובא שנגמר דינן דפטרינהו אפילו נידוי ולא אמרינן כל דפריש מרובא פריש לאו פטורין דלישתרו בהנאה קאמר אלא פטורין דלא אטרחו בי דינא להורגם דכמיתת בעלים כך מיתת השור ועוד דלא ליתי לאחלופי באדם דאדם

כְּשֶׁבָּא בְדֶרֶךְ זוֹ, הִיא בְּטָהוֹרָה. כְּשֶׁבָּא בְדֶרֶךְ זוֹ, הִיא בְּטֻמְאָה. תַּלְמוּד לוֹמַר, 'טְרֵיפָה', מִי שֶׁיֵּשׁ בְּמִינָהּ טְרֵיפָה, וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַטְּמֵאָה שֶׁאֵין בְּמִינָהּ טְרֵיפָה, וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַחַיָּה שֶׁיֵּשׁ בְּמִינָהּ טְרֵיפָה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְאָכוֹל לֹא תֹאכְלוּהוּ', מִי שֶׁחֶלְבָּהּ אָסוּר וּבְשָׂרָהּ מוּתָּר. יָצָא חַיָּה, שֶׁחֶלְבָּהּ וּבְשָׂרָהּ מוּתָּר. אָמַר לֵיהּ רַב יַעֲקֹב בַּר אַבָּא לְרָבָא, אֶלָּא מֵעַתָּה נִבְלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה, הוּא דְּטַמְּאָה. נִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה לֹא מְטַמְּאָה. אָמַר לֵיהּ, כַּמָּה סָבֵי שַׁבִּישְׁתּוּ בָּהּ. סֵיפָא, אֲתָאן לְנִבְלַת עוֹף טָמֵא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא טִיהֵר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא בְּתִימְטִין. אֲבָל בְּבַעֲלֵי מוּמִין, לֹא. וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֲפִילּוּ בְּבַעֲלֵי מוּמִין. אִיתְּמַר נַמִּי, אָמַר רַב בֵּיבִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְטַהֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר בְּבַעֲלֵי מוּמִין, וַאֲפִילּוּ בְּאַוָּזִין וְתַרְנְגוֹלִין. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה, עָרֵךְ עֵז, מַהוּ. אַוָּזִין וְתַרְנְגוֹלִין מַעֲמָא מַאי, דְּמִינָא דְּעוֹפוֹת נִינְהוּ. אֲבָל עֵז, לָאו מִינָא דְּעֶגְלָה הוּא. אוֹ דִילְמָא, מִינָא דִּבְהֵמָה הוּא. יָתִיב רַב דִּימִי, וְקָאָמַר לָהָא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, מִכְּלָל דְּעֶגְלָה עֲרוּפָה טְהוֹרָה הִיא. אָמַר לֵיהּ, אִין. אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי, 'כַּפָּרָה' כְּתִיב בָּהּ כְּקָדָשִׁים. מֵתִיב רַב נָתָן אֲבוּהַּ דְּרַב הוּנָא (בַּר נָתָן), 'וְאָכוֹל לֹא תֹאכְלוּהוּ', אֵין לִי אֶלָּא חֶלֶב שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה. חֶלֶב שֶׁל שׁוֹר הַנִּסְקָל וְעֶגְלָה עֲרוּפָה, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'כָּל חֵלֶב'. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ, עֶגְלָה עֲרוּפָה טְהוֹרָה הִיא, הִיא טְהוֹרָה וְחֶלְבָּהּ טָמֵא. הֵיכָא דְּעָרַף מִיעָרַף, לֹא אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. כִּי אִיצְטְרִיכָא, הֵיכָא דְּשָׁחֲטָה מִישְׁחַט. וְתֵיהֵנֵי לֵיהּ שְׁחִיטָה לְטַהֲרָהּ מִידֵי נְבֵלָה. לֹא צְרִיכָא, שֶׁמֻּתָּה. מִכְּלָל דְּמֵחַיִּים, אָסוּרָה. אִין, אָמַר רַבִּי יַנַּאי, גְּבוֹל שָׁמַעְתִּי, וְשָׁכַחְתִּי. וְנָסְבִין חַבְרַיָּיא לְמֵימַר, יְרִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן הִיא אוֹסַרְתָּהּ:

הדרן עלך חטאת העוף

משנה כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּחַטָּאוֹת הַמֵּתוֹת, בְּשׁוֹר הַנִּסְקָל, אֲפִילּוּ אַחַת בְּרִיבּוֹא, יָמוּתוּ כּוּלָּן. נִתְעָרְבוּ בְּשׁוֹר שֶׁנֶּעֱבְדָה בּוֹ עֲבֵירָה, אוֹ

שהמית

ה"ג **כשאתה בא בדרך זו היא בטהורה וכשאתה בא בדרך זו היא בטמאה.** הילכך מדינא לא נפקא ת"ל טריפה כו': **אלא מעתה כו'.** אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה: **כמה סבי שבישתו בה.** תמיה אני על זקנים מרובין שכמותכם שנשתבשתם בה: **סיפא.** דקתני טיהר מכלל נבילה: **אתאן לנבלת עוף טמא.** שטיהרה הכתוב מלטמא בבית הבליעה: **לא טיהר רבי מאיר.** במליקת טריפה אלא בתמימים דשייכא בהו מליקה: **ואפי' באווזים.** דלאו בני מזבח הן ובלבד שיהו קדשים בפנים דהא טריפה נמי לא חזיא בתורין ובני יונה וטיהרה הואיל ומליקה הכשר קדשים בפנים היא: **ערך עז.** על החלל במקום עגלה ערופה: **מהו.** לר"מ מי אמרינן כי היכי דמטהר מליקת אווזין קדשים בפנים הואיל ומליקת שום עוף בפנים הוא ה"נ עריפה הכשר טהרת עגלה היא מידי נבילה כדאמרי' לקמן: ה"ג **אבל עז לאו מינא דעגלה הוא.** שזו מין גסה וזו מין דקה: **אין לי.** שטהור מידי נבילה אלא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה: **חלב שור הנסקל ועגלה ערופה.** שאסור בהנאה מנין שטהור: **ת"ל כל חלב.** דסמיך ליה כי כל אוכל חלב ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה איצטריך קרא לטהר חלבה וכי היא טהורה וחלבה טמא: **להיכא דשחטיה מישחט.** משנאסרה בהנאה מחיים כדמפרש לקמיה דמחיים נאסרה: **ותיהני לה שחיטתה.** אע"פ שאינה מתירתה לא באכילה ולא בהנאה תטהרנה מלטמא דאין לך שחוטה בבהמה טהורה שמטמאה: **שמתה.** דהשתא בשרה טמאה ואיצטריך לטהר חלבה שלא תאמר לא טיהר אלא חלב שאתה קורא בו יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני חלב עגלה ערופה מנין ואוקימתה בשמתה: **גבול שמעת.** בה מאימתי: **ונסבין חברייא.** וסבורין התלמידין מדעתם לומר: **ירידתה כו'.** ובקידושין יליף לה דנאסרה מחיים:

הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים. אפילו אחת בריבוא. השתא משמע אחת כשירה ברבוא של חטאות המתות הילכך פריך בגמרא מאי אפילו הא הוו מתות רובא דקתני שנתערבו בחטאות המתות חמש חטאות מתות נינהו וולד חטאת וחטאת שמתו בעליה ותמורת חטאת ושכיפרו בעליה ושאבדה ושנמצאת בעלת מום: **נתערבו.** זבחים כשרים בשור שנעבדה בו עבירה אחד באחד ומפרש ואזיל מאי היא

כגון

שהמית

רש"י

שהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים דשור שהמית על פי הבעלים איפטר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור וכן רובע ונרבע ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים דהשתא לאו שור הנסקל הוא וליכא למימר ימותו שהרי מותרין להדיוט אם לא מפני הזבח המעורב בהן ואי איפשר למכור את כולן לצורכי מין אותה זבח להקריבם שהרי פסולים להקרבה כדאמרינן בתמורה (דף כח.) מן הבהמה להוציא הרובע והנרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ומן הצאן להוציא את הנוגח מוקצה שהקצהו לצורך (תקרובת) עבודה זרה ולא הקריבו ונעבד שעשאו עבודה זרה והשתחוה לו ואמרינן בפרק כל האסורין במסכת תמורה (דף כט.) דמותרין להדיוט:

שֶׁהֵמִית אֶת הָאָדָם, עַל פִּי עֵד אֶחָד, אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים, בְּרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, בְּמוּקְצֶה וְנֶעֱבָד, בְּאֶתְנָן וּמְחִיר,

כלאים

תוספות

דאדם כולי עלמא לא פליגי דפטירי תדע דלרבי יהודה אמאי כונסין לביפה ועביד צער בעלי חיים ומקלקל חצירו וביפתו אדרבה ליערפינהו בקופיץ ולקברינהו אלא ודאי אתי לאחלופי באדם ועבדי היכירא ולרבנן נמי עבדי היכירא דפטרינן להו ולא חיישי' לתקלה אבל במתני' דהכא חיישינן לתקלה דאיכא כמה ספק איסורין לפי שהם מוקדשים כגון רכב על גבי שור ובא חבירו ורכב וסמיכה על גבי ראש גדי וטלה וחלב מוקדשין ע"ג מכתו דשרי בשור הנסקל לפי שאינם דרך הנאתן ועוד דאיכא איסור מעילה דהזיד במעילה הילכך כולן ימותו ואל תתמה התם כיון דאיסור הנאה נינהו אמאי לא תקינו בהו רבנן מיתה ויזקיקו להורגן היכי יזקיקו ב"ד להרוג כל איסורי הנאה הרי הזואב והארי דמוקי לה ר"ל והוא שהמיתו ואסורין בהנאה (סנהדרין דף טו:) ולא תקינו להו מיתה אלא אמרו כל הקודם להורגן זכה ומקשה רבא היינו דקתני עלה ואפי' אבא חלפתא ביניהם אלא אמר רבא שנים שהיו עומדין ויצא חץ מביניהם פטורין ואפילו אבא חלפתא דלא תלינן ביה שהרג אבל בשוורים אותן שיש לתלות בהן חייבין משום ובערת הרע מקרבך ועוד אומר ר"ת דשור הנסקל אינו נאסר מחיים ופירש דכולה ההיא שמעתא (ב"ק דף מא.) דממשמע שנאסר סקל יסקל השור איני יודע שהיא נבילה ונבילה אסורה באכילה מוכחת כן וסוגיא דפרק שני דקדושין (דף נז.) הכי פריך כל צפור טהורה תאכלו לרבות המשולחת וזה אשר לא תאכלו מהם לרבות את השחוטה ופריך איפוך אנא ומשני לא מצינו בעלי חיים שאסורין שלא יהו מותרין בששוחטן בר מאלו שעומדין ומוקצין למצוותן ולכך אין לאסור משולחת לומר דחל עליה איסור לאחר שילוח לאוסרה באכילה כדין שאר עופות טמאין דכתיבי בקרא ופריך (ויהי רובע ונרבע) דאסורין פירוש דמחיים אסורין לשוחטן ולהקריבן לגובה ומשני הני מילי לגבוה אבל להדיוט שרי והרי רובע ונרבע בעדים דמחיים אסורין פי' דמחיים אסורין לישחט ואם שחטן אסורין אף אני אביא משולחת ומשני רוב בעלי חיים קאמרינן אם כן דאין שור הנסקל נאסר כל זמן שהוא חי שור שלא נגמר דינו שנתערב באחרים שנגמר דינן כולן פטורין דמותרין בגיזה ועבודה ואין כאן עיוני הדין כיון דפטורין מסקילה מיהו לכשישחטו או ימותו יהו אסורין בהנאה והא דאמר בסוף פרק שור שנגח ד' וה' (דף מה. ושם ד"ה מכור) דשור שנגמר דינו מכרו אינו מכור אפילו לרידיא היינו משום דאסור לענות דינו ומצוה לסוקלו ועוד דאין לו מכר דאין לו בעלים והלוקח אינו יכול לזכות בו יותר משאר אדם אבל כי לא נגמר דינו מכרו מכור לשחיטה אי נמי לרידיא דמצי לאערוקיה לאגמא וכי שחיט ליה [לאחר שנגמר דינו] אסור באכילה כך נראה לר"ת כמו שפירשנו וקשה דבסוף פרק קמא דערכין (דף ז:) משמע דשור הנסקל נאסר מחיים גבי האשה שמתה נהנין בשערה דמפרש התם זו מיתתה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה ויש לומר גמר דינה דמחיים גורם לה להיות חל עליה איסור שאסורה אפילו שחטה דעבדה בעין בשר וזו מיתתה אוסרתה אין עליה שום איסור מחיים ויש להביא ראיה דלא נאסר מחיים מהא דתניא בפרק מרובה מדת (ב"ק דף עא.) ובפרק אלו נערות (כתובות דף לג:) (גבי) גגב שור הנסקל וטבחו משלם תשלומי ד' וה' דברי רבי מאיר ואמאי הא ליתא במכירה ושמעינן ליה לריש לקיש בפרק מרובה מדת (ב"ק דף עא.) דכל שישנו בטביחה ישנו במכירה וכל שאינו בטביחה אינו במכירה וה"ה דכל שאינו במכירה אינו בטביחה אבל אי שרי בהנאה ניחא שיכול למוכרו לרכוב עליו עד בית הסקילה או ליהנות בו מעט עד אותה שעה או אם היו בית דין מתעצלין בסקילתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר דאין לו בעלים זה לא נוכל לקיים ומה שפסק ר"ת בעדר שיש בו שה אחד ספק דרוסה דשרי מטעמא דכל דפריש מרובא פריש לא יתכן דיש לאסור גזירה שמא יקח מן הקבוע אפילו היכא דפריש מאליו רק בדבר שלא נאסר בתערובת כגון ט' חנויות (אחת) מוכרות בשר שחוטה ואחת נבילה (פסחים דף ט:) התם שרינן אי פריש אחת ולא גזרינן שמא יקח מן הקבוע שהרי האיסור ניכר וידוע היכן הוא ולכך שרינן היכא דפריש או כגון דנמצא ביד גוי אבל אם נאסר בתערובת ופריש לא אמרינן דפריש מרובא פריש ואם יש בעדר ספק דרוסה אפילו אחד בריבוא כולן ימותו תדע דטבעת של עבודה זרה שנתערבה בריבוא כולן אסורות ובפירש אחת מהן פליגי רב ושמואל בגמרא (לקמן דף עד.) אי אוסרת השאר אי לא אבל בההיא גופה אותה שפירשה לא פליגי וכולי עלמא דאסירא וכל איסורי הנאה שפירשו מתערובתן אסורין ולא אמרינן מרובא פריש וטעמא משום גזירה שמא יקח מן הקבוע ולא שנא חולין ולא שנא קדשים ויש להתיר הבהמה שנושא הזאב והרועה מצילה ונתערבה בעדר משום דאין דרוסה אלא ביד ושמא טרפה בשינים והוה ליה ספק ספיקא וכן הנץ שנושא אווז שמא נושאה בחרטום או בין רגליו ולא הכה ביד מיהו יש ליישב דרבי ר"ת דלא דמי לטבעת של עבודה זרה דשאני בעלי חיים כיון דאפשר ע"י דנכבשינהו דניניידין ואם תאמר אמאי תנן ימותו נימא ירעו עד שיסתאבו ויפדו ואחרי כן נימא כל דפריש מרובא פריש ויש לומר דלא עבדינן תקנה ברעייה כיון דלאחר רעייה לא ירעו ולא חיישינן לתקלה ובסיפא אמרינן ברובע ונרבע ירעו ולכשיסתאבו יפדם וישחטם ויאכלם מטעם דפריש מרובא פריש ויש לומר דלא עבדינן תקנה ברעייה כיון דלאחר רעייה לא מישתרי נמי אלא מטעם כל דפריש ועוד שאל הרב רבי יצחק מר"ת דקאמר רבי שמעון (סנהדרין דף עט:) הנסקלים בנשרפים ידונו בסקילה שהשריפה חמורה ניזיל בתר רובא להחמיר בדיני נפשות כדאיתא פרק קמא דחולין (דף יא:) דלא חיישינן שמא במקום סייף נקב הוה ותירץ דלא אזלינן בתר רובא להחמיר כיון שנהרג בלאו הכי במיתה אחרת אי נמי לא אזלינן בתר רובא לחייב אותו שהוא ודאי בסקילה ומהאי טעמא לא תקשי לן הא דאמר פרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עט:) דאדם רוצח שלא נגמר דינו שנתערב עם אחרים שנגמר דינן כולן פטורים דמשום רובא לא נעביד דבר שהוא שקר ודאי דודאי יש אחד שאינו בר מיתה כלל לפי שלא נגמר דינו ולא דמי לאותו שהרג ודאי אלא דלא ידעינן אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד יש לומר דהוה ליה קבוע וכל קבוע במחצה על מחצה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכי תימא ניכבשינהו ונימא דכל דפריש אי אתה רשאי למושכן להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקבוע והא דפריך מעיקרא כי תני הנשרפים בנסקלים תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו הכי פירושא לכל הפחות לא גרע משום דרובא נסקלים:

על פי עד אחד או על פי הבעלים. פירש בקונטרס דפטר ליה מסקילה משום דמודה בקנס פטור וכן פירש במכות (דף ו.) דאין אדם נהרג על פי עצמו מטעם קנס ונראה דאפי' אמרי' שנגמר דינם בבית דין פלוני אין נהרגים על פיהם ואע"ג דכי האי גוונא מחייב בקנס כדמוכח בפרק קמא דמכות (דף ד.) וגבי פלוני רבע שורי בפרק קמא דסנהדרין (דף י.) מפרש משום דאדם קרוב אצל ממונו לא אמרינן ונהרג שורו ולא פלגינן דיבורא אלא הרובע והשור נהרגין ואי קנס מיקרי כי נמי אמת הוא שרבע שורו אמאי נהרג שור על פיו והא מודה בקנס פטור כמו אם אמר גנבתי וטבחתי דפטור מכפל וד' וה' ונראה לי טעמא דאינו נהרג על פי הבעלים אם אין עד אחד עמו כדאיתא פרק כל האסורין (תמורה דף כט.) זה וזה מותרות באכילה מנלן אי ס"ד להדיוט אסירי למה לי למעוטינהו לרובע ונרבע לגבוה ואע"ג דהתם לא מזכיר ברובע ונרבע על פי הבעלים מכל מקום על כל ענין שפסול גבוה ומותר להדיוט קאי מנהני מילי. ברוך:

ברובע ונרבע. פירש בקונטרס על פי עד אחד או על פי הבעלים שנאסר לגבוה ולא להדיוט דבשני עדים היה נאסר אפילו להדיוט וכן משמע בריש פ' בתרא דכריתות (ד' כד.) דאמר רבי יוחנן שור הנסקל שהוזמו עדיו כל המחזיק בו זכה אמר רבא מסתברא טעמיה דרבי יוחנן דאמרו ליה נרבע שורו ואי לא ליתסר בהנאה אמאי מייאש הלא העור מותר בהנאה והבשר לכלבים וכן נמי משמע בפרק האיש מקדש (קדושין דף נז:) דפריך והרי רובע ונרבע בעדים דאסירי מחיים להדיוט ואם תאמר ומנלן הא כי כתיב קרא בנוגח כתיב ולא ילפי מהדדי כדאמרינן פרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מ:) שיש בנוגח שאין ברובע ויש ברובע שאין בנוגח ושמא איבא שום דרש:

ובטריפה

ובטריפה. בגמ' דייק האי טריפה היכי דמי אי ידע לה ליזיל ולישקלה ומפרש רבי ירמיה כגון שנתערבה בוולד טריפה ורבי אליעזר היא ורבי ינאי מפרש כגון דאיתערבה נקובת הקוץ בדרוסת הזאב וריש לקיש מפרש כגון דאיערב בנפולה והקשה ה"ר אפרים כיון דלא ידיעה מה מועלת כאן רעייה דלמיכלה א"א משום ספק טריפה ולגוים ולכלבים אי אפשר דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ומחזים נמי לא אפשר ליהנות דפסולי המוקדשים אסורים בגיזה ועבודה מיהו למ"ד דאיערב בדרוסה יש לה בדיקה לאחר שחיטה אם האדימה בשר כנגד בני מעיים או כנגד הסימנים דאפי' ודאי דרוסה יש לה בדיקה ולמ"ד דאיערב בנפולה נפולה יש לה בדיקה אבל למ"ד בוולד טריפה קשה ושמא קסבר פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כאיכא דאמרי בפרק שני דבכורות (דף טו:) אי נמי כדאמרינן (פסחים דף) אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הני מילי היכא דלא חזו אלא לכלבים כגון קדשים שמתו או נטרפו אבל הני אסורים מחמת טריפות חולין שנתערבו בהן אבל קדשים גופייהו אם היה מכירן דחזו לדידיה שרי להאכילן לגוים ולכלבים ומיתרצא בהכי פירכא אחריתי שהיה מקשה ה"ר אפרים בבכורות פ' כל פסולי המוקדשין (דף לב:) בבור מתיר ר"ע אפי' לגוי ולקמן בפ' טבול יום (דף קג:) אמר ר"ע מדבריהם למדנו שהמפשיט את הבבור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו משמע דווקא בעורו אבל בבשרו לא דאסור להאכילו לכלבים ולגוים ולפי מה שפירשתי ניחא דמידי דלא חזי לישראל אסור להאכילו לכלב ולגוים אבל מידי דחזי לישראל כיון שנפדו שרי ליתן לכלב והיינו טעמא דדרשינן ואכלת ולא לכלביך כלומר דבר שאין עומד אלא לכלביך אבל היכא דחזי לדידיה אישתרו לגמרי דאיתקש לצבי ואיל וא"ת בפרק הפרה (ב"ק דף נג:) דפטרינן שור פסולי המוקדשים שנפל לבור משום דכתיב והמת יהיה לו מי שהמת שלו הרי המת שלו כדתנן (לקמן דף קג:) דיאותו הכהנים בעורו ומשום עור לחודיה איצטריך שור ולא אדם דהוה מחייבנא באדם דחשיב המת שלו משום עור דשרי בהנאה מדאורייתא ולא אסור אלא משום גזירה שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחין (חולין דף קכב.) וי"ל דסוגיא דב"ק (דף נג:) אתיא כמסקנא דפרק טבול יום (לקמן ד' קד.) דפסקי' כרבנן בשר בקבורה ועור בשריפה:

ויבא בדמי היפה שבהן. פירש"י ויקח מעות בשיעור דמי היפה שבכולן ויאמר כל משום שהוא הזבח יהא מחולל על מעות הללו משמע לפירושו שהזבח מעורב בריבוא של רובע ונרבע והלשון משמע כן ואי אפשר לומר כן דדומיא דרישא קתני שהנסקל נתערב ברוב זבחים וכן מוכח בגמרא ובדמי היפה שבהן היינו דמי היפה של כל אחד ואחד ומניח הגרוע שבהן שלא יחלל:

לשם מי שהוא. פירש בקונטרס (כדי) כשיקריבנו יאמר הרי הוא לשם בעלים שלו וקשה דהא אמר בריש מכילתין (דף ב:) אתנו בית דין דלא לימא לשמן דילמא אתי למימר שלא לשמן אלא לשם מי שהוא היינו סתמא דסתמא נמי כלשמו דמי: **מי** קתני בכמה. בפרק כל האסורין (תמורה דף כח.) משני בענין אחר ולא פריך התם וליתני הא ולא בעי הא כדפריך הכא:

דהדיוט נמי תנא ליה ואלו אסורין כו'. מכמה משניות הוה מצי לאתויי ממתני' דאפה בו את הפת במסכת עבודה זרה (דף מט:) וממתני' דערלה (פ"ג מ"ה ו) בערלה ובכלאי הכרם:

וליבטלו

להדיוט ברעייה ובפדייה דלא איירי התם בנתערבו באיסורי הנאה: **אבל הני.** דלהדיוט נמי לא חזו לפדייה דהא באיסורי הנאה נתערבו: **אימא.** ניבטלי איסורי הנאה ברובא שלא ימותו אלא ירעו וימכרו דלא חמיר דין הדיוט כולי האי קמ"ל ימותו: **אי מהכא.** אשמעינן דאפילו קדשים נמי מפסדינן ולא תנא ההיא בתמורה[ה] ה"א הני הוא דמפסדינן משום דאיערוב באיסורי הנאה אבל הנך דתמורה דלא איערוב בהו איסורי הנאה אימא לא לאסרינהו לכולהו אלא ניבטיל ברובא ויקרבו צריכא: **אבל הנך דלאו איסורי הנאה נינהו.** אימא קיל איסורייהו וניבטלו ברובא ואפילו לגבוה: **הא תנא ליה.** הנך במתני' דלא בטלי לגבוה דקתני במתניתין נתערבו בשור שנעבדה כו' ולמה לי למהדר ולמיתנייה התם: ומשני **מי קתני.** במתני' גבי רובע ונרבע בכמה הן אוסרין: **כל שהן התם קתני.** במסכת תמורה הוא דקתני אוסרין בכל שהן דאי ממתני' דילמא בטלי במאה או במאתים ואחד ברבוא דקתני מתני' לאו עלייהו קאי: **וניתני הא דתמורה.** ולא ניתני הא דזבחים: **תקנתא איצטריכא ליה.** דהתם אוסרין בכל שהוא תני ולא תקנתא והכא תנא תקנתא ירעו עד שיסתאבו כו': **דהדיוט.** נמי תנא במסכת עבודה זרה דאיסורי הנאה לא בטלי ברובא ומיתסרו להדיוט ולמה לי למיתני הכא בחטאות המתות ושור הנסקל:

צריכי

בְּכִלְאַיִם וּבְטְרֵיפָה וְיוֹצֵא דּוֹפֶן, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מֵאוֹתוֹ הַמִּין. נִתְעָרְבוּ בְּחוּלִּין תְּמִימִים, יִמָּכְרוּ הַחוּלִּין לְצוֹרְכֵי אוֹתוֹ הַמִּין. קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים מִין בְּמִינוֹ, [זֶה יִקָּרֵב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְזֶה] יִקָּרֵב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא. קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ (וְיִמָּכְרוּ), וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה, וַיְפַסִּיד הַמּוֹתָר מִבֵּיתוֹ. נִתְעָרְבוּ בַּבְּכוֹר וּבַמַּעֲשֵׂר, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֵאָכְלוּ בַּבְּכוֹר וְכַמַּעֲשֵׂר. הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְעָרֵב, חוּץ מִן הַחַטָּאת וְהָאָשָׁם: גמ' מַאי אֲפִילּוּ. הָכִי קָאָמַר, כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּהֶן חַטָּאוֹת הַמֵּתוֹת, אוֹ שׁוֹר הַנִּסְקָל, אֲפִילּוּ אֶחָד בְּרִיבּוֹא, יָמוּתוּ כּוּלָּן. תְּנִינָא חֲדָא זִימְנָא, כָּל הָאֲסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן, הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע. אָמַר רַב אַשִׁי, אֲמָרִיתָהּ לְשִׁמְעָתָא קַמֵּיהּ דְּרַב שִׁימִי, וְאַצְרִיכַן. דְּאִי מֵהָתָם, הֲוָה אֲמִינָא, הָנֵי מִילֵּי לְגָבוֹהַּ, אֲבָל לְהֶדְיוֹט, אִימָא לֹא. וְאִי מֵהָכָא, הֲוָה אֲמִינָא, הָנֵי הוּא דְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ. אֲבָל הָנֵי, אִימָא לֹא. צְרִיכִי, דְּלָאו אִיסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ. הָא תְּנָא לֵיהּ. מִי קָתָנֵי (בְּכַמָּה כָּל שֶׁהֵן הָתָם קָתָנֵי). וְנִיתְנֵי הָא, וְלֹא בָּעֵי הָא. תַּקָּנְתָּא אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ, דְּהֶדְיוֹט נַמִּי תְּנָא לֵיהּ, וְאַלּוּ אֲסוּרִין וְאוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן, יֵין נֶסֶךְ וַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.

צריכי

כלאים וטריפה ויוצא דופן. שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דופן טריפה התם אמרינן בשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל להוציא את הטריפה ולהדיוט מותרת בהנאה להשליכה לכלבים: **ירעו עד שיסתאבו.** דמחמת הזבח המעורב בהן נאסרו כולן להדיוט ולחללו על המעות בעודו תם אי איפשר הילכך ירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין ממין הקרבן אם עולה הוא יביא מעות בנגד דמי היפה שבכולן דשמא הזבח הוא היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח יהא מחולל על מעות הללו ויביא מן המעות עולה ואם שלמים שלמים: **נתערבו בחולין תמימין.** או אחד באחד או זבח אחד בחולין הרבה ימכרו כל החולין לצרכי מין אותו הקרבן[א] ונמצאת הרי כולן קדשים של מין אחד אלא שאין ידוע כל אחד של מי הוא[ב] ויקרבו כולן כל אחד ואחד לשם מי שהוא כדקתני מתני': **קדשים בקדשים מין במינו.** אלא שבעליהן מוחלקות יקרב כל אחד לשם מי שהוא: **מין בשאינו מינו.** עולה בשלמים שאין מתן דמן ואימוריהן שוה: **וימכרו.** נמצאו דמי עולה עולה דמי שלמים שלמים ואינו יודע איזו עולה ואיזו שלמים הילכך יטול מעות [מביתו] כנגד דמי היפה ויאמר כל מקום שהן ממעות עולה יתחללו על אלו [ג](ואלו מעות כיוצא בהן) לפי שאינו יודע איזו מין היה יפה [וביא מעות כיוצא בהן] ויאמר כל מקום שהן מעות שלמים יהו מחוללין על אלו ונמצא מפסיד אותו עודף מביתו ול"נ דלא גרסינן וימכרו אלא יירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה כו' ובתחילת חילולן יאמר כל מקום שהיא עולה תהא מחוללת על אלו וכל מקום שהן שלמים יהיו מחוללין על אלו ויביא מאלו עולה ומאלו שלמים ותדע דלא גרסינן ליה דהא נתערבו בבכור ומעשר[ד] דקתני נמי וימכרו אי איפשר דהא תנן במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום וילפינן לה בבכורות (דף לב:) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא אלא הכי גרסינן יירעו עד שיסתאבו ויאכלו כמעשר ובכבור: **נתערבו.** זבחים בגון עולה בבכור או במעשר בהמה שאין תופסין דמיהן בקדושה ולהקריבן אי איפשר שזה בליל וזה נאכל או אפילו הוא שלמים זה טעון מתן ארבע וזה מתן אחת וכן סמיכה ונסכים: **ירעו עד שיסתאבו.** ויביא מעות בדמי היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח התופס את דמיו יהא מחולל על מעות הללו נמצא חולין מעורב בבכור ומעשר בעלי מומין ויאכלו מעורבים כולן בתורת בכור ומעשר בעלי מומין שלא ישחטו באיטליז ולא ימכרו באיטליז ולא ישקלו בליטרא כדתנן (מנחות דף עא) כל פסולי מוקדשים הנאתן להקדש לפיכך נשחטין באיטליז לאחר שנפדו ונמכרים באיטליז ונשקלים בליטרא דכמה דמשכיר במכירתן טפי ופריק להו מעיקרא חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים שאין מביאין בדמיהן קרבן וא"ת השתא איכא בהאי זבח המעורב פסידא דהקדש דכיון דאין נשקל בליטרא לא טפי ופריק ליה אין ה"נ אי משום פסידא דידיה לא מזלזלינן בבכור ומעשר נהי דאי לא הוה מערב דליכא זילותא אלא בדידיה מזלזלינן ביה משום דרווחא נמי דידיה הוא אבל באחריני משום איהו לא מזלזלינן: **הכל יכולין להתערב.** בכל שני מיני קדשים אפשר להו שיהו מעורבין: **חוץ מן החטאת ואשם.** שאין מתערבין זה בזה לפי שניכרין זה מזה כדמפרש בגמרא: **גמ' מאי אפילו.** כל שכן כיון דרובא למיתה ימותו: **שנתערבו בהן חטאות המתות.** חד דאיסורא ורובא דהתירא: **כל האסורין כו'.** משנה היא במסכת תמורה: **אוסרין בכל שהן.** כל המתערבין בהן ואפי' אחד בריבוא: **הני מילי לגבוה.** כולן המעורבין אסורין לגבוה ומותרין בלאים וטריפה ויוצא דופן. שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דופן טריפה התם אמרינן בשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל להוציא את הטריפה ולהדיוט מותרת בהנאה להשליכה לכלבים: **ירעו עד שיסתאבו.** דמחמת הזבח המעורב בהן נאסרו כולן להדיוט ולחללו על המעות בעודו תם אי איפשר הילכך ירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין ממין הקרבן אם עולה הוא יביא מעות בנגד דמי היפה שבכולן דשמא הזבח הוא היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח יהא מחולל על מעות הללו ויביא מן המעות עולה ואם שלמים שלמים: **נתערבו בחולין תמימין.** או אחד באחד או זבח אחד בחולין הרבה ימכרו כל החולין לצרכי מין אותו הקרבן[א] ונמצאת הרי כולן קדשים של מין אחד אלא שאין ידוע כל אחד של מי הוא[ב] ויקרבו כולן כל אחד ואחד לשם מי שהוא כדקתני מתני': **קדשים בקדשים מין במינו.** אלא שבעליהן מוחלקות יקרב כל אחד לשם מי שהוא: **מין בשאינו מינו.** עולה בשלמים שאין מתן דמן ואימוריהן שוה: **וימכרו.** נמצאו דמי עולה עולה דמי שלמים שלמים ואינו יודע איזו עולה ואיזו שלמים הילכך יטול מעות [מביתו] כנגד דמי היפה ויאמר כל מקום שהן ממעות עולה יתחללו על אלו [ג](ואלו מעות כיוצא בהן) לפי שאינו יודע איזו מין היה יפה [וביא מעות כיוצא בהן] ויאמר כל מקום שהן מעות שלמים יהו מחוללין על אלו ונמצא מפסיד אותו עודף מביתו ול"נ דלא גרסינן וימכרו אלא יירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה כו' ובתחילת חילולן יאמר כל מקום שהיא עולה תהא מחוללת על אלו וכל מקום שהן שלמים יהיו מחוללין על אלו ויביא מאלו עולה ומאלו שלמים ותדע דלא גרסינן ליה דהא נתערבו בבכור ומעשר[ד] דקתני נמי וימכרו אי איפשר דהא תנן במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום וילפינן לה בבכורות (דף לב:) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא אלא הכי גרסינן יירעו עד שיסתאבו ויאכלו כמעשר ובכבור: **נתערבו.** זבחים בגון עולה בבכור או במעשר בהמה שאין תופסין דמיהן בקדושה ולהקריבן אי איפשר שזה בליל וזה נאכל או אפילו הוא שלמים זה טעון מתן ארבע וזה מתן אחת וכן סמיכה ונסכים: **ירעו עד שיסתאבו.** ויביא מעות בדמי היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח התופס את דמיו יהא מחולל על מעות הללו נמצא חולין מעורב בבכור ומעשר בעלי מומין ויאכלו מעורבים כולן בתורת בכור ומעשר בעלי מומין שלא ישחטו באיטליז ולא ימכרו באיטליז ולא ישקלו בליטרא כדתנן (מנחות דף עא) כל פסולי מוקדשים הנאתן להקדש לפיכך נשחטין באיטליז לאחר שנפדו ונמכרים באיטליז ונשקלים בליטרא דכמה דמשכיר במכירתן טפי ופריק להו מעיקרא חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים שאין מביאין בדמיהן קרבן וא"ת השתא איכא בהאי זבח המעורב פסידא דהקדש דכיון דאין נשקל בליטרא לא טפי ופריק ליה אין ה"נ אי משום פסידא דידיה לא מזלזלינן בבכור ומעשר נהי דאי לא הוה מערב דליכא זילותא אלא בדידיה מזלזלינן ביה משום דרווחא נמי דידיה הוא אבל באחריני משום איהו לא מזלזלינן: **הכל יכולין להתערב.** בכל שני מיני קדשים אפשר להו שיהו מעורבין: **חוץ מן החטאת ואשם.** שאין מתערבין זה בזה לפי שניכרין זה מזה כדמפרש בגמרא: **גמ' מאי אפילו.** כל שכן כיון דרובא למיתה ימותו: **שנתערבו בהן חטאות המתות.** חד דאיסורא ורובא דהתירא: **כל האסורין כו'.** משנה היא במסכת תמורה: **אוסרין בכל שהן.** כל המתערבין בהן ואפי' אחד בריבוא: **הני מילי לגבוה.** כולן המעורבין אסורין לגבוה ומותרין

בבכורות (דף לב:) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא אלא הכי גרסינן יירעו עד שיסתאבו ויאכלו כמעשר ובכבור: **נתערבו.** זבחים בגון עולה בבכור או במעשר בהמה שאין תופסין דמיהן בקדושה ולהקריבן אי איפשר שזה בליל וזה נאכל או אפילו הוא שלמים זה טעון מתן ארבע וזה מתן אחת וכן סמיכה ונסכים: **ירעו עד שיסתאבו.** ויביא מעות בדמי היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח התופס את דמיו יהא מחולל על מעות הללו נמצא חולין מעורב בבכור ומעשר בעלי מומין ויאכלו מעורבים כולן בתורת בכור ומעשר בעלי מומין שלא ישחטו באיטליז ולא ימכרו באיטליז ולא ישקלו בליטרא כדתנן (מנחות דף עא) כל פסולי מוקדשים הנאתן להקדש לפיכך נשחטין באיטליז לאחר שנפדו ונמכרים באיטליז ונשקלים בליטרא דכמה דמשכיר במכירתן טפי ופריק להו מעיקרא חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים שאין מביאין בדמיהן קרבן וא"ת השתא איכא בהאי זבח המעורב פסידא דהקדש דכיון דאין נשקל בליטרא לא טפי ופריק ליה אין ה"נ אי משום פסידא דידיה לא מזלזלינן בבכור ומעשר נהי דאי לא הוה מערב דליכא זילותא אלא בדידיה מזלזלינן ביה משום דרווחא נמי דידיה הוא אבל באחריני משום איהו לא מזלזלינן: **הכל יכולין להתערב.** בכל שני מיני קדשים אפשר להו שיהו מעורבין: **חוץ מן החטאת ואשם.** שאין מתערבין זה בזה לפי שניכרין זה מזה כדמפרש בגמרא: **גמ' מאי אפילו.** כל שכן כיון דרובא למיתה ימותו: **שנתערבו בהן חטאות המתות.** חד דאיסורא ורובא דהתירא: **כל האסורין כו'.** משנה היא במסכת תמורה: **אוסרין בכל שהן.** כל המתערבין בהן ואפי' אחד בריבוא: **הני מילי לגבוה.** כולן המעורבין אסורין לגבוה ומותרין להדיוט ברעייה ובפדייה דלא איירי התם בנתערבו באיסורי הנאה: **אבל הני.** דלהדיוט נמי לא חזו לפדייה דהא באיסורי הנאה נתערבו: **אימא.** ניבטלי איסורי הנאה ברובא שלא ימותו אלא ירעו וימכרו דלא חמיר דין הדיוט כולי האי קמ"ל ימותו: **אי מהכא.** אשמעינן דאפילו קדשים נמי מפסדינן ולא תנא ההיא בתמורה[ה] ה"א הני הוא דמפסדינן משום דאיערוב באיסורי הנאה אבל הנך דתמורה דלא איערוב בהו איסורי הנאה אימא לא לאסרינהו לכולהו אלא ניבטיל ברובא ויקרבו צריכא: **אבל הנך דלאו איסורי הנאה נינהו.** אימא קיל איסורייהו וניבטלו ברובא ואפילו לגבוה: **הא תנא ליה.** הנך במתני' דלא בטלי לגבוה דקתני במתניתין נתערבו בשור שנעבדה כו' ולמה לי למהדר ולמיתנייה התם: ומשני **מי קתני.** במתני' גבי רובע ונרבע בכמה הן אוסרין: **כל שהן התם קתני.** במסכת תמורה הוא דקתני אוסרין בכל שהן דאי ממתני' דילמא בטלי במאה או במאתים ואחד ברבוא דקתני מתני' לאו עלייהו קאי: **וניתני הא דתמורה.** ולא ניתני הא דזבחים: **תקנתא איצטריכא ליה.** דהתם אוסרין בכל שהוא תני ולא תקנתא והכא תנא תקנתא ירעו עד שיסתאבו כו': **דהדיוט.** נמי תנא במסכת עבודה זרה דאיסורי הנאה לא בטלי ברובא ומיתסרו להדיוט ולמה לי למיתני הכא בחטאות המתות ושור הנסקל:

צריכי

רש"י

צריכי דאי מהתם הוה אמינא הני מילי חולין. אבל קדשים אימא ליעביד להו תקנתא דליבטיל איסורי הנאה ברובא ונימא יקרבו כי היכי דלא נפסדינהו לגמרי לכולהו: ופרכינן **וניבטיל ברובא.** דהא כתיב אחרי רבים להטות: **וכי תימא חשיבי.** הואיל ודרכן למנות: **כל שדרכו לימנות.** שיש בני אדם המקפידין במניינם ומוכרין במניינם שנינו דלא בטלי בסמוך בהך משנה דחבילי תילתן שפיר דהא [בהמות] נמי הרבה בני אדם המקפידין עליהן ומוכרין אותן במנין ואע"פ שיש בני אדם שאין מקפידין כל כך ומוסיפין יתירה או מוכרין העדר יחד: **אלא למ"ד את שדרכו לימנות.** שדרכו מיוחד לכך שאין לך אדם דמוסיף עליהן יתירה ללוקח ולא מוכר בלא מנין הני אין דרכן מיוחד למנין שיש המוסיפין יתירה או מוכרין העדר בלא מנין: **תילתן.** מין תבלין וחבילין חשוב מאד שאף טעם העץ שוה לפרי ובלע"ז פינוגר"ש:

ידלקו

צְרִיכִי, דְּאִי מֵהָתָם הֲוָה אֲמִינָא, לְהֶדְיוֹט. אֲבָל לְגַבּוֹהַּ, אֵימָא לָא נַפְסְדִינְהוּ לְכוּלְּהוּ. וְאִי מֵהָכָא, הֲוָה אֲמִינָא, הָנֵי מִילֵּי קָדָשִׁים, דְּמָאִים. אֲבָל חוּלִּין דְּלָא מָאִים, אֵימָא אִיסּוּרֵי הֲנָאָה לִיבַּטְלִי בְּרוּבָּא. צְרִיכָא. וְנִיבַּטְלוּ בְּרוּבָּא. וְכִי תֵּימָא חֲשִׁיבִי, וְלָא בָּטְלִי. הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר כֹּל שֶׁדַּרְכּוֹ לִימָּנוֹת שָׁנִינוּ. אֶלָּא, לְמַאן דְּאָמַר אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִימָּנוֹת שָׁנִינוּ, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. דְּתָנַן, מִי שֶׁהָיוּ לוֹ חֲבִילֵי תִילְתָן שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם,

ידלקו

וליבטלו ברובא. דמטעם בריה אין לומר דלא בטיל דאע"ג דאבר מן החי חשיב בריה (חולין קב:) איסור תערובת דהכא לאו משום אבר מן החי אלא שלא ישחוט ויאכל משום חטאת המתה ושור הנסקל וכי שחיט ליה אזיל ליה איסור אבר מן החי ואיסור חטאת המתה ושור הנסקל אפי' שלם לא חשיב בריה כמו נבילה וחלב ודם דלא הוי בריה ועוף טהור קטן שלם אם אין בו כזית בשר אין לוקה עליו משום נבילה דלא חשיב בריה דעוף טמא ודאי חשיב בריה דכשאסרו הכתוב אסרו בין גדול בין קטן אע"ג דלית ביה כזית אלא כל שהוא בעלמא וכן גיד הנשה חשיב ליה בריה בפ' גיד הנשה (שם ק.) דכי אמר רחמנא לא תאכל גיד אפילו כל שהוא וכן אבר מן החי חשיב בריה דטעמא דבריה משום דהוי באילו פירש בין גדול ובין קטן כדמוכח פ"ג דשבועות (דף כא:) דאמר וכי היכן מצינו באוכל כל שהוא שהוא חייב כו' ופריך והרי מפרש ומשני מפרש נמי כבריה דמי והא דאמר בפ' אלו הן הלוקין (מכות יז.) דקאמר ר"ש אף חטה כברייתה ורבנן ברייתי נשמה חשיבא דמשמע שהדבר תלוי בנשמה והאיכא גיד הנשה רבנן לדבריו דרבי שמעון קאמרי ליה לדידן טבל לאו בריה הוא דלא דמי למפרש אלא לדידך דמדמית חטה לנמלה לא דמי דנמלה ברייתי נשמה וחשיבא ואע"ג דרבנן גופייהו לא חיישי בהאי טעמא קאמרי ליה הכי וכהאי גוונא אשכחן לקמן בפירקין (דף עז.) דאברין באברי בעלי מומין רבי אליעזר אומר יעלו וחכ"א לא יעלו ומפרש טעמא דרבי אליעזר משום דכתיב מום בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערובות ירצו והא דקתני רואה אני את בשר בעל מום כאילו הוא עצים לדבריהם דרבנן קאמר להו אע"ג דרבי אליעזר גופיה לא חייש להאי טעמא דעצים: **אלא** למאן דאמר את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר. תימה מי גרע שור גדול מאת שדרכו למנות הא אפילו חתיכה בעלמא חשיבא את שדרכו למנות משום דחשובה להתכבד בפני האורחים [כדאמרינן] בפ' גיד הנשה (חולין ק.) וכל הנך י' דברים דחשיבי את שדרכו לכאורה בכולהו לא חשיב כשור הגדול ועוד דבפ' בתרא דע"ז (דף עד.) חשיב שור הנסקל ואמרי' התם האי תנא תרתי אית ליה דבר שבמנין ואיסור הנאה ולא פריך הניחא למאן דאמר כל שדרכו כו' כדפריך הכא ובביצה פ' קמא (דף ג:) ובפ' גיד הנשה (חולין ק.) שמע מינה דלכל הפחות חשיב את שדרכו ועוד מדפריך התם דניתני אגוזי פרך ורימוני באדן ולא פריך מחבילי תלתן משמע דחשיב כששה דברים ונראה לפרש דמשום חטאות המתות פריך הכא למאן דאמר את שדרכו דמשמע אפי' חטאת העוף כדתניא במס' קינים (פ"ב מ"ג) או שפרח מבין המתות ימותו כולן ואע"ג דקתני במתני' זבחים ועוף לאו בכלל זבח הוא מכל מקום מדקתני כל הזבחים משמע אפי' עוף בכלל וא"ת כיון דהני דע"ז כששה דברים חשיבי אם כן יין נסך דקתני התם היינו חביות סתומות והא תנא ליה גבי ששה דברים ולא הוה ליה למיתנייה כי היכי דלא חשיב כברות של בעל הבית משום דתנא ליה גבי ששה דברים כדמפרש התם ושמא החמירו ביין נסך לאסור אפי' חביות פתוחות משום דחמירא עבודה זרה משאר איסורין דמטמאה ותופסת דמיה ועוד נראה דאיצטריך למיתני חביות סתומות משום דיין נסך נפקא לן מדברי קבלה ולא כתיבא איסורה באורייתא ומשמע דהוי כסתם יינם דרבנן וס"ד דבטל ועוד אשכחן איסור עבודה זרה דקיל לרבי אליעזר דאמר יש פדיון לעבודה זרה מה שאין כן בשאר איסורים והשתא אפרש כל הנהו דע"ז היכי חשיבי כששה דברים יין נסך משכחת לה בחביות סתומות עבודה זרה בטבעות וכוסות דחשיבי ועורות לבובין כשעשה ממנו כלי נאה אי נמי עבודה זרה משום דחשיבא לעובדיה וכן עורות לבובין ואי נמי כדמפרש בירושלמי יין נסך ועבודה זרה ועורות לבובים על שם לא ידבק בידך מאומה מן החרם ואיירי אפילו בחביות פתוחות ושמא לא הביא פסוק זה בירושלמי אלא למימרא דמיניה ילפינן איסורי הנאה בהני תלת וציפורי מצורע מיירי בציפור דרור גדולים וחשיבי שער נזיר בציפרתא כדאי' בסוף תמורה (דף לד.) שעשה צורת ציפור כבגד מעשה רוקם מעשה נזיר ויש עוד אחרים משער היתר ופטר חמור ובשר בחלב ועגלה ערופה וחולין שנשחטו בעזרה בחתיכות הראויות להתכבד דעדיפי מאת שדרכו ואע"ג דאיסורי הנאה נינהו חשיב ראוי להתכבד כיון דאי היתה בטילה היתה ראויה להתכבד הלכך לא בטלה והא דאמרי' בסוף הערל (יבמות פא:) דחתיכה של חטאת טמאה במאה של חטאת טהורה תעלה התם אפי' תתבטל לא חשיב ראוי להתכבד בפני אורחים כהנים דאין מחזיקין טובה זה לזה שכולן שוין כדכתיב (ויקרא ז) לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו אבל של חטאת בשל חולין קאמר התם דלא תעלה דלאו דוקא טהורה בשל חולין דהוא הדין טמאה בשל חולין ובקונטרס פירש ביבמות דטמאה בטהורות תעלה משום דלהפסד מרובה חששו אבל טהורה בשל חולין הפסד מועט דחזיא לכהנים וזו תימה דכמה איסורי הנאה לא בטלי ולא חיישינן וא"ת אמאי לא חשיב במסכת ע"ז פרוסה של לחם הפנים וחתיכה של חטאת טמאה וחתיכה של קדשים שמתו וי"ל דבקדשים לא קמיירי ומיהו הוה מצי למיתני אברי שעיר המשתלח למאן דאסר ביומא (דף סז.) וחתיכה של עיר הנדחת ושער של מת דאסרינן בפ"ק דערכין (דף ז:) וקצת קשה מירושלמי לפי מה שפירשתי דהנהו דע"ז עדיפי מאת שדרכו דמשמע התם דלא הוו אלא י' דברים את שדרכו והכי איתא התם בפ"ב דמסכת ערלה דר' יוחנן ור"ל איתפלגון חד אמר י' דברים מקדשין דברי רבי מאיר פי' י' דברים השנויים במשנה שכולם את שדרכו ואחרים אמרו כל הדברים מקדשים דברי רבי מאיר פי' דבל שדרכו למנות שנינו (ובר) דאותם י' דברים דקאמר רבי יוחנן היינו אותם ששה דברים דקאמרי רבנן וחבילי תלתן הרי ז' ובגד שצבעו בקליפי ערלה ונתערב באחרים וצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואינו יודע איזהו דבתרוייהו תנן התם כולן ידלקו דברי ר' מאיר ובגד וסיט תרי מילי חשיבי וסיט חשיב את שדרכו כדאמר התם בירושלמי ואורג מלא הסיט מצמר הבבור בבגד דקתני התם ידלק הבגד קאמר עלה בגמ' דאית תנא דתני במשנה דברי ר"מ ואית דלא תני דברי ר"מ מאן דתני דברי רבי מאיר אית ליה י' דברים מקדשים פי' שזו היא העשירית ומאן דלא תני דברי ר"מ מנא ליה י' דברים מקדשין פי' אותן עשרה דברים שאמר ר' יוחנן דמקדשי לר"מ דהוו את שדרכו היכן הם ומשני ר"מ כר"ע שמוסיף אף כברות של בעל הבית והשתא מאי קא קשיא ליה הא איכא כל הנהו דע"ז דמיקדשי אפי' לרבנן וכ"ש לר"מ ועוד דאמר בפ"ג דבכורות (דף כה:) דגיזי בכור בעל מום שנתערבו בגיזי חולין אוסרין בכל שהן

א"כ הוו את שדרכו לר' יוחנן ושמא לא מיירי בירושלמי אלא באותם דברים השנויים במסכת ערלה באותה משנה אבל אכתי איכא טובא וביבמות הארכתי יותר:

נתערבו באחרות ואחרות באחרות. ר"ת ל"ג בשום מקום ואחרות באחרות בהך משנה ששנויה בסוף מסכת ערלה ובהנהו דמסכת ע"ז בסוף פרק כל הצלמים גבי אפה בו את הפת כו' וגבי בגד שצבעו בקליפי ערלה ובכמה מקומות כיוצא באלו מדפריך לקמן (דף עד.) על שמואל דאסר ספק ספיקא בעבודה זרה מברייתא שמתרת דלא משכח דקאי כשמואל אלא רבי יהודה שאוסר אפילו בשאר איסורין ספק ספיקא כגון רמוני בדן ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא ואי הוה גרסינן הכא ובמסכת ע"ז ואחרות באחרות הוה ליה לאיתוויי ראייה לשמואל מהנך משניות ולא היה דוחק להביא מברייתא דרבי יהודה ועוד יש לדקדק מגופה דמתניתין דהתם במסכת ערלה (פ"ג) גבי בגד שצבעו בקליפי ערלה וגבי תבשיל שבשלו בקליפי ערלה והך דחבילי תלתן קתני נתערבו באחרים וגבי צובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואינו יודע איזהו וגבי אורג מלא הסיט מצמר בכור בבגד לא קתני נתערבו באחרים והיינו טעמא משום דאם נתערב בשאר בגדים יכול להסיר מכל אחד מלא הסיט ומישתרי מטעם

ספק ספיקא דמותר ומיהו איכא חדא ברייתא ברישׁ מסכת ביצה (דף ג:) דאסרה ספק ספיקא דקתני וספיקה אסור ומוקי לה בספק טריפה וקתני התם נתערבה באלף כולן אסורות ואין לחוש בהא דלא מייתי לקמן כיון דברייתא היא דמאי אולמא מברייתא דרבי יהודה וההיא נמי מוקי רב פפא בביצה כרבי יהודה אליבא דרבי יהושע ועדיפא ליה לאתויי ברייתא דמפורש בה רבי יהודה בהדיא ועוד אומר רבינו תם דהא דקתני נתערבה באלף כולן אסורות לא קאי אספיקה אלא אודאה תדע דאפילו רבי יהודה דאסר לקמן ספק ספיקא היינו דוקא ברימוני בדן כדתקני בברייתא רבי יהודה אומר רימוני בדן כו' משמע דוקא רימוני את שדרכו ועדיף דהוי אחד משׁשׁה דברים בהנהו אסר ר' יהודה ספק ספיקא דמאי טעמא נקט רימוני בדן והא אפילו כל שדרכו מקדש לר' יהודה כדמוכח בברייתא דליטרא קציעות וגבי חתיכה בחתיכות דאמר ר' יהודה לא תעלה פ' הערל (יבמות פא:) וחתיכה הוי כל שדרכו כדמוכח התם דאמר רבי יוחנן והלא חתיכה עולה (למנין) משום דהוי כל שדרכו ואנן את שדרכו בעינן והש"ס דמוקי לה בנימוחה היינו דוקא לריש לקיש ומיהו מצי למימר דנקט רימוני בדן לרבי שמעון דפליג עליה דאפילו ברימוני בדן שרי ספק ספיקא ובענין זה צריך לפרש חדא ברייתא לקמן (דף עד.) דבסתמא דקתני כוס של עבודה זרה שנפל לאוצר מלא כוסות כולן אסורות פירש אחד מהן לריבוא ומריבוא לריבוא מותרין דאמאי נקט מריבוא לריבוא הא בפירש אחד מהן לריבוא שרי כ"ש מריבוא לריבוא דהוי ספיקא שלישית אלא נקטיה לאשמועינן דמאן דאסר אסר אפילו בכמה ספיקות וכן צריך לומר בעל כרחין דרימוני בדן לר' יהודה לאו דוקא ומדתנן במסכת כלים (פי"ז מ"ה) הרימון שאמרו לא גדול ולא קטן אלא בינוני ולמה הוזכרו רימוני בדן שיהו מקדשין כל שהן דברי רבי מאיר רבי יוחנן בן נורי אומר לשער בהן את הכלים רבי עקיבא אומר לכך ולכך הוזכרו לשער בהן את הכלים ושהן מקדשין בכל שהן רבי יהודה אומר לא הוזכרו רימוני בדן וחציר גבע אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום פירוש דסתמייהו מבין הגוים כך פירש בערוך בערך חצר ומאותה משנה יש לדקדק דסתם רימונים אפילו כל שדרכו לא חשיבי דלא תקשי דרבי מאיר אדרבי מאיר לריש לקיש דאמר כל שדרכו לימנות שנינו ולרבי יהודה כל הרימונים חשובים כל שדרכו דהא רבי יהודה סבר דליטרא קציעות לא בטלה וקתני לא הוזכרו רימוני בדן לענין קידוש אלמא כל הרימונים מקדשים ושוו לרימוני בדן דאי רימוני בינונים אינן מקדשין א"כ היה לו להזכירן לענין קידוש כמו רבי מאיר וצריך עיון בירושלמי בפרק בתרא דערלה וכמדומה שיש שם טעות סופר ויש מפרשים דאפילו גרסינן בכל הנך משניות ואחרות באחרות לא מצי לאתויי ראיה דספק ספיקא אסור דדילמא הכי קאמר וכל האחרות באחרות ואין לתמוה מה חידוש הוא לשנות ב' פעמים כיון דקאי אכל האחרות באחרות דאיצטריך ליה לאשמועינן דאע"ג דאיכא תרי רובי דגבי שאר מילי אסרינן חדא רובא ושרינן תרי רובא גבי יוחסין בסוף פ"ק דכתובות (דף טו.) דאמר הולכין אחר רוב העיר והוא דאיכא רוב סיעה בהדיה ואפילו עיר קטנה ואין הולכין אחר רוב עיר גרידתא ואפילו גדולה כאנטוכיא ואחרי רוב סיעה גרידתא:

כולן ידלקו. ואם תאמר מאי שנא הכא דקתני ידלקו כשנתערבו וכן בכל האיסורין השנויים שם במסכת ערלה (פ"ג) ולא פליג רבי אליעזר דלימא יוליך הנאה לים המלח כמו בס"פ כל הצלמים (ע"ז מט:) לענין עבודה זרה וכוותיה הילכתא כדפסקינן מיהו רבינו שמואל פירש שם דהוא הדין בכל האיסורין אמר רבי אליעזר יוליך הנאה לים המלח ונראה דרבי אליעזר פליג דווקא גבי עבודה זרה לפי שתופסת דמיה וכשמוליך הנאה לים המלח נראה כאילו מוליך האיסור ומהאי טעמא הוה אמרינן נמי הכי לענין שביעית גבי הא דתניא בפרק הגוזל עצים (ב"ק קא.) בגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק אם היה מתערב באחרים הוה אמרינן יוליך הנאה לים המלח אבל בערלה וכלאים ושער נזיר ופטר חמור וכל שאר איסורים דלא תפסי דמיהם אמרינן לרבי אליעזר ידלק אפילו נתערב ולפי טעם זה טבעת וכוסות דלקמן דמיירי בעבודה זרה סגי בהולכת הנאה לים המלח עוד יש לפרש דדוקא בתנור שהסיקו בעצי עבודה זרה ואפה בו את הפת ונטל ממנה כרכר וארג בה את הבגד אמרי' יוליך הנאה לים המלח כשנתערב לפי שאין ממשות האיסור בעין וההוא גברא דאיתערב ליה חביתא דחמרא כיון דאי אפשר להנות בהולכת הנאה אלא היתר הנאה שאינה בגוף של עצמו אלא או למכור או ליתן לפועלין אבל שיהנה הוא עצמו לא דאיסורא בשתיה שרי על ידי ב' זוזי ואם תאמר מאי טעמא לא אמרי' בכל הני דמסכת ערלה ימכרו כולן לגוי חוץ מדמי איסור הנאה שבו כדקאמר רבן שמעון בן גמליאל בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף עד.) גבי יין נסך ובירושלמי פריך לה ומשני דחיישינן בכולהו אם ימכרו לגוי שמא יחזור הגוי וימכור לישראל אבל ביין נסך ליכא למיחש וכן בפת ובגד דכל הצלמים (ע"ז מט:) דאע"ג דפת של גוי אסור באכילה בהנאה מיהא שרי וחיישינן שמא יקנה ממנו ישראל ויתן לפועליו וחביתא דהדהוא גברא אם היה רוצה למכור כל יינו יחד ה"ה דהוה מצי למכור חוץ מדמי איסורא שבו וחביות סתומות נמי איכא למיחש שימכרם הגוי לישראל דמיירי בשמן זית או ביין תפוחים: **ה"ג** אגוזי פרך. על שם שנפרכין כדאמר בפסיקתא בפרשתא דיהודה וישראל רבים אחר פרשת כי תשא על אל גינת אגוז דדרשינן שנמשלו ישראל לאגוז שיש בו שלשה מינין של פרך שנפרך מעצמו:

אף כברות של בעל הבית. אבל של נחתום לא שהם קטנות והא דמשמע בסוף הערל (יבמות דף פא:) דחתיכה של לחם הפנים בשל חולין לא בטלה שאני לחם הפנים דסמידא טפי וראוי להתכבד בחתיכה ואפה בו את הפת בפ' כל הצלמים (ע"ז מט:) צריך לאוקמא בכברות של בעל הבית דהא קתני נתערבו באחרים כולן אסורין בהנאה ואפה בו את הפת דתנן במסכת ערלה (פ"ג מ"ה) לא בשל בעל הבית דהא קתני תעלה באחד ומאתים ואי לאו ההיא דמסכת ערלה לא היינו צריכין לחלק בין לחם הפנים לשאר לחם והוה מצי לאוקומי מתניתין דמסכת ע"ז אפילו בשל נחתום וכדרבי מאיר דאמר את שדרכו לימנות מקדש או כל שדרכו לריש לקיש אבל מתניתין דמסכת ערלה מוכחא דסתם פת אפילו לרבי מאיר עולה באחד ומאתים: **הראוי** לערלה ערלה. בירושלמי מדקדק אמאי לא תנא נמי הראוי לתרומה תרומה דבתרומה נמי כיון דחשיבי לא בטלי ואין עולין באחד ומאה ומשני משום דכולם ראויים לתרומה ולא שייך למיתני האי לישנא ונראה שיש עדיין לתרץ משום דקתני ידלקו ועולין באחד ומאתים ואין דין זה נוהג בתרומה ועוד הוה מצי לשנויי דהאי תנא תרתי אית ליה דבר שבמנין ואיסורי הנאה כדאמרינן במסכת ע"ז (דף עד.) אמתניתין דהתם פרק בתרא:

ידלקו. דכתיב פן תוקדש תוקד אש: **באחד ומאתים**. זו היא עליית ערלה וכלאי הכרם דתרומה עולה באחד ומאה וכיון שכפל את האיסור שאיסורו איסור הנאה כפל את העלייה הכי תניא לה בספרי גבי מכל חלבו את מקדשו ממנו דמשתעי בתרומת מעשר שהיא אחד ממאה וקרי ליה מקדשו ומשמע שמקדשו מקדש את המתערבין בו: **אינו מקדש**. אלא בטל: **אלא ששה דברים בלבד**. הן שמקדשין את כל המתערבים בהן מתוך שהן גדולים ודמיהן יקרים וחשובין במינן: **פרך ובדן**. מקומות הן: **חילפי תרדין וקלחי כרוב**. לשון קלח בירק שלו: **כל הראוי לערלה ערלה**. מה שיש באילן מין אילן וראוי לערלה מקדש את עירובו באיסור ערלה:

כל

יְדָלְקוּ. נִתְעָרְבוּ בַּאֲחֵרִים (וְאֲחֵרִים בַּאֲחֵרִים), כּוּלָּן יְדָלְקוּ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאתַיִם, שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כֹּל שֶׁדַּרְכּוֹ לִימָּנוֹת, מְקַדֵּשׁ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא שִׁשָּׁה דְּבָרִים בִּלְבָד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר שִׁבְעָה, וְאֵלּוּ הֵן: אֱגוֹזֵי פֶּרֶךְ, וְרִימּוֹנֵי בַאדָן, וְחָבִיּוֹת סְתוּמוֹת, וְחִילְפֵי תְרָדִין, וְקִילְחֵי כְרוּב, וּדְלַעַת יְוָנִית. רַבִּי עֲקִיבָא מוֹסִיף אַף כִּבְרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. הָרָאוּי לְעָרְלָה, עָרְלָה. הָרָאוּי לְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. וְאֵיתְמַר עָלָהּ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, 'אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִימָּנוֹת שָׁנִינוּ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר, 'כֹּל שֶׁדַּרְכּוֹ לִימָּנוֹת שָׁנִינוּ'. הָנִיחָא לְרֵישׁ לָקִישׁ, אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. אָמַר רַב פָּפָּא, הַאי תַּנָּא, תַּנָּא דְּלִיטְרָא קְצִיעוֹת הוּא, דְּאָמַר

כל

רש"י

כל דבר שיש בו מנין. כל שדרכו לימנות כלל כגון ליטראות של קציעות שרוב בני אדם אין מוכרין במנין אלא דורסין אותו בעיגול ומוכר כל העיגול יחד הואיל ופעמים שמונין הליטראות לבד למוכרם במנין: **ואפילו בדרבנן.** במידי דאיסוריה מדרבנן כגון תרומת קציעות לא בטיל הואיל ודרכו לימנות כלל כ"ש בדאורייתא כגון פסולי קרבן דמתני': **ליטרא קציעות.** משקל ליטרא של תאנים יבישות של תרומה שקיצעם באיזמל בכלי ששמו מקצוע: **שדרסה ע"פ עיגול.** שם כלי הוא עגול ודורסין בה קציעות ונדבקין זו בזו ונעשין עיגול בעין גבינה: **על פי.** דוקא נקט שנראית לעינים: **ואין ידוע.** איזה פי כלי נאסר ובכל התחתונות פשיט ליה שאין התרומה מעורבת בהן אלא הפומין לבדם בספק האיסור: רבי מאיר ורבי יהודה פליגי בהא אליבא דר"א ור' יהושע: **רואין אותן כאילו הן פרודות.** אע"פ שאין כאן ק' פומין של ק' כלים של היתר לבד האיסור לבטל האיסור והתחתונו' אינן בכלל הספק להצטרף עם העליונות לבטלן רואין את כל ליטראות התחתונות והעליונות שבכל הכלים פרודות וזו מעורבת בכולן והתחתונות מצטרפות להעלות את העליונות שבכל פום ופום: **ואם לאו הפומין אסורין.** שהתחתונות שאינן בכלל הספק אין מעלות הפומין: **אפילו יש שם ג' מאות פומין לא יעלו.** דכל שדרכו לימנות לא בטיל: **דרסה בעיגול ואינו יודע באיזה מקום בו'.** שדרסה במקום השולים שהכלי רחב והרבה ליטראות סדורות לרחבו: **דברי הכל יעלו.** הואיל וליתיה לאיסוריה בעיניה שנדרס ונדבק באחרות מלמעלה ומלמטה ומן הצד אין כאן דבר שבמנין כלל: ה"ג **ונמשך חד וחד מינייהו ונקריב בו'.** יטלם אחד אחד ובכל חד וחד נימא מרובא הוא: **ופרכינן נמשך בתמיה.** משמע יקחם אחד אחד מתוך העדר הא הוה לו האיסור קבוע ועומד ביניהם וקיימא לן בסנהדרין (דף עט.) מוארב לו פרט לזורק אבל לגו

דכל

כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִנְיָן, אֲפִילּוּ בִּדְרַבָּנָן לֹא בָּטֵיל, וְכָל שֶׁכֵּן בִּדְאוֹרַיְיתָא. דְּתַנְיָא, לִיטְרָא קְצִיעוֹת שֶׁדָּרָסָהּ עַל פִּי עִיגּוּל, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזוֹ עִיגּוּל דָּרְסָהּ. עַל פִּי חָבִית, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזוֹ חָבִית דָּרְסָהּ. עַל פִּי כַּוָּורֶת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזוֹ כַּוָּורֶת דָּרְסָהּ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּאִילּוּ הֵן פְּרוּדוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אִם יֵשׁ מֵאָה פּוֹמִין, יַעֲלוּ. וְאִם לָאו, הַפּוֹמִין אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלַיִם מוּתָּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה פּוֹמִין, יַעֲלוּ. וְאִם לָאו, הַפּוֹמִין אֲסוּרִין וְכוּ'. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אֲפִילּוּ יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פּוֹמִין, לֹא יַעֲלוּ. דְּרָסָהּ בָּעִיגּוּל, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם בָּעִיגּוּל. דְּרָסָהּ, אוֹ לִצְפּוֹנָהּ אוֹ לְדָרוֹמָהּ, דִּבְרֵי הַכֹּל יַעֲלוּ. רַב אַשִׁי אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנָן, בַּעֲלֵי חַיִּים חֲשִׁיבִי וְלֹא בָּטְלִי. וְנִמְשׁוֹךְ וְנִקָּרֵב חַד מִינַּיְיהוּ, וְנֵימָא, כָּל דְּפָרִישׁ, מֵרוּבָּא פָּרִישׁ. נִמְשׁוֹךְ, הָוָה לֵיהּ קָבוּעַ,

וכל

ר"מ אומר רבי אליעזר אומר כו'. תימה לר"ל דאמר לעיל גבי חבילי תלתן לר"מ כל שדרכו קשיא דר"מ גופיה קסבר דליטרא קציעות בטלה דאע"ג דדהויא כל שדרכו מיהו בפ' הערל (יבמות פא.) משמע דלא אמר ר"ל כל שדרכו מקדש אלא תרומה דאורייתא אבל בתרומה בזמן הזה דהיא מדרבנן לא וא"ת אם תרומה בזמן הזה דרבנן א"כ בטלה קדושת הארץ א"כ כלאי הכרם נמי דרבנן ואמאי תני כל שדרכו וי"ל דכלאי הכרם הוא חד דרבנן דאם לא בטלה קדושת הארץ היה דאוריית' אבל הכא תרתי דרבנן חד דבטלה קדושת הארץ ועוד דתרומת תאנים מדרבנן דלא מיחייב מדאורייתא אלא דגן תירוש ויצהר א"נ דלעיל הכי פירושו שהיה ר"מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש מדאורייתא וכיון דבדאורייתא כל שדרכו מקדש דין הוא שיקדש בדרבנן את שדרכו כגון חבילי תלתן של כלאי הכרם א"נ כלאי הכרם כיון שיש בהן איסור הנאה אע"ג דבטלה קדושת הארץ חמור כמו מדאורייתא וא"ת ובפ"ק דמגילה (דף י.) היכי בעי למימר דקסבר ר"א קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ועוד דרבי יהושע גופיה קאמר התם בהדיא הכי אלמא קסבר לא בטלה קדושת הארץ והיכי לרבי יהושע דליטרא קציעות בטלה לר"ל והיינו יכולין לפרש דלר' יהושע קדושת הארץ לא בטלה ומ"מ ליטרא קציעות עולה משום דתרומת תאנים דרבנן דמטעם זה הקילו בה לומר שהתחתונות מעלות את העליונות ואע"פ שלא נתערבו בכל העיגול והא דמשמע בפרק הערל (יבמות פא.) לר"ל דאי תרומה בזמן הזה דאורייתא לא היה עיגול בעיגולין עולה דקאמר ר"ל והלא אני שונה עיגול בעיגולין עולה אלא תרומה דרבנן ואיזה הוכחה היא והלא ר' יהושע סבר מקריבין אע"פ שאין בית דקדושת הבית לא בטלה וכ"ש קדושת הארץ ואפי' הכי סובר דעיגול עולה ובטל ויש לומר דר' יהושע יסבור דלא מקדש אלא ו' דברים ור"מ דסבר כל שדרכו לא סבר כוותיה בהא א"נ י"ל בדוחק התם פרק הערל (גז"ש) ה"ג היינו בתרומת ביכורים דהוי דאורייתא בתאנים ומצינו סתם תרומה דאיירי בביכורים דתנן במסכת פרה פ' י"א (מ"ג) דבילה של תרומה שנפלה למי חטאת נטלה ואבלה אם יש כביצה בין טמאה בין טהורה המים טמאים והאוכלה חייב מיתה פ' כשנטלה אדם מיד נטמא גופו מחמת נושא מי חטאת וא"א להיות האוכלה חייב מיתה בסתם תרומה דתרומת פירות דרבנן אם לא נאמר דבתרומת ביכורים מיירי וה"נ מדקדק ר"ל מהא דעיגול בעיגולין עולה אפילו בביכורים דאורייתא ודוחק הוא זה אלא יש לחלק דלענין קדושה התלויה במחיצות כגון קדושת הבית קאמר ר' יהושע דלא בטלה בדדריש התם במגילה (דף ג:) אשר לו חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן וכן צריך לחלק [נמי לעיל] כמו שפירשתי לעיל בפרק קדשי קדשים (דף סא. ד"ה מאי): **והתחתונות** מעלות את העליונות. אע"פ שאינן בספק דימוע הקילו בתרומת פירות דרבנן והא דתנן במס' תרומות בפ"ד (מ"ט) תאנה לבנה שנפלה לתוך לבנות ושחורות לבנות אסורות השחורות מותרות ואין השחורות מעלות את הלבנות לא דמי דהתם אינן השחורות ראויות להיות בספק דימוע שלעולם השחורות ניכרות מתוך לבנות: **רבי** יהודה אומר כו'. וא"ת לר' יהודה מאי אירא דבר שבמנין אפילו כל מילי אוסר בכל שהוא דהא שמעי' ליה לר' יהודה לקמן בפירקין דמין במינו לא בטיל ובסיפא נמי דקתני דברי הכל לרבי יהודה יעלו אמאי יעלו וכן לקמן דנקט ר"י רימוני בדן אפילו כל מילי נמי וכן בפ' הנזקין (גיטין נד:) נפלו ונתפצעו בשוגג יעלו דברי רבי יהודה אמאי והא מין במינו לא בטיל לר' יהודה ועוד תנן בפ' נוטל (שבת קמא:) רבי יהודה אומר מעלין את המדומע באחד ומאה ואומר ר"ת דלא א"ר יהודה מין במינו בכל שהוא אלא בדבר לח דומיא דדם הפר ודם השעיר דיליף מינה לקמן דדבר המתערב הוא והא דאמרי' בסוף ביצה (דף לח:) דחטין בחטין לא בטיל לר' יהודה בקמח מיירי דהוי דבר המתערב תדע דגבי חטין בשעורין קאמר התם דבטל משום דהוי מין בשאינו מינו ואמאי הא מינברי מהדדי אלא ודאי בקמח מיירי ולא גרסי' בגיטין נפלו לגת ונתפצעו אלא נפלו ונתפצעו דלא מיירי בלח אלא ביבש ובענין זה מפרש ר"ת הא דא"ר יוחנן בסוף ע"ז (דף עג:) ב' כוסות אחד של חולין ואחד של תרומה שמזגן וערבן זה בזה סלק את מינו כמו שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו וקשיא ליה כיון דתרומה עולה בא' ומאה א"כ מינו נמי יסייע לשאינו מינו לבטל התרומה אלא ש"מ דבמינו במשהו והא דא"ר יוחנן התם (דף עג:) דכל איסורין שבתורה במינו בנותן טעם חרץ מטבל ויין נסך ולא חשיב תרומה משום דבכלל טבל היא דכיון דבחד טעמא הוא דמפרש התם טעמא דטבל דכהיתרו כך איסורו דחיטה אחת פוטרת את הכרי והוא הדין תרומה בעלייתה כן איסורה ובכל דוכתא דתרומה עולה באחד ומאה בדבר יבש ומתני' דהקומץ רבה (מנחות כג.) שתי מנחות שלא נקמצו דלא מבטלי ליה שירים לטיבלא דמוקמינן התם כר' יהודה במנחת סולת אייריי שנתערב לגמרי בדבר לח ולא במאפה תנור ומחבת ומרחשת והיא דנבילה בשחוטה בהקומץ רבה (שם כג.) בשנימוחה וה"ר יום טוב מפלנצ"י הקשה לר"ת מהיא דפסחים (דף טו.) דחבית של תרומה שנשברה בגת העליונה והתחתונה חולין טמאין דאמרי' התם (דף כא.) דאם נפלה לק' חולין דברי הכל תרד ותטמא אלמא דאפי' לח עולה באחד ומאה ונראה שכמו כן היה יכול להקשות מהיא דשאור של חולין ושל תרומה שנפלו בעיסה דאין לח מתערב יותר ממנו ועוד תניא במסכת תרומה בתוספתא פרק סאה תרומה לוג יין צלול שנפל לתוך ק' לוגין עבורין וחזר בו ר"ת דודאי אין חילוק בין לח ליבש ותירץ דהא דתרומה עולה בא' ומאה בנפלה לתוך חולין מתוקנין דאי אפשר למבטל דהיינו חולין להיות כבטל דהיינו תרומה והיא דב' כוסות א' של תרומה וא' של חולין שאינן מתוקנין דאפשר להם ליעשות תרומה קסבר לה ר' יוחנן כמאן דאמר בהקומץ רבה (דף כג:) בתר מבטל אולינן והוי מין במינו והיא דפסחים (דף כא.) ל"ק למ"ד בתר בטל אזלי' דמשקין לכי סריחי אין שם משקין עליהן ולא אפשר לה לתרומה שתיעשה חולין וא"ת וטבל במינו במשהו היכי משכחת לה הא א"א למבטל דהיינו החולין שיעשו טבל וי"ל שנפל טבל לתרומה בטבל שאינו טבול לתרומה דהוי מין במינו כיון דשם טבל עליהם על שניהם א"נ טבל שראה פני הבית בטבל שלא ראה פני הבית א"נ נפל לתוך חולין מתוקנין ובעודה לתרומה ביד בעלים דאפשר לאיתשולי עלה והשתא דאתינן להכי איכא לאוקומי ההיא דב' כוסות בחולין מתוקנין וכגון דתרומה ביד בעלים והיא דפסחים בתרומה ביד כהן ועוד י"ל לתירוץ קמא כר"ת ההיא דפסחים (דף כא.) כר' חייא דאית ליה לר' יהודה נבלה ושחוטה בטלות זו בזו ולהכי חשיב התם מין בשאינו מינו לענין משהו אע"פ שחשובין מין במינו לענין אחד ומאה דלא סגי להו בס' אבל רבי יוחנן דלא כרבי חייא דה"נ מוכח בהקומץ רבה (מנחות כג:) דלאו כ"ע אית להו דר' חייא והיא משנה דאין דם מבטל דם פירש בקונטרס בהקומץ רבה (ג"ז שם) לרב חסדא דאזיל בתר מבטל הויא דלא כרבי חייא ואפילו לרבי חנינא דאזיל בתר בטל נראה דאיכא טובא דהיא דאין רוק מבטל רוק ואין מי רגלים מבטל מי רגלים לקמן בפירקין

וגבי

וגבי דם בסוי (חולין דף פז:) שנתערב בדם בהמה דא"ר יהודה אין דם מבטל דם כולהו א"א לזה להיות כזה אפילו לרבי חנינא דלא דמי לדם קדשים דאפשר להיות כחולין כמו שפי' בקונטרס בהקומץ רבה (מנחות כג:) דכשילין לילה אחת יצא מקדושתו כחולין וכוליה סתמא דהש"ס לרב חסדא דלא כרבי חייא דאמר בפ' גיד הנשה (חולין ק.) חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות לרבי יהודה וגבי זרוע בשלה (שם דף צח:) דקאמר לא נצרכא [אלא] לר' יהודה דאמר מין במינו לא בטיל וגבי ציר (שם צט:) דקאמר רבי יהודה שיעורו במאתים ופריך והא א"ר יהודה מין במינו לא בטל [ומשני שאני כו'] וההיא דביצה דמין במינו לא בטל לר' יהודה ודם תבוסה דאמרינן בנדה (דף עא:) דאין דם מבטל דם לרבי יהודה ואפילו לרבי חנינא צ"ע דנראה שיש מהנך שהבאתי דלא כרבי חייא ועוד יש ליישב תירוץ ר"ת שמחלק בין לח ליבש ולא קשיא ההיא דפסחים (דף כא.) לר' יוחנן דלאו אליבא דכולי עלמא קאמר טבל ויין נסך במשהו דמודה ר' יוחנן דלרבנן דר' יהודה בנותן טעם אלא רבי יוחנן סבר כדרבנן בשאר איסורים וכר' יהודה בטבל ויין נסך וכן ברייתא דתניא כוותיה דרבי יוחנן והשתא ההיא דפסחים (ג"ז שם) כרבנן דמין במינו בטל מק"ו ואיבא השתא ג' מחלוקת של תנאים בדבר דהא תניא כוותיה דרבי יוחנן והא דתניא בפרק הנודר מן הירק (נדרים נח.) כלל אמר ר"ש [כל] דבר שיש לו מתירין כו' אמרו לו הרי שביעית שאין לה מתירין ותנן השביעית אוסרת כל שהוא במינו אמר להם לא אמרו שביעית במינו אלא לביעור אבל לאכילה לא ולא מצי למיפרך מטבל ויין נסך דהתם סבירא להו כרבנן דכל איסורין בטילין אפי' במינן וה"ר יצחק הלבן תירץ [הא דידיה] הא דרביה דההיא דלקמן דאין דם מבטל דם רבי יהודה משום רבן גמליאל קאמר לה והכי נמי משני אביי לקמן (דף עט.) (אם כן) קשה דרבא פליג עליה ויש עוד לפרש ההיא דשני כוסות דהא דאין החולין מסייעין למים לבטל את התרומה לאו משום דבמינו במשהו אלא משום דהאי באחד ומאה והאי בששים ולהתבטל בששים קאמר דלא מסייע ליה דבין דדינו במאה וכגון דליכא מאה בין המים ויין של חולין אבל המים רבין על התרומה ששים דאי לאו אמרינן סלק את מינו כמי שאינו היה נאסר היין של חולין משום דליכא מאה והיה הכל נאסר שאין המים רבים על החולין ועל התרומה בששים: **ונכבשינהו** דנינייהו ונימא דכל דפריש מרובא פריש. וכגון שלא בפנינו פירשו ממקום קבוע דאי היתה הפרישה בפנינו היו אסורין כאילו לקחן במקום קביעות וכן מוכח בפרק קמא דפסחים (דף ט:) דתשע צבורין של חמץ ואחת של מצה ואתא עכבר ושקל דאמרי' כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ובפרק גיד הנשה (חולין צה.) אמרי' גבי תשע חנויות בנמצא הלך אחר הרוב אפילו נמצא ביד גוי והיינו טעמא דגבי ציבורין מיירי בדשקל עכבר קמן שנולד לנו הספק במקום קביעות ולכך קאמר ונכבשינהו דנינייהו דכיון שיצאו ממקום קיבוען אמרינן מרובא פריש והכי נמי אמרינן בפרק בתרא דיומא (דף פד:) גבי תשעה גוים וישראל אחד ביניהן דבאותה חצר מפקחין ובחצר אחרת אין מפקחין:

אלא אמר רבא משום קבוע. מדגזור משום קבוע היה נראה דאי שקיל חד מן הקבוע אסור מדאורייתא ולא אמרי' מרובא פריש דכיון דדבר חשוב הוא ולא בטל היכא דה"ל קבוע כמחצה על מחצה דמי אבל א"א לומר כן מדאמר רב בסמוך טבעת של עבודה זרה שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהן לים הותרו כולן ומשמע נמי לדידיה דבמתני' [דנתערבו] אחד בריבוא ומית חד מיניהו אמרי' דאיסורא מית והשאר מותרין ואמאי אדרבה דהיתר נפל ומית אלא היינו טעמא דהקילו משום דמדאורייתא בטלי ברובא דכל מילי מדאורייתא ברובא בטלי כיון דלא ידיע ואפילו ששה דברים מאחר שנתערב ולא ידיע וכן תרומה בטלה באחד ומאה ולא שייך כל קבוע אלא בדבר הידוע כגון תשע חנויות ותשע צבורין ותשע צפרדעים ותשע גוים שהחיתר והאיסור שלהם ידועים במקומם: **במה** דברים אמורים בכהן נמלך כו'. אין משנה זו שנויה כך במסכת קינים אלא פרק אחד הוא שמתחיל כך וקאי אכל מאי דתני לעיל:

ותנן

וְכָל קָבוּעַ כְּמֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה דָּמֵי. אֶלָּא, נִיכְבְּשִׁינְהוּ דִּנְיִידִי. וְנֵימָא כָּל דְּפָרִישׁ מֵרוּבָּא פָּרִישׁ. אָמַר רָבָא, (הַשְׁתָּא דְּאָמוּר רַבָּנָן לֹא נִיקְרַב) גְּזֵירָה, שֶׁמָּא יָבֹאוּ עֲשָׂרָה כֹּהֲנִים בְּבַת אַחַת וְיִקְרְבוּ. אָמַר לֵיהּ הַהוּא מְרַבָּנָן לְרָבָא, אֶלָּא מֵעַתָּה, מְגִיסָא אֲסֵירָא, מִשּׁוּם שֶׁמָּא יָבֹאוּ עֲשָׂרָה כֹּהֲנִים בְּבַת אַחַת, וְיִקְחוּ. בַּעֲשָׂרָה כֹּהֲנִים בְּבַת אַחַת, מִי אָפְשָׁר. אֶלָּא אָמַר רָבָא, מִשּׁוּם קָבוּעַ. אָמַר רָבָא, הַשְׁתָּא דְּאָמְרִי רַבָּנָן, לֹא נָקְרֵיב. אִי (קריב) [מַקְרִיב], לֹא מָרְצֵי. אֵיתִיבֵיהּ רַב הוֹנָא בַּר יְהוּדָה לְרָבָא, חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּעוֹלָה, וְעוֹלָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּחַטָּאת, אֲפִילּוּ אַחַת בְּרִיבּוֹא, יָמוּתוּ כּוּלָּן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּכֹהֵן נִמְלָךְ. אֲבָל בְּכֹהֵן שֶׁאֵין נִמְלָךְ, עֲשָׂאָן לְמַעְלָה, מֶחֱצָה כָּשֵׁר וּמֶחֱצָה פָּסוּל. לְמַטָּה, מֶחֱצָה כָּשֵׁר וּמֶחֱצָה פָּסוּל. אַחַת לְמַטָּה וְאַחַת לְמַעְלָה, שְׁנֵיהֶן פְּסוּלוֹת, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר, חַטָּאת קְרֵיבָה לְמַעְלָה, וְעוֹלָה קְרֵיבָה לְמַטָּה. (אלא) [אָמַר לֵיהּ], הָא, כְּמַאן דְּאָמַר, בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִין. הָא, כְּמַאן דְּאָמַר, בַּעֲלֵי חַיִּים אֵינָן נִידְחִין. הֲרֵי שְׁחוּטִין, דִּלְכוֹלֵי עָלְמָא נִידְחִין.

ותנן

כמחצה על מחצה אלא א"כ ניכר האיסור כל שהן (דמגו דאחד דמינכר ילפי' לה) ושוב אינו חוזר ונראה ואע"פ שהכשרין שבהן ראויין להקרבה הואיל ונדחה מלהקריב לכתחלה מחמת הפסולין המעורבין בהן נדחו לגמרי יט) דהוה להו כפסולין: **חטאת שנתערבה בעולה.** בעופות קתני דלית להו תקנתא ברעייה שאין פדיון לעוף כדאמרינן במנחות בפרק המנחות והנסכים (דף קי:): **מחצה כשר ומחצה פסול.** ומביא חטאת ויקריבנה למטה ותיובתא לרבא מהא דקתני מחצה כשר דהא הכא אילו אתי לאימלוכי אמרי' ליה לא תקריב כדקתני ימותו שאין משנים לפסול זה בידים מפני תקנת חבירו וכי לא נמלך והקריב קתני דהעשוי כהלכתא כשר וה"נ הכשירין ירצו: **הא כמ"ד.** פלוגתא רבי יהודה ורבנן היא בסדר יומא (דף סד:): **והרי שחוטין דלכ"ע.** כל הנך דפליגי בבעלי חיים מודו בשחוטין דנידחין: **ותנן.** במתני' אם קרב הראש כו' אברי בעל מום ואברי עולות תמימות הרבה שנתערבו ר"א אומר אם קודם שנמלך בה הקריב אחד מן הראשים יקרבו כל הראשים ואפי' לכתחלה דתלינן איסורא באותו שקרב ראשון והא הכא דאילו אתי ברישא לאימלוכי א"ל לא תקריב דכתיב ואשה לא תתנו מהם (ויקרא כב) וכי לא אימליך מכשרינן הנך דפרישי ולא אמרי' ידחו: **הוא האמר**

דכל קבוע במחצה על מחצה דמי: **נכבשינהו דנינייהו.** יכוף אותם שינודו דלא ליהוי קבוע: **אמר רבא גזירה שמא יבאו י' כהנים בבת אחת ויקרבו.** קא סלקא דעתך השתא דחייש לשמא אחר שיקחם אחד אחד עד ששחטו י' והם רוב יבואו י' כהנים ויזרקו דמיהן ויקטירו אימוריהן כאחד ואפשר לצמצם והשתא דאשתכח דקריב רובא בבת אחת ואיבא למיחש איסורא ברובא איתיה דבשלמא כי משיך חד חד ומקריב קמא קמא איבא למימר דכל חד דקריב בהיתר מרובא פריש ואיסורי הנאה בהני דפיישי הוא דהוו רובא לגביה אבל השתא דקרבי כי הדדי לא הוו הני דפיישי רובא לגבייהו: **אלא מעתה מגיסא אסירא.** כלומר וכי מאחר שמשכו ולקחו אחד אחד לבדו ובנידנוד דכל חד דאמר דמרובא פריש ושחטן וקבל דמן במגיס בחזקה שהוא כשר חוזרים ומצטרפין השחוטין להיות רוב ולהיאסר: **ומשני משום שמא יבאו י' כהנים בבת אחת ויקחו.** מתוך התערובת וכיון דרובא נבסי כי הדדי איבא למיחש דאיסורא ברובא איתיה: **ובבת אחת מי משכחת לה.** בשלמא זריקה והקטרה איבא למימר בבת אחת אבל לקיחה כיון דכבשינהו וניידי כלום אפשר לצמצם לקיחתן דלא צריך לרדוף ולהשיג כל אחד: **אלא אמר רבא גזירה משום קבוע.** דלמא אתי למימשך ולמיסבינהו חד וחד כי לא ניידי דה"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי וליכא למיסמך ולמימר מדרובא פריש: **אי מקריב לא מרצי.** דאידחי ליה מדרבנן (נ"ל מדאורייתא בשעת קביעותא לא חזו עד דניידי וגזרו ביה רבנן משום קביעותא והוו להו דחויין מן התורה ומתני' אפילו הוכרו לבסוף אסורין הואיל ונדחו ושוב אין חוזר) ור' אמר לי דהאי קבוע אינו דין מן התורה

דאמר. ר"א כחנן המצרי ס"ל דאפילו בשחוטין לית ליה דחזיה: **אפילו דם.** שעיר הנעשה בפנים בכוס שכבר נשחט אם מת המשתלח מביא חבירו מן השוק ומזווג לדם ולא אמרינן הואיל ונדחה הדם במיתת חבירו ישפך ויביא שנים ויגריל עליהן ויתכפר בהן: **ואמאי** ימותו כולן. מכיון שמת אחד מהן ליתלי ביה ונימא דאיסורא מית והנותרים יקרבו: **כר"א דאמר אם** קירב כו'. ומתניתין היא אלמא תלינן איסורא בהאי דאזיל: **והא אמר ר"א.** לקמן בפירקין דלא התיר ר' אליעזר להקריב את הנותרים אלא שנים שנים דודאי חד מינייהו דהיתירא שהרי לא נתערב בהם אלא בעל מום אחד ובכל חד אמרינן מדחבריה לאו דאיסורא איהו נמי לאו דאיסורא הוא וההוא דאיסורא אזל ליה בהקרבה ראשונה שקרב אחד מהן אבל אחד ואחד לא יקריבו הראשים דבכל חד מספקינן דלמא דאיסורא הוא דליכא למימר מגו: **טבעת של עבודה זרה.** שנתקשטה בה עבודה זרה: **תרתי תריתי קאמינא.** שימכור הטבעות שנים שנים: **פירשה אחת מארבעים.** ונתערבה באחרות אינן נאסרות וכולה מפרש לה ואזיל: **מאי שנא אחד מהארבעים.** דלא אסרה תערובתה דאמרינן איסורא ברובא איתיה בששים: **א' ששים.** נימא נמי הך דפריש דהיתירא הוא ואיסורא ברובא איתיה בחמשים ותשע הנותרים: **אלא.** ה"ק פירשו הארבעים כולם למקום אחד ונתערבו בשאר טבעות אינן אוסרים דאמרינן איסורא בששים איתיה ונהי דהנך עצמם אם לא נתערבו באחרות אסורות לעולם דאפילו ר' אליעזר לא אמר תולין את האיסור אלא בדבר שאבד כגון שנפלה אחת מהן לים הגדול דומיא דקרב הראש של אחד מהן אבל לא לתלותו בששים ולהתיר את הארבעים דאין ביטול ברוב לעבודה זרה והוו כולהו ספק עבודה זרה אבל כי נתערבו באחרות הוו להו ספק ספיקא של עבודה זרה: **פירשו ששים למקום אחד אסורות.** דכיון דאיסורא ברובא איתיה הוו כולהו ספק עבודה זרה: **הנח לעבודה זרה.** מלהקל בספק ספיקא כשאר איסורין ואפילו פירשו ארבעים למקום אחד אסורות: **ה"ג תנאי היא דתניא ר' יהודה אומר** רמוני בדן כו'. רמוני בדן אחד ששה דברים שאינן בטילים הן הלכך אוסרים בכל שהוא אם של ערלה או של תרומה הן כולן אסורין ואפילו אחרונים: **ר"ש אומר לריבוא אסורין.** ריבוא הראשון שהאיסור עצמו נפל שם אסור אבל פירש אחד מאותו ריבוא לג' רמונים ומן השלישי פירש אחד למקום אחר מותר אף הג' אמצעיים דספק ספיקא בטיל: ופרכינן **שמואל דאמר.** הנח לעבודה זרה דמשמע דבשאר איסורין לית ליה ספק ספיקא: **כמאן.** מדהני תנאי סבירא ליה: **וכי תימא שני** ליה לר"ש. ושמואל כר"ש אמר: הך מתניתא דאותיבנא מינה לשמואל לעיל מיניה:

מאי

ותנן ר"א אומר כו'. לא שייך למימר אדפריך מר' אליעזר לסייעיה מדרבנן דאמרו אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצאו לבית השריפה וגבי כוסות ישפך לאמה דלמא דרבנן לאו משום דחזיה פסלי אלא מטעם אחרינא: **ונפלה** אחת מהן לים הגדול הותרו כולן. משום דמדאורייתא ברובא בטיל כדפירשנו [מש"ה] הקילו כאן ודוקא נפלה ממילא אבל הפילה אפילו שוגג קנסינן אטו מזיד ודוקא לים הגדול שאינה בעין אבל פירשה לא כדמוכח בההיא ופרשו ארבעים למקום אחד דלא מהניא פרישתה להתיר השאר וכן מוכח דקאמר רב דאמר כר"א וגבי אין המדומע מדמע אלא לפי החשבון שמעינן ליה לר"א בפ"ק דתרומות דאמר היא סאה שנפלה היא סאה שעלתה אבל האחרים לא נתקנו: **רב** דאמר כר"א. תימה הא טעמא דר"א משום דכתיב (ויקרא כב) מום בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו כדמפרש ביומא פ' שני שעירים (דף סד.) אבל בעלמא לא וי"ל דהא דאיצטריך לן קרא לא לחד בתרי אצטריך דבלאו קרא ברובא בטיל אלא לחד בחד אצטריך והש"ס מייתי ליה לקרא משום דכיון דכל כך התיר הכתוב אין ראוי להחמיר מדרבנן לגבוה:

פירש אחד מהן לריבוא ומריבוא לריבוא מותרין. לא אצטריך מריבוא לריבוא אלא למימר מאן דאסר אסר בכולהו כדפרישית לעיל א"נ משום דיש חילוק בין ריבוא ראשון לריבוא שני דריבוא ראשון אי מתהני מכולהו בבת אחת אסור דקמתהני בחדא ספיקא כיון דבבת אחת מתהני אבל ריבוא שני אפילו נהנה מכולם בבת א' ספק ספיקא הוא ושרי וכן מריבוא לג' ומג' לג' מותר אבל אסור ליהנות מג' הראשונים בבת אחת ומן השניים שרי מהאי טעמא דפריש ובקונטרס לא פירש כן:

ואי

וְתַנַּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם קָרַב הָרֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, יִקְרְבוּ כָּל הָרָאשִׁים. הוּא דְּאָמַר כְּחָנָן הַמִּצְרִי, דְּתַנְיָא, חָנָן הַמִּצְרִי אוֹמֵר, אֲפִילּוּ דָּם בַּכּוֹס, מֵבִיא חֲבֵירוֹ וּמְזַוֵּוג לוֹ. אָמַר רַב נַחְמָן, אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, אָמַר רַב, טַבַּעַת שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה טַבָּעוֹת, וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶם לַיָּם הַגָּדוֹל, הוּתְּרוּ כּוּלָּן. דְּאָמְרִינַן, הַךְ דְּנָפַל, הַיְינוּ דְּאִיסּוּרָא. אֵיתֵיבֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן, 'אֲפִילּוּ אַחַת בְּרִיבּוֹא יָמוּתוּ כּוּלָּן', אַמַּאי. נֵימָא, דְּמִית, אִיסּוּרָא מִית. אָמַר לֵיהּ, רַב דְּאָמַר כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. דִּתְנַן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם קָרַב הָרֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, יִקְרְבוּ כָּל הָרָאשִׁים כּוּלָּן. וְהָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא הִתִּיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אֲבָל אֶחָד אֶחָד לֹא. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא נַמִּי, תַּרְתֵּי קָאֲמִינָא. [אָמַר רַב יְהוּדָה] אָמַר רַב, טַבַּעַת שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה טַבָּעוֹת, וּפָרְשׁוּ אַרְבָּעִים לְמָקוֹם אֶחָד וְשִׁשִּׁים לְמָקוֹם אַחֵר, פָּרְשָׁה אַחַת מֵאַרְבָּעִים, אֵינָהּ אוֹסֶרֶת. אַחַת מִשִּׁשִּׁים, אוֹסֶרֶת. מַאי שְׁנָא אַחַת מֵאַרְבָּעִים דְּלֹא, דְּאָמְרִינַן אִיסּוּרָא בְּרוּבָּא אִיתֵיהּ. אַחַת מִשִּׁשִּׁים נַמִּי, אָמְרִינַן אִיסּוּרָא בְּרוּבָּא אִיתֵיהּ. אֶלָּא, אִם פָּרְשׁוּ אַרְבָּעִים, כּוּלָּן לְמָקוֹם אֶחָד, אֵין אוֹסְרוֹת. שִׁשִּׁים לְמָקוֹם אֶחָד, אוֹסְרוֹת. כִּי אֲמְרִיתָהּ קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל, אָמַר לִי, הַנַּח לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁפְּקִיקָהּ וְסָפֵק סְפֵיקָהּ אֲסוּרָה עַד סוֹף הָעוֹלָם. מֵיתִיבִי, סָפֵק עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים אֲסוּרָה, וְסָפֵק סְפֵיקָהּ מוּתֶּרֶת. כֵּיצַד, כּוּם שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁנָּפַל לְאוֹצָר מָלֵא כּוֹסוֹת, כּוּלָּן אֲסוּרִין. פֵּירַשׁ אֶחָד מֵהֶן לְרִיבּוֹא, וּמֵרִיבּוֹא לְרִיבּוֹא מוּתָּרִין. תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רִימּוֹנֵי בַּאדָן, אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּא. כֵּיצַד, נָפַל אֶחָד מֵהֶן לְתוֹךְ רִיבּוֹא, וּמֵרִיבּוֹא לְרִיבּוֹא, אֲסוּרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְרִיבּוֹא אֲסוּרִין. וּמֵרִיבּוֹא לִשְׁלֹשָׁה, וּמִשְּׁלֹשָׁה לְמָקוֹם אַחֵר, מוּתָּר. שְׁמוּאֵל דְּאָמַר כְּמַאן. אִי כְּרַבִּי יְהוּדָה, אֲפִילּוּ בְּשָׁאַר אִיסּוּרִים, אָסוּר. אִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲפִילּוּ בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, נַמִּי שָׁרֵי. וְכִי תֵּימָא, שָׁאנֵי לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֵּין עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים לְשָׁאַר אִיסּוּרִים. אֶלָּא, הָא דְּתַנְיָא, סָפֵק עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים אֲסוּרָה, וְסָפֵק סְפֵיקָהּ מוּתֶּרֶת. מַנִּי, לֹא רַבִּי יְהוּדָה וְלֹא רַבִּי שִׁמְעוֹן. לְעוֹלָם, רַבִּי שִׁמְעוֹן. וּשְׁמוּאֵל סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בַּחֲדָא, וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּחֲדָא. אָמַר מַר, מֵרִיבּוֹא לִשְׁלֹשָׁה, וּמִשְּׁלֹשָׁה לְמָקוֹם אַחֵר, מוּתָּר.

מאי

ואי בעית אימא סבר לה כר' אליעזר. פי' בקונטרס בלשון ראשון שמואל דאמר לעיל ספק עבודה זרה וספק ספיקא אסורין ובשאר אסורין ל"ל דאמר כר"א דאית ליה ספק ספיקא בעבודה זרה אסורין דתנן נטל הימנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות דה"ל ספק ספיקא כולן אסורין בהנאה ר"א אומר יוליך הנאה לים המלח אלמא אית ליה לר"א ספק ספיקא בעבודה זרה מדבעי פדיון וקשה לר"ת חדא מאי סבר לה כר"א הא רבנן נמי אסרי ודוחק לפרש דברי ר"א ומחלקותו קאמר ועוד דר"א בשאר איסורין נמי אסר התם ועוד דהל"ל דתנן ולאתויי מתני' דהתם דכיון שלא הזכירה בכולה שמעתא ועוד דלעיל פירש דלא גרסינן התם ואחרות באחרות ועוד שכתוב בכל הספרים סבר לה כר"א אליבא דר"א ונראה כלשון אחרון שפירש בקונטרס דר"ש סבר לה כר"א דאמר תולין את האיסור להקל ולומר האיסור הלך לו דאמר אם קרב הראשון של אחת יקרבו כל הראשים וא"ר אלעזר לא התיר ר"א אלא שנים שנים הבא נפל איסור לריבוא אסורין שזה ספק ראשון ורימוני באדן לא בטלי מריבוא לג' דה"ל ספק ספיקא דאמר איסורא בריבוא איתיה ואילו ארבעה מותרין וארבעה בעינן כדי שימכרו שנים שנים דאי נפל מב' והוא שלישי נמצא האחד באיסורו בשימכרו השנים וליהנות מכולן בבת אחת פשיטא דאסור כדפרישית לעיל וכן ר' אליעזר דאמר יקרבו הראשים כולן לא להקריב בבת אחת מתיר אלא שנים שנים ונראה דאין הלכה כשמואל אפילו בספק ספיקא בעבודה זרה דקיימא לן כרב באיסורי ואפילו ספק ראשון נראה דשרי בהולכת הנאה לים המלח דקי"ל כר"א בפ' כל הצלמים (ע"ז דף מט:) ואפילו לשאר איסורין היה אומר רבינו שמואל שיש להם פדיון כדפרישית לעיל:

דאיערב בולד טריפה ורבי אליעזר היא. אפילו למ"ד היא וולדה נרבעו לא אמרינן היא וולדה נטרפו דעובר יש לו חיות בפני עצמו ואינו נטרף עם האם: **האי** משוך והאי עגול. וא"ת הא דאמר בפ' אלו טריפות (חולין דף נג:) ספק שונרא ספק קניא אימר קניא הא אפשר לברר האי משוך והאי עגול וי"ל דה"מ מן הזאב ולמעלה אבל בשונרא לא ידיע וא"ת א"כ לישני דאיערב נקובת הקוץ בדרוסת חתול ובגדיים ובטלאים וי"ל דניחא להו לשנויי בכל בהמות והא דלא משני דאיערב דרוסת הכלב בדרוסת הזאב דלמא אפשר לברר:

והא בעי סמיכה. לא מצי לשנויי בעוף כדמשני בפרק כל הגט (גיטין דף כח:) גבי שולח חטאתו ממדינת הים דפריך והא בעי סמיכה ומשני בחטאת העוף דהכא בזבחים מיירי ועוד דעופות לאו בני רעייה ופדייה נינהו וליכא נמי למימר מין במינו כגון בכור בבכור ומעשר במעשר דמשמע דמיירי בכל קדשים וא"ת ולוקמה ביורש וכרבי יהודה (ערכין דף ב.) דאמר יורש אינו סומך ויש לומר דקתני דומיא דחטאת ואשם דאין באין לאחר מיתה וא"ת ולוקמה בערל וטמא דמשלחין קרבנותיהן כדאמרינן בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סב.) וכ"ת בעוף איירי הא קאמרינן התם דכל הזבחים ערל וטמא משלחין כו' ועוף לאו זבח הוא וכ"ת בבכור ומעשר הא כל הזבחים קאמר וכן קשה בפ' כל הגט (גיטין דף כח:) גבי שולח חטאתו ממדינת הים דפריך והא בעי סמיכה מאי קושיא והא ערל וטמא משלחין קרבנותיהן בלא סמיכה וי"ל דהיא דגיטין כיון שיש עדיין ספק בדבר שצריך להקריב בחזקת שהוא קיים לא היה לנו להתיר מאחר דא"א נמי לקיים מצות סמיכה ומידהו הכא לא יתכן לתרץ כן

מַאי שְׁנָא שְׁלִשָּׁה, דְּאִיכָּא רוּבָּא. שְׁנַיִם נַמִּי, אִיכָּא רוּבָּא. מַאי שְׁלִשָּׁה דְּקָתָנֵי, תַּרְתֵּי וְהוּא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, סָבַר לָהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֻבְיוֹת, וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶן לְיָם הַמֶּלַח, הוּתְרוּ כּוּלָּן. דְּאָמְרִינַן, הַךְ דְּנָפַל, דְּאִיסּוּרָא נָפַל. וְאִיצְטְרִיךְ דְּרַב נַחְמָן, וְאִיצְטְרִיךְ דְּרֵישׁ לָקִישׁ. דְּאִי מִדְּרַב נַחְמָן, הָוֶה אָמִינָא, הָנֵי מִילֵּי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, דְּאֵין לָהּ מַתִּירִין. אֲבָל תְּרוּמָה דְּיֵשׁ לָהּ מַתִּירִין, לֵא. וְאִי מִדְּרֵישׁ לָקִישׁ, הָוֶה אָמִינָא, חָבִית דְּמִינְּכְרָא נְפִילָתָהּ. אֲבָל טַבַּעַת דְּלֵא מִינְּכְרָא נְפִילָתָהּ, לֵא. צְרִיכִי. אָמַר רַבָּה, לֵא הִתִּיר רֵישׁ לָקִישׁ אֶלָּא חָבִית, דְּמִינְּכְרָא נְפִילָתָהּ. אֲבָל תֵּאֵינָה, לֵא. וְרַב יוֹסֵף אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּאֵינָה, כְּנִפְילָתָהּ כָּךְ עֲלִיָּיתָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה בְּמֵאָה חֻבְיוֹת, פּוֹתֵחַ אַחַת מֵהֶן, וְנוֹטֵל הֵימֶנָּה כְּדֵי דִּימּוּעָהּ וְשׁוֹתֶה. יָתִיב רַב דִּימִי, וְקָאָמַר לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן, גְּמַע וְשָׁתֵי, קָא חָזֵינָא הָכָא. אֶלָּא אֵימָא, נִפְתְּחָה אַחַת מֵהֶן, נוֹטֵל הֵימֶנָּה כְּדֵי דִּימּוּעַ וְשׁוֹתֶה. אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֻבְיוֹת, וְנִפְתְּחוּ מֵאָה מֵהֶן, נוֹטֵל הֵימֶנָּה כְּדֵי דִּימּוּעָהּ וְשׁוֹתֶה. וּשְׁאָר, אֲסוּרִין עַד שֶׁיִּפָּתְחוּ. לֹא אָמְרִינַן, אִיסּוּרָא בְּרוּבָּא אִיתֵיהּ: הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע כּוּ': בְּשִׁלְמָא כּוּלְּהוּ, לֹא יְדִיעַ. אֶלָּא, הַאי טְרֵיפָה, הֵיכִי דָּמֵי. אִי יְדִיעַ לֵיהּ, לֵיתֵי וְלִישְׁקְלֵיהּ. אִי לֹא יָדַע לֵיהּ, מְנָא יָדַע דְּאִיעָרַב. אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, בְּגוֹן דְּאִיעָרַב נְקוּבַת הַקּוֹץ בִּדְרוּסַת הַזְּאֵב. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר, [בְּגוֹן] דְּאִיעָרַב בִּנְפוּלָה. נְפוּלָה נַמִּי, לִיבְדְּקֵהּ. קָסָבַר, עֲמִדָה, צְרִיכָה מַעֲת לְעֵת. הָלְכָה, צְרִיכָה בְּדִיקָה. רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר, בְּגוֹן דְּאִיעָרַב בִּוְלַד טְרֵיפָה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר הִיא, דְּאָמַר, וְלַד טְרֵיפָה לֹא יִקָּרֵב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. כּוּלְּהוּ, כְּרַבִּי יַנַּאי לֹא אָמְרִי, בֵּין נְקוּבַת הַקּוֹץ לְדִרוּסַת הַזְּאֵב, מֵידַע יְדִיעַ, הַאי מָשִׁיךְ וְהַאי עָגִיל. כְּרֵישׁ לָקִישׁ לֹא אָמְרִי, קָסָבְרִי, עֲמִדָה, אֵינָהּ צְרִיכָה מַעֲת לְעֵת. הָלְכָה, אֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה. כְּרַבִּי יִרְמְיָה לֹא אָמְרִי, כְּרַבִּי אֶלְעָזָר לֹא מוֹקְמִי: קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים מִין בְּמִינוֹ כּוּ': וְהָא בַּעֵי סְמִיכָה. אָמַר רַב יוֹסֵף, בְּקָרְבַּן נָשִׁים. אֲבָל בְּקָרְבַּן אֲנָשִׁים, לֹא?

איתיבי

מאי שנא שלשה והוא רביעי דבטיל בהו: **דאיכא רובא.** לבטולי: **ואי בעית אימא סבר לה כרבי אליעזר.** שמואל דאמר ספק ספיקא דעבודה זרה אסור דאמר כר"א דתנן במסכת עבודה זרה (דף מט:) נטל הימנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח אלמא אית ליה לר' אליעזר ספק ספיקא בעבודה זרה מדקתני ואחרות באחרות. ל"א סבר כר"א אר"ש קאי דאמר מריבוא לג' ותריצנא מאי שלשה דקתני תרי והוא ואי בעית אימא ג' דוקא ודקאמרינן תיסגי בתרי סבר לה כר' אלעזר דאמר לא התיר ר"א אלא שנים שנים הלכך בעינא דלהוו ד' דלישקלינהו שנים שנים וראשון ישר בעיני: **שנתערבה בק' חביות.** סתומות ואמרינן לעיל (דף עב:) שהן אחד מו' דברים שאינן בטלין: **ואצטריך דר"ש.** דאמר לעיל גבי טבעות הכי נמי: **תרומה יש לה מתירין.** ימכרם כולם לכהנים: **חבית.** גדולה מקומה ניכר כשהיא נטולה מחברותיה הילכך מינברא נפילתה ומוכחא מילתא דבה תליא ולא אתי למימר כולהו שרו בלא נפילת האחד לים: **אבל טבעת אין מקומה ניכר.** ולא מינברא נפילתה ואתי למישרינהו מעיקרא בלא נפילה: **תאינה.** קטנה היא ואין מקום חסרונה ניכר: **כנפילתה כך עלייתה.** כשם שתחילת נפילתה בתוך ההיתר נחשבת בעיניך לאסור את אלו כך בשעלתה מתוכן יחשב בעיניך מקום עלייתה להתיר: **בק' חביות סתומות.** דלא בטילות: **פותח אחד מהן.** וכיון דנפתחה יש לה ביטול הלכך נוטל הימנה כדי דימוע אחת ממאה ואחת שבה דהא אחת נתערבה בק': **גמע ושתי קא חזינן הכא.** דא"כ דפותח לכתחילה הא דקי"ל חביות סתומות דלא בטלי היכי משכחת לה: **נפתחה.** בלא מתכוין: **כדי דימועה.** אחד מק' (נ) שבהן והשאר אסורות עד שיפתחו ולא אמרינן יטול אחת מן הק' דאיסורא ברובא איתיה ויהא הכל מותר ויפתח החמשים לכתחילה: **לא ידיע.** אין פסולן ניכר שיוכל לברר ולהוציא הפסול מביניהם: **אלא טריפה אי ידיע ליה.** כגון נחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה או ניקב קרום של מוח שטריפתה ניכר: **מנא ידע.** מעיקרא שזו המעורבת טריפה היתה: **נקובת** הקוץ. ואינה נקובה לחלל ובשירה ומום נמי לא הוי דהדר בריא: **דרוסת הזאב.** טריפה מפני שהארס שורפה ולא ידע בין נקובה לדרוסה: **נפולה.** מן הגג ואינה יכולה לעמוד ספק טריפה היא ואם שחטה קודם ששהתה מעת לעת טריפה משום ריסוקי אברים ואפילו בדקה ולא מצא בה נקובת ריאה או מעיים ולא פסוקת חוט השדרה ושום סימן טריפות ואם שהתה מעת לעת ושחטה צריכה בדיקה מכל סימני טריפות וכיון דאיתחזק בה ספק טריפות אין מכניסין אותה לעזרה לשוחטה משום הקריבהו נא לפחתך: **נפולה נבדקת.** אם תעמוד ותלך כשירה לגמרי דאיכא למאן דאמר באלו טריפות עמדה אינה צריכה מעת לעת הלכה אינה צריכה בדיקה: **קסבר.** ר"ל עמדה על רגליה אפילו הכי צריכה מעת לעת ואף אם הלכה צריכה בדיקה לאחר שחיטתה שאין זו בדיקתה: **ולד טריפה לא יקרב.** בפרק כל האסורים במסכת תמורה (דף לא.) מפרש טעם: **דרוסת הזאב משוך.** הנקב ואינו עגול שהציפורן קורע ויורד: **עמדה.** על רגליה אינה צריכה מעת לעת אבל בדיקה בעיא ואם הלכה אף בדיקה אינה צריכה: **יקרב.** לשם מי שהוא: **והא בעיא סמיכה.** בבעליו ולא ידיע מנו: **אבל קרבן אנשים לא.** מתכשר בתערובת בתמיה:

קרבן יחיד שנתערב בו'. בכולהו גרסינן קרבן: **קרבן יחיד בקרבן ציבור.** כגון שעיר נשיא בשעיר הרגלים או עולה בעולה: **הכי גרסינן ואם נתן מתנה מכל אחד יצא.** כדאמרן בפרק בית שמאי (לעיל דף לו:) כל הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר: **ארבע מתנות.** שתים מתנות שהן ארבע קאמר: **בד"א.** דבעינן ארבע מתנות מכל אחד לכתחילה: **אבל נתערבו שחוטין.** שנבלל דמם בכוס אחד נותן ד' מתנות מכולם יחד שהרי יש כאן משניהם קסבר יש בילה: **אף יחיד בגברי.** ואע"ג דבעי סמיכה ומדציבור לא מצי לאותביה שאין סמיכה בציבור אלא בחטאות הפנימיו' והכא בפנימיות לא קמיירי מדקתני ארבע מתנות: **ותסברא הא מתרצתא היא.** והאי חיין דוקא הוא ואנתערבו קודם סמיכה קאי הא קתני אבל שחוטין לא בעי ד' מכל אחד לכתחילה ובשחוטין נמי משכחת לה דבעיא כגון שנתערבו כוסות בכוסות ואין ידוע איזהו של זה ואיזהו של זה ולא נבללו הדמים בכוס אחד: **אלא.** האי חיין לאו דוקא והכי קאמר בד"א דצריך ארבע מתנות מכל אחד לכתחילה: **שנתערבו שחוטין.** כוסות בכוסות דהיינו כעין חיין דכל חד לחודיה קאי: **אבל נבלול.** שני הדמים לתוך כוס אחד נותן ארבע מתנות לכולן והשתא ליכא לאותובי סמיכה דהא לאחר שחיטה וסמיכה נתערבו אבל קודם סמיכה לא ירצו לדברי הכל: **רבי אליעזר.** לגבי מי חטאת קאי ומייתינן לה לקמן בפירקין (דף פ.) צלוחית של מי חטאת המוקדשין שנפל לתוכן מים אחרים כל שהוא רבי אליעזר אומר יזה שתי הזאות ולקמן מפרש מילתיה וקאמר רבי לדברי רבי אליעזר הזאה אינה צריכה שיעור אגבא דגברא דאי צריכה שיעור נהי נמי דיש בילה וסמכינן עלה דוודאי יש בכלל הזאה מן המים הכשרים ומצטרפין מה שבראשונה ומה שבשניה מי יימר דמליא שיעורא:

הזאה

אֵיתִיבֵיהּ אַבַּיֵי, קָרְבַּן יָחִיד שֶׁנִּתְעָרֵב בְּקָרְבַּן יָחִיד, וְקָרְבַּן צִיבּוּר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּקָרְבַּן צִיבּוּר, וְקָרְבַּן יָחִיד וְקָרְבַּן צִיבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבוּ זֶה בָּזֶה, נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְאִם נָתַן מַתָּנָה מִכָּל אֶחָד, יָצָא. וְאִם נָתַן אַרְבַּע מִפּוּלָּן, יָצָא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין. אֲבָל נִתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין, נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִפּוּלָּן. וְאִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת מִפּוּלָּן, יָצָא. רַבִּי אוֹמֵר, רוֹאִין אֶת הַמַּתָּנָה, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לָזֶה וּכְדֵי לָזֶה, כְּשֵׁרָה. וְאִם לָאו, פְּסוּלָה. קָתָנֵי, יָחִיד דּוּמְיָא דְּצִיבּוּר. מַה צִּיבּוּר גַּבְרֵי, אַף יָחִיד גַּבְרֵי. אָמַר רָבָא, וְתִסְבְּרָא. הָא מְתַרְצְתָא הִיא, דְּקָתָנֵי ׳בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין. אֲבָל נִתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין, לֹא׳. מַה לִּי חַיִּים, מַה לִּי שְׁחוּטִין. אֶלָּא הָכִי קָאָמַר, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין בְּעֵין חַיִּים, בְּכוֹסוֹת. אֲבָל בְּבוֹלֵל, נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת לְכוּלָּן. וְאִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת לְכוּלָּן, יָצָא. רַבִּי אוֹמֵר, רוֹאִין אֶת הַמַּתָּנָה, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לָזֶה וּכְדֵי לָזֶה, כְּשֵׁרָה. וְאִם לָאו, פְּסוּלָה. וּמִי אִית לֵיהּ לְרַבִּי, הַאי סְבָרָא. וְהָא תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר,

הזאה

ואם נתן ארבע מכולן יצא. פירש בקונטרס מזה שנים ומזה שנים ותימה דבאחת מזה ואחת מזה סגי ואין לומר דאתיא כבית שמאי (לעיל דף לו:) דאמרי ובחטאת שתי מתנות דהא קתני סיפא ואם נתן מתנה אחת מכולן יצא ויש לומר דקאי על כל ארבע חטאות שנים של יחיד ושנים של ציבור ואיכא השתא ארבע כוסות ולהכי קאמר נתן ד' מתנות יצא דהיינו מתנה אחת מכל אחת ואחת:

הג"ה

ויש לומר דהכא נמי כיון שיש לו תקנה ברעיה אין לעשות בלא סמיכה דכי האי גוונא מפלגינן נמי לקמן (דף עו.) גבי אשם משום דאית ליה תקנה ברעיה והשתא לא צריכא בההיא דגיטין לטעמא דפרישית דהתם נמי כיון דאפשר לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עצמו אין לו לעשות בלא סמיכה ומיהו קשה מההיא דפסחים פרק האשה (דף פח:) חמשה שתנערבו [וערות] פסחיהן [ונמצא יבלת באחד מהן] דפטורין מלעשות פסח שני אע"פ שהיו יכולין להביא במותר הפסח ולא יעשו סמיכה אפילו הכי פטורין משום דפסח לא בעי סמיכה ומותר הפסח בעי סמיכה ומאי קפידא איכא אם לא יעשו סמיכה הא ערל וטמא משלחין קרבנותיהן וי"ל כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה כיון דאי אפשר לתקן אם לא יעבור מצות סמיכה מיהו תימה מ"ש מהא דתנן בכריתות בפ' דם שחיטה (דף כג.) ושניהם מביאין חטאת אחת אלמא מייתי קרבן בלא סמיכה כדי ליפטור את עצמו ובנזיר פ' שני נזירים (דף נז.) שמביאין קרבן בתנאי וי"ל דאע"פ שתיקנו חכמים שיביא קרבן מספק בלא סמיכה כדי לפטור מ"מ קרבן אחר שהוא מחוייב סמיכה ודאי כגון מותר הפסח לא התירו לו חכמים להביאו בלא סמיכה כדי לפטור את עצמו ואם תאמר והא דתנן במסכת שקלים ומייתי לה בפרק האיש מקדש (קדושין דף נה.) בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר זכרים עולות נקבות זבחי שלמים והתם הא בעי סמיכה וכ"ת כשמצאום הבעלים ויכולין לסמוך דלא משמע הכי דתניא התם בראשונה היו ממשכנים מוצאיה להביא נסכיה כו' ויש לומר דשאני התם דאין להם תקנה אחרת לאותן קרבנות אלא שיקרבו בלא סמיכה וטוב להקריב בלא סמיכה ממה שנאמר ימותו וכן י"ל ביורש שמקריב קרבן אביו אע"פ שאינו סומך ולא אמרינן הא בעי סמיכה וא"ת הא דאמרינן לקמן (דף עו:) למחר מביא אשמו ולוגו עמו ואותו אשם טעון סמיכה והיכא סמיכה על כרחין היינו בהקפת יד ולא בסמיכה גמורה למ"ד סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא והיכי עביד בלא סמיכה הא בעי סמיכה ובגברא איירי כדמוכח בתוספתא וי"ל דתקוני גברא שאני כדקאמר נמי התם עלה דההיא והא דאמר פ"ג דמועד קטן (דף טו:) דאבל אינו משלח קרבנותיו משום דכתיב שלמים כשהוא שלם ולא כשהוא חסר אבל אי לאו קרא הוה משלח איכא לאוקמא בעוף או בקרבן נשים וכן הא דבעי התם מנודה מהו שישלח קרבנותיו והא דקאמר ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודים היו ושלחו קרבנותיהם היינו תמידין שבכל יום ואם תאמר הא דתנן בפרק בתרא דמנחות (דף קו.) פירשתי בן בקר ואיני יודע מה פירשתי מביא פר ועגל וקאמר בגמרא גבי ששה לנדבה דאחד מהם לפר [ואחד] לעגל והיכי עביד הכי הא בעי סמיכה וי"ל דהתם בקיץ למזבח איירי שהיא נדבת ציבור ולא בעי סמיכה ומיהו קשה מההיא דכל המנחות באות מצה (מנחות דף סב:) דאמר השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו והיכי עביד הכי והא בעי סמיכה ומדקתני מניף משמע דאיירי בשלמים ובקרבן נשים ליכא לאוקמה דהא תנא ליה רישא והאשה כהן מניף על ידה ודוחק להעמידה בקרבן ערל וטמא והנך קושיות שהקשיתי אינם לפי טעם ראשון שפירשתי לפי שלא חשו על הסמיכה אלא משום שיש עדיין נדנוד אחר דשמא אינו קיים וזה לא שייך אלא בחטאת דאם מתו בעליה למיתה אזלא אבל בשאר קרבנות לא אבל לפי טעם אחרון שפירשתי דכל היכא שיכול לתקן הדבר ולקיים מצות סמיכה אין לו לעשות בלא סמיכה קשה וי"ל דאיירי ביורש כרבי יהודה דאמר יורש אינו סומך והכא דלא משני ביורש משום דדומיא דחטאת קתני כדפרישית וכן בגיטין (דף כח.) השולח חטאתו קתני ויש לתמוה ערל וטמא מ"ש משלחין קרבנותיהם הא אפשר לערל עד שימול ולטמא עד אשר יטהר ויעשו סמיכה ונראה לומר דבאותם שאין להם תקנה איירי כגון ערל שמתו אחיו מחמת מילה דא"א למולו בשום ענין וטמא כגון זב ומצורע דאין רפואתן תלויה בעצמן אי נמי בקרבן הקבוע להם זמן כגון עולת ראיה וחגיגה (כגון) שהיה עובר עליהם בבל תאחר וא"ת נהי דסמיכה לא מעכבא מ"מ ערל וטמא שאין יכולין לסמוך נימא כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו וכן בההיא דשקלים ודכריתות ודנזיר דכל הני נמי דאין יכולין לסמוך מטעם ספק חשיב שפיר אין ראוין לבילה כדאשכחן בפ' המוכר את הספינה (ב"ב פא:) גבי ביכורים וי"ל דנפקא לן מהא דאמרינן בפ"ג דמועד קטן (דף טז.) וביום בואו אל הקדש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו זו עשירית האיפה שהכהן מביא בשעה שבא תחילה לעבוד ודריש התם רבי שמעון בבואו יקריב בזמן שראוי לביאה ראוי להקרבה בזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרבה כגון טמא מת ומצורע משמע דוקא עשירית האיפה אבל שאר קרבנות משלח מיהו אין כל כך ראיה מזה דדלמא הא דמשלח שאר קרבנות היינו בהני דלא בעו סמיכה דומיא דעשירית האיפה ויש לדקדק מהא דדרשינן בת"כ מזובו ולא מנגעו שמע מינה דטמא משלח קרבנותיו דבהבאת קרבן איירי ועוד יש לדקדק מדממעטינן בפ"ק דחגיגה (דף ד:) טמא מראיה מדכתיב והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה ש"מ דשאר קרבנות משלח ולא חיישינן לענין סמיכה בראוי לסמיכה ומיהו למ"ד בפ' כל הפסולין (לעיל דף לב.) דטמא בר סמיכה דאפשר דמעייל ידיה וסמיך לא מצי למידק מהני קראי היכא דלא אפשר לסמוך שלא תהא סמיכה מעכבת מטעם דאינו ראוי לבילה ושמא י"ל דלמאן דאית ליה ביאה במקצת לא שמה ביאה קא סבר כל הסומך ראשו ורובו הוא מכניס אי נמי אית ליה דמרחק צפון ומאן דס"ל דלא בעינן ראשו ורובו קא סבר ביאה במקצת שמה ביאה מיהו אכתי קשה אי תיקח לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא א"כ יכולה לסמוך אבראי ויש לומר דבפרק כל הפסולין (שם לג.) מסקינן דתיקח לסמיכה שחיטה דאורייתא:

הג"ה **הזאה** כל שהוא מטהרת. דלא בעיא שיעור אגבא דגברא אבל במנא בעיא שיעור כדאמר בנדה (דף ט.) וביומא (דף יד.): **בכור** אינו נפדה תמורתו מדהו. והא דתנן בתמורה בפ' ואלו קדשים (דף כא.) [כל הקדשים] יש להם פדיון ולתמורותיהן פדיון חוץ מן הבכור והמעשר לאו אתמרותן קאי וא"ת ולענין מאי קא מיבעיא ליה אי יש לתמורת בכור פדיון אי לגיזה ועבודה אפילו יש לה פדיון אסורה כשאר פסולי המוקדשין ואי לענין דלא בעי למיתבא לכהן הא תנן בהדיא בתמורה בפ' ואלו קדשים (גז"ש) דנאכלת במומן לבעלים ואי לענין דנאכלת בצלי ובחרדל כדדרשינן למשחה לגדולה הא כיון דלאו מתנות כהונה היא לא שייך בה למשחה ואי לענין לקנות מן המעות קרבן הא אין התמורה עצמה קריבה ואפי' כשהיא תמימה כדאמר ריש ב"ש (לעיל דף לז:) הן קריבין ואין תמורתן קריבה וי"ל דמיבעיא ליה אי חלה קדושה על המעות כשפראה או לא:

התפים בכור לבדק הבית מהו שישקול בליטרא. אי האי דאמרי' אינו נשקל בליטרא הוי דרבנן ניחא אבל בהדיא מוכחא בחלק (סנהדרין דף קיב:) ובפ"ק דתמורה (דף ח.) שהוא דאורייתא דדריש בהמתה מי שנאכל בתורת בהמתו יצא בכור ומעשר שאינו נאכל בתורת בהמתו דתנן (בכורות לא.) [כל] הקדשים נשחטים באיטליז ונשקלים בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר:

הפדו לי בכור בעל מום. פירש בקונטרס שיצא לחולין ליגזז וליעבד וקשה דאפילו בהך פדיון לא נפיק מידי דהוה אשאר פסולי המוקדשים וי"ל דמיירי בבכור בעל מום מעיקרו אי נמי הוה נפיק לחולין טפי משאר פסולי המוקדשין משום דבשאר פסולי המוקדשין יש בדמיהן צורך גבוה משא"כ בדמי בכור ומעשר:

דהאי צמר והאי שיער. האי דלא חשיב ליה ברישׁ מנחות (דף ג.) מעשיו מוכיחין עליו משם דאמרי דיברא אוכמא הוא מ"מ כי דייקינן ביה אפשר לברר:

איכא בן שנה דמיחזי בן שתי שנים. הא דאמרי' בפ' שני דקדושין (דף נה.) גבי בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר דפריך ודלמא חטאת היא [ומשני] חטאת בת שתי שנים ואשתכח בת שתי שנים לאו דוקא בת שתי שנים אלא בת שלש וארבע דמינכר שפיר: **שביעית** אין לוקחין בדמיה תרומה מפני שממעט באבילתה. פירש בקונטרס שהתרומה זמן אכילתה לעולם ושביעית זמן אכילתה קודם שתכלה לחיה מן השדה ונמצא זה מביא תרומה לידי ביעור והא דתנן במס' שביעית (פ"ט מ"ח) לאחר ביעור מחלקן שלש סעודות לעניים רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים יאכלו מ"מ ממעט באבילתה לאחר שחילק שלש סעודות ואינו מוצא למיחלק וא"ת תרומה קודם לפסח יהא אסור לחמצה משום דקא ממעט באבילתה וי"ל דהכי עדיפא ליה ושרי משום דכתיב (במדבר יח) למשחה ולא דמי למבשל ירק בשמן תרומה (לקמן עו.) שהירק מיתקן ע"י השמן ולא השמן ע"י הירק ועוד דעיסה מתחמצת מאיליה ואפילו מערב בה שאור מ"מ בלאו הכי היתה מתחמצת קצת:

אין מפני שממעט בזמן אכילת התרומה ומביאה לידי איסור אכילה שצריכה שתתבער מן העולם קודם שתכלה לחיה שבשדה ותרומה זו מתבואת שאר שני שבוע היתה וזמן אכילתה לעולם דאילו שביעית לאו בת תרומות ומעשרות היא:

וכולן

הַזָּאָה כָּל שֶׁהוּא, מְטַהֶרֶת. הַזָּאָה, אֵינָהּ צְרִיכָה שִׁעּוּר. הַזָּאָה, מֻחֶצָּה כָּשֵׁר וּמֻחֶצָּה פָּסוּל. לְדִבְרָיו דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, קָאָמַר. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, הַזָּאָה לְחוּד וּנְתִינָה לְחוּד: נִתְעָרְבוּ בִּבְכוֹר וּמַעֲשֵׂר כּוּ': אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא, בְּכוֹר, לְבֵית שַׁמַּאי, אֵין מַאֲכִילִין לְנִדּוֹת. תְּמוּרָתוֹ, מַהוּ. בְּכוֹר, אֵינוֹ נִפְדֶּה. תְּמוּרָתוֹ, מַהוּ. בְּכוֹר, אֵינוֹ נִשְׁקָל בְּלִיטְרָא. תְּמוּרָתוֹ, מַהוּ. אָמַר רָבָא, תַּנְיָא, בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר, מְשֻׁהְמְמוּ עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וּתְמוּרָתָן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. בָּעֵי רָמֵי בַּר חָמָא, הִתְפִּים בְּכוֹר לְבֶדֶק הַבַּיִת, מַהוּ שֶׁיִּשָּׁקֵל בְּלִיטְרָא. רִוּוּחָא דְּהֶקְדֵּשׁ, עָדִיף. אוֹ דִלְמָא, זִילוּתָא דִּבְכוֹר, עָדִיף. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר זְבִידָא, תָּא שְׁמַע, נִתְעָרְבוּ בִּבְכוֹר וּבְמַעֲשֵׂר, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֵאָכְלוּ בִּפְכוֹר וּכְמַעֲשֵׂר. לָאו, לְמֵימְרָא דְּאֵינוֹ נִשְׁקָל בְּלִיטְרָא. רַב הוּנָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה, תַּלְמִידֵי דְּרַבִּי יִרְמְיָה, אָמְרִי, מִי דָּמֵי. הָתָם, שֶׁהֵי קְדוּשׁוֹת וּשְׁנֵי גוּפִין. הָכָא, שְׁהֵי קְדוּשׁוֹת וְגוּף אֶחָד. מַתְקִיף לָהּ רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין, מָה אִילּוּ אָמַר, הַפְּדוּ לִי בְּכוֹר שֶׁהִתְפִּיסוֹ לְבֶדֶק הַבַּיִת, כְּלוּם שׁוֹמְעִין לוֹ. הַפְּדוּ, רַחֲמָנָא אָמַר 'לֹא תִפְדֶּה'. אֶלָּא אָמַר רַבִּי אַמִּי, כְּלוּם הַקְנָה זֶה אֶלָּא מַה שֶּׁקָּנוּי לוֹ: הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְעָרֵב כּוּ': מַאי שְׁנָא חַטָּאת וְאָשָׁם, דְּהַאי זָכָר וְהַאי נְקֵבָה. חַטָּאת וְעוֹלָה נַמִּי, אִיכָּא שְׁעִיר נָשִׂיא [וְאָשָׁם נַמִּי אִיכָּא שְׂעִיר נָשִׂיא]. הַאי שֵׂיעָר, וְהַאי צֶמֶר. פֶּסַח וְאָשָׁם, נַמִּי לֹא מִיעָרֵב. הַאי בֶּן שָׁנָה, וְהַאי בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים. אִיכָּא, אֵשֶׁם נָזִיר וַאֲשָׁם מְצוֹרָע. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, אִיכָּא בֶּן שָׁנָה דְּמִיחֲזֵי כְּבֶן שְׁתֵּי שָׁנִים, וְאִיכָּא בֶּן שְׁתַּיִם דְּמִיחֲזֵי כְּבֶן שָׁנָה: **משנה** אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בַּשְּׁלָמִים, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶם יִשָּׁחֲטוּ בַּצָּפוֹן, וְיֵאָכְלוּ כְּחֻמּוֹר שֶׁבָּהֶן. אָמְרוּ לוֹ, אֵין מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. נִתְעָרְבוּ חֻתִיכוֹת בַּחֻתִיכוֹת, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים קַלִּים. הַנֶּאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, בְּנֶאֱכָלִין לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה, יֵאָכְלוּ כְּחֻמּוֹר שֶׁבָּהֶן: **גמרא** תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב, שְׁבִיעִית אֵין לוֹקְחִין בְּדָמֶיהָ תְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֶטֶת בַּאֲכִילָתָהּ. אֲמָרוּהָ רַבָּנָן קַמֵּיהּ (דרבא) [דְּרַבָּה], הָא דְּלֹא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּאִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָמַר, מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. אָמַר לְהוּ, אֲפִילּוּ תֵּימְרוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן. הָנֵי מִילֵּי, דְּאִיעָבַד. לְכַתְּחִילָּה, לָא. וּלְכַתְּחִילָּה, לָא? אִיתְּבֵיהּ אַבַּיֵי, הַזָּאָה כָּל שֶׁהוּא **מטהרת**. חדא מילתא היא שהזאה כל שהוא מטהרת ולקמן מפרש אמאי יזה שתי הזאות: **והזאה מחצה כשר ומחצה פסול**. כלומר ולא תימא דהזאה כל שהוא [דמטהרת] (דמועטת) (ומיהו) אם אין עם התערובת פסול אלא אפילו יש עם התערובת פסול כשרה ומחצה לאו דוקא אלא ליכא שיעור [וקס"ד] דהוא הדין למתן דמים: **ונתינת דם דמזבח לחוד**. צריך שיעור שיראה הדם לשני רוחות הקרן של מזבח: **אמר רמי בר חמא פשיטא לי בכור לבית שמאי**. אע"פ בשהומם ובזמן הזה: **אין מאכילין אותו לנדות**. דהכי תניא בבכורות בפ' כל פסולין (דף לג.): **אינו נשקל בליטרא**. אם הכהן מוכר בשרו: **אינו נפדה**. לצאת מתורת בכורה לחולין ולחול קדושה על המעות: **משהוממו**. אף משהוממו: **התפים כהן בכור לבדק הבית**. משהומם: **רווחא דהקדש עדיף**. וישקל בליטרא כדי שיצמצם מכירתו וירבו דמיו דהא קי"ל (בכורות דף לא.) בשאר פסולי המוקדשים בשביל שפדיונו להקדש הקילו עליהן להיות נשחטין באיטליז ונמכרין באיטליז ונשקלין בליטרא כדי שירבה הפודה אותן בדמיהן מתחילה חוץ מן הבכור מפני שהנאת ריבוי דמיו אינה אלא לכהן והאי דהתפיסו לבדק הבית הנאתו להקדש היא: **או דלמא**. לא דמי התם הנאת ריבוי הדמים אותה קדושה עצמה שמביאין בדמים קרבן כיוצא בו הכא הנאת ריבוי הדמים דקדושה אחרת: **לאו למימרא דאין אחד מהן נשקל בליטרא**. ואע"ג דאיכא פסידא דהקדש גבי פדיון שאר הזבחים המעורבים שפדיון דמיהם להקדש (פסחים דף צח.) וקאמר דלא מזלזלינן בבכור משום הני אלמא משום הך נמי לא: **התם ב' קדושות וב' גופין**. הזבחים שהנאתן להקדש הן קדושה לבדה וגוף לבדו והבכור שדמיו לכהן קדושה לבדה וגוף לבדו הילכך לא מזלזלינן בהך קדושה דהאי גופיה משום רווחא דקדושה דגופא אחרינא: **אבל הכא שתי קדושות הן וגוף אחד**. קדושת בכור וקדושת בדק הבית ואיכא למימר הואיל ורווחא דהקדש בהאי גופא הוא ואע"ג דלקדושה אחריתי אזיל מזלזלינן בקדושת בכור דהאי גופא: **מתקיף לה רבי יוסי בר אבין**. מאי קמיבעיא ליה וכי משום התפסתו מזלזלינן ביה: **ומאי אילו אומר הפדו בכור זה**. שיצא לחולין מקדושתו ליגזז וליעבד כו': **שהתפיסו לבדק הבית**. וירבו דמיו: **כלום שומעין לו**. לעבור על דברי תורה: ופרכינן **הפדו רחמנא אמר לא תפדה**. ועל דבריו אין לעבור אבל לשקול בליטרא אין כאן עבירה על דברי תורה: **אלא א"ר אמי**. הכי איבא למיפשטא לבעיין: **כלום הקנה**. הכהן זה לבדק הבית אלא מה שקנו לו (בגופו) בבכור זה וכיון דאצלו לא הותר לישקל בליטרא אין יכול להקנות לבדק הבית עודף דמי צמצום משקל הליטרא: **שעיר**. אין לו צמר אלא שיער אבל אשם איל הוא ויש לו צמר: [**אשם נזיר וכו'**. באשם נזיר ובאשם מצורע כבש כתיב וסתם כבש בן שנה הוא]: **מתני' כחמור שבהן**. לזכרי כהונה ובעזרה וליום ולילה כדין אשם ובעל השלמים יצא ידי שלמים שהרי כל אחד יקרב למי שהוא: **לבית הפסול**. שממעט בזמן אכילת שלמים ומביא לידי נותר אלא ירעו וימכרו בדלעיל: **יאכלו כחמור שבהן**. ובהא רבנן מודו דליכא תקנתא אחריתי: **גמ' שביעית אין לוקחין בדמיה תרומה**.

וכולן

רש"י

וכולן הכהנים רשאין כו'. משנה היא בפ' כל התדיר (לקמן דף צ:) וגבי קדשים קאי: לשנות באכילתן כגון לאכלן צלויין כו'. אמר קרא לך נתתים למשחה (במדבר יח) לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: ותבלי תרומה. ואע"ג דקא ממעט בזמן אכילת תרומה: אין לוקחין תרומה. הכהנים בכסף מעשר שני בירושלים: מפני שממעט באכילתה. במקום אכילתה דמעבשיו לא יאכלנה אלא בירושלים: כי אתא. אביי קמיה דרב יוסף: א"ל אמאי לא תותבית. נמי מהא: לבית הפסול. כשצריך לאכול השמן בזמן השביעית: ה"נ. דרבנן תרומת ירק: אי הכי. דמשום דרבנן הוא: איפכא מיבעיא ליה למיתני. אין מבשלין ירק של תרומה בשמן שביעית ורבי שמעון מתיר אבל השתא שמן תרומה דאורייתא היא דכתיב (שם) כל חלב יצהר וקא שרי ר"ש: דאיערב. שמן בירק ועל כרחו יבשלם יחד כדמפרש לקמיה דאי אפשר לסוחטו כולו ממנו: הא לא דמי כו'. סיומא דקושיא הוא: חתיכה בחתיכות. מתני' היא וקתני תאכל כחמור שבהן ואפילו לרבנן והכא נמי אי בדאיערב עסקינן לא הוו פליגי רבנן עליה: וקמפסיד בשביעית. ורחמנא אמר לאכלה ולא להפסד: למחרת. בספק מצורע מוחלט וספק אינו מוחלט קאי למחרת ביום השמיני: שחיטה בצפון ובהונות. כחומר אשם: ומסיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק. כחומר שלמים והא

אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני שממעט באכילתה. פי' בקונט' דמתחלה שריא לאונן כדאמר בפ' הערל (יבמות דף עא.) זרות אמרתי לך ולא אנינות והשתא אסירא דמעשר אסור לאונן וגם בעי חומה ותרומה לא בעי חומה ומתוך המשנה משמע שאין הקפידא משום תרומה אלא משום מעשר דמעיקרא שרי לזרים והשתא אסור וגרסי' בסדר המשנה באכילתן כו' והכי איתא במס' מעשר שני (פ"ג מ"ב) אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שהוא ממעט באכילתו ור"ש מתיר אמר להם ר"ש אם הקילו בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פיגול ונותר לא נקל בתרומה מה לי היקל בזבחי שלמים שכן מותרין לזרים נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים פירוש אמר ר"ש אם הקלנו ליקח שלמים מכסף מעשר אע"פ שמביא המעשר לידי פסול פיגול ונותר כ"ש שלוקחין תרומה הקלה מכסף מעשר אמרו לו אם לוקחין שלמים שמותרין לזרים כמו מעשר אבל אין לוקחין תרומה שגורם למעשר להיות אסור לזרים: הגה"ה:

למחרת מביא אשמו ולוגו עמו. פי' בקונט' למחרת יום שמיני ובמנחות (דף קה.) פי' למחרת יום ששים והכל אחד דאספק נזיר טמא וספק מצורע טמא קאי כדמוכח בתוספתא דנזיר פרק בתרא והכי איתא התם ספק נזיר טמא וספק נזיר טהור אבל נזיר ודאי היה ספק מצורע טמא פירוש מוחלט ספק מצורע טהור פי' שטהר כבר אבל מצורע ודאי היה פירוש בחד גברא איירי שיש בו כל ספיקות הללו אוכל בקדשים לאחר ששים ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה ועשרים יום כיצד אמרו לו נזיר טמא אתה צא ומנה שבעה הזה ושנה גלח והביא קרבן מנה שבעה ומבקש לגלח אמרו לו נזיר טהור אתה ואין טהור מגלח פחות משלשים יום צא ומנה עשרים ושלשה יום להשלים שלשים מנה שלשים ומבקש לגלח אמרו לו נזיר טהור אתה ואין נזיר מגלח אלא על הדמים פירוש שלש

וְכוּלָּן רַשָּׁאִין כֹּהֲנִים לְשַׁנּוֹת בַּאֲכִילָתָן, לְאָכְלָן צְלוּיִין, שְׁלוּקִין וּמְבוּשָּׁלִין, וְלָתֵת לְתוֹכָן תִּבְלֵי חוּלִין וְתִבְלֵי תְּרוּמָה, דִּבְרֵי רַבִּי (ישמעאל) [שִׁמְעוֹן]. אָמַר לֵיהּ, הַנַּח לִתְרוּמַת תִּבְלִין, דְּרַבָּנָן. אֵיתִיבֵיהּ, אֵין לוֹקְחִין תְּרוּמָה בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט בַּאֲכִילָתָהּ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. אִישְׁתִּיק לֵיהּ. כִּי אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף, אָמַר לֵיהּ, אַמַּאי לָא תּוֹתְבֵיהּ מֵהָא, ״אֵין מְבַשְּׁלִין בְּיָרָק שֶׁל שְׁבִיעִית בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר/, אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, וְלָאו מִי אוֹתְבִיתֵיהּ מֵהָא דְּתָבְלִין, וְאָמַר לִי, הַנַּח לִתְרוּמַת תִּבְלִין, דְּרַבָּנָן. הָכָא נַמִּי, (תרומה) תְּרוּמַת יָרָק, דְּרַבָּנָן. אִי הָכִי, אֵיפְּכָא מִיבַּעְיָא לֵיהּ לְמֵיתְנֵי, יָרָק שֶׁל תְּרוּמָה בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית. וְלָאו, מִי אוֹתְבִיתֵיהּ מִמַּתְנִיתִין דְּמַתִּיר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לִי, דְּאִיעָרַב. הָכָא נַמִּי, דְּאִיעָרַב. אִי דְּאִיעָרַב, מַאי טַעֲמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן. מִידֵּי דַּהֲוָה אַאֶשֶׁם וּשְׁלָמִים. מִי דָּמֵי. הָתָם, אִית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא בְּרֵעָיָה. הָא, לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא בְּרֵעָיָה. הָא לֹא דָּמֵי, אֶלָּא לַחֲתִיכָה שֶׁבַּחֲתִיכוֹת, דְּכֵיוָן דְּלֵית תַּקָּנְתָּא, תֵּאָכֵל כֻּלָּהּ מַתְקִיף לָהּ רַבִינָא, מִי דָּמֵי. חֲתִיכָה שֶׁבַּחֲתִיכוֹת, לֵית לָהּ תַּקָּנְתָּא כְּלָל. הַאי, אִית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא בִּסְחִיטָה. וְרַב יוֹסֵף, הֵיכִי נִסְחוֹט. נִסְחוֹט טוּבָא, קָא מַפְסִיד בַּשְּׁבִיעִית. נִסְחוֹט פּוּרְתָּא, סוֹף סוֹף אִיעָרוּבֵי מִיעָרַב. אֵיתִיבֵיהּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לְמָחֳרָת מֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְלוּגוֹ עִמּוֹ, וְאוֹמֵר אִם שֶׁל מְצוֹרָע, הֲרֵי זֶה אֲשָׁמוֹ וְזֶה לוּגוֹ. ואם

בהמות חייב להביא חטאת עולה ושלמים ועל אחת מהן יכול לגלח וחטאת בהמה אינה באה על הספק ושלמי נזיר נמי טעונין תנופה וזה אין יכול להניף מפני שהוא ספק מצורע טמא אבל עולה יכול להביא על תנאי והיינו דקתני כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה עליה ואומר אם טהור אני הרי זו חובה ואם לאו הרי זו נדבה כיצד הוא עושה להחמיר עליו מביא פיילי של חרס חדשה ונותנין לתוכה רביעית מים חיים ומביא [שתי] צפורי דרור כדין כל המצורעין ביום תגלחתן וחטאת העוף פירוש כדין נזיר טמא דשמא נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה ואינו מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאתו של טומאה (יש) שחטאתו מעכבתו מלמנות נזירות אבל אשמו אינו מעכבו ומשיגלח תגלחת טומאה הוא אסור לגלח עד שימנה נזירות טהרה ולהכי צריך להביא חטאת נזירות טומאה למנות נזירות טהרה ולגלח בסופה לטהרת צרעתו והאשם ישהה עד תגלחת הטומאה שיעשה אחרי טהרתו בודאי מן הצרעת שאותה תעלה לו ודאי לטומאת נזרו כמו שמפורש בסוף הברייתא דימי צרעתו אין עולין לימי נזרו ותגלחת צרעתו אינה עולה לתגלחת נזרו כדאמרי' בפ' מי שאמר הריני נזיר מגלח (נזיר דף יז:) ובפ' ב' נזירים (שם דף ס:) ומה שמביא חטאתו ביום תגלחתו היינו כר' עקיבא דאמר במס' נזיר (דף מז.) אם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום והכא נמי הוי כגילח בשמיני שהרי שוהה תגלחתו ומתנה על חטאתו ואומר אם טמא אני חטאת מחובתי ועולה נדבה פירוש עולה שאמרנו למעלה ואם טהור אני עולה מחובתי וחטאת העוף ספק ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שהמצורעים מגלחים ומביא עולת בהמה ומתנה עליה כו' ונראה שחסר מן התוספתא וסופר שלשים יום וגרסי' וסופר שלשים יום ומביא עולת בהמה כו' שהרי ספק נזירות טהרה הוא מונה ואינו יכול לגלח תגלחת שניה לצרעתו עד שיזרוק עליו אחד מן הדמים ויביא עולה וחטאת ושלמים וישהה עד סוף נזירות טהרה שאחר טהרת צרעתו שעולה בודאי ואומר אם טמא אני פירוש אם טמא הייתי בתגלחת ראשונה העולה ראשונה נדבה היתה וזו תהא חובה וחטאת העוף שהבאתי בתגלחת ראשונה מחובתי ואם טהור אני עולה ראשונה חובה וזו נדבה שתגלחת זו של עכשיו אינה כלום וחטאת העוף ספיקו מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך מצורעין ותגלחת זו היתה ראויה ליעשות בסוף שבעת ימי ספרו מתגלחת ראשונה אבל לא היה יכול משום דגילוח ספק מצורע אינו דוחה איסור גילוח הנזיר רבי שמעון אומר מחר יביא אשמו ולוג בידו כדין מצורע בשמיני שלו והוא יום ששים ואחד ומתנה עליו לפי שהוא ספק מצורע וחטאת מצורע שמעכבת טהרתו אינו יכול להביא מבהמה שאין חטאת בהמה באה על הספק לפיכך יביא חטאת העוף ואם הוא עשיר יכתוב נכסיו לאחרים ויהא עני ויביא קרבן עני דהיינו עוף ור' שמעון לטעמיה דאמר במס' ערכין (דף יז:) אפי' היה עשיר בשעה שהביא ציפורים או בשעת הבאת אשם והעני הכל הולך אחר חטאת ואפי' לתנאי דפליגי עליה איבא לאוקמא להא דהכא ולפרושי יכתוב נכסיו לאחר מעיקרו ומתנה על חטאת העוף ואומר אם טמא הוא פירוש אם מצורע הוא הרי זו חובתו ואם לאו הרי זו ספיקו ואוכל בקדשים מיד אבל לשתות יין וליטמא למתים אינו יכול שאין ימי נזרו עולין לו מתוך ימי צרעתו כיצד יעשה לדברי בן זומא שאינו מצריך לבקש אחד מן השוק לידור בכגדו בגויר כמו שמצריך ר' יהושע בפרק שני נזירים (נזיר דף נט:) סופר שלשים יום ומביא עולת בהמה ומגלח פירוש ספק תגלחת טומאה וספק תגלחת טהרה דשמא מצורע היה ונזיר טמא ולא עלו לו אחת מתגלחותיו לנזירותו רק לצרעתו שאין ימי נזרו עולין מתוך ימי צרעתו ולסוף שבעה אחר טהרת ימי צרעתו אינו יכול לגלח דשמא נזיר טהור הוא אבל הזאה לא בעי שכבר הזה ושנה ואפי' לסוף שלשים אינו יכול עד שיזרוק עליו אחד מן הדמים ומביא חטאת העוף משום ספק תגלחת טומאה שאינו יכול להתחיל מנין נזירות טהרה עד שיביא חטאת וכדפרישית ומתנה עליה כתנאי שלמעלה בתגלחת ראשונה וה"ה שיש להתנות שאם אינו נזיר עכשיו כלל שכלתה נזירתו מתגלחת שלמעלה העולה נדבה וחטאת העוף ספיקו אך התנא לא חש לפרש כל זה סופר שלשים יום ומביא קרבנותיו שלמים ודאי עולת בהמה ספיקו ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי בתגלחת שלישית העולה ראשונה

נדבה

נדבה וו חובה וחטאת העוף מחובתי ואם טהור אני העולה ראשונה חובה וו נדבה וחטאת העוף ספיקו וה"ה נמי דמתנה אם כלתה נזירות מתגלחת שניה שתיהן העולות נדבה וחטאת העוף ספק אך לא חש לפרש כל כך ושותה יין ומיטמא למתים ותימה למה לא הזכיר בקרבנות תגלחת רביעית זו חטאת שהרי ודאי נזיר היה ועדיין לא הביא חטאת בהמה בשום פעם ואם באנו לפרש רישא דברייתא ספק נזיר טמא וספק אינו נזיר כלל עכשיו אבל נזיר ודאי היה ולבך לא יביא חטאת בהמה שהרי אינה באה על ספק לא משתמעא הכי דא"כ הו"ל לפרושי בהדיא ועוד א"כ בשלמים הו"ל למיתני תנאי או למיהוי שלמי נדבה או שלמי נזיר לענין מורם מהם דבהאי חזה ושוק ובהאי זרוע בשלה. בד"א בזמן שנדר שלשים יום אבל נדר י"ב חדש אוכל בקדשים לאחר שתי שנים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ד' שנים באותו ענין ובאותה שאמרנו מגלח לסוף שנה באותה של סוף שלשים באותה תנאי ולבסוף שתי שנים בשנה ולסוף ג' שנים בשלישית ולסוף ארבע ברביעית טמא בספק ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים דתגלחת מצורע ודאי דוחה איסור גילוח דנזיר ומיד כשיבא לפנינו מגלח ראשונה ובשביעית תגלחת שניה ובשמיני מכניס ידיו לבהונות ושותה ביין ומיטמא למתים לאחר שלשים ושבע כך כתוב בתוספתא ונראה דגרס ששים ושבע לפי שיטה שפירשנו. טמא בודאי ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר שבעה ושלשים יום שותה ביין ומיטמא למתים לאחר שבעים וארבעה יום (טמא בודאי ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבעה יום שותה ביין ומיטמא למתים לאחר ארבעה ושבעים יום) טמא בודאי ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמנה ימים שותה ביין ומיטמא למתים לאחר ארבעים וארבעה יום:

אשם זו יהא שלמי נדבה. וא"ת והא אמרן לעיל בפ' איזהו מקומן (דף מז:) דאשם מצורע שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי ושלמים אמרי' לעיל (דף כה.) דצריך שיקבל בכלי את כל דמו (של פר) וי"ל דתקוני גברא שאני: **וסמיכה**. למ"ד (לעיל דף לג.) סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא הוא בהקפת יד ואע"ג דשלמים בעו סמיכה גמר משום תקוני גברא התירו כדפרישית לעיל ולמאן דאמר דאורייתא הזכיר בחנם סמיכה וכן נסכים דבין אשם בין שלמים טעונין סמיכה ונסכים: **ונאכל** ליום ולילה. ובתוספתא דאין נאכלת אלא ליום ולילה אין יכול להתנות משום דבעינן לחם ובלחם אי אפשר לעשות תקנה כדמוכח בפ' התודה (מנחות דף פ:):

לוג מאי איכא למימר. פי' דשמא אינו מצורע והוי חולין בעזרה כיון דעביד מינה עבודה שמזה שבע בכנגד פתח אהל מועד ונותן על הבהונות ועל ראש המצורע ותימה ליזיל ליקדיש ליה קדושת דמים על תנאי אם אינו מצורע דהשתא נמי מייתי פורתא להשלים הלוג וליקדוש ליה קדושת דמים וכי בעי למיכל השיריים פריק להו כדאיתא בסמוך ויש לומר דהכי עדיף טפי לעשות קדושת הגוף בכל מה שיכול ותימה לי היאך נותן מתן שבע ועל הבהונות מההוא פורתא שקדוש קדושת דמים דשמא אינו מצורע חוזרקו לאיבוד שמן הקדש. ברו"ך:

חסר הלוג עד שלא יצק ימלאנו. משנה זו במס' נגעים פ' בתרא (מ"י): **אימת** אי בתר מתנות שבע הוה להו שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה כו'. וא"ת והא ר' יוחנן הוא דאמר בפ"ק דמנחות (דף ט.) דמקטירין קומץ עליהם ואפי' ר"ל דאמר אין מקטירין אליבא דר"א מודה דמקטירין כדאיתא התם וכר' אליעזר משני הכא לבסוף דמסיק לשם עצים ויש לומר אע"ג דמקטירין מ"מ לענין אכילה לא משכחת תקנה דהא אסירי שיריים באכילה כדנפקא ליה התם מוהנותרת ולא הנותרת מן הנותרת:

ואי קודם מתן שבע. דלמא נדבה היא והקטרתו הקטרה והני הוו להו שיריים וכי הדר מעייל מינייהו לפנים להזות קא עבר משום כל שממנו לאישים קיימי שיריים בבל תקטירו והנך הזאות נמי בשמן כהקטרה במזבח בדבר הראוי להקטיר דמי פי' בקונטרס והא דמשני דמסיק להו לשם עצים הוה ליה למינקט דמדי לשם מיא בעלמא ודוחק בקונטרס לפרש [כך] משום לישנא דקרא דאותביה מכל שממנו לאישים ועוד אי שייך כל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו אפי' בהזאות א"כ קשה הא דאמרי' לקמן (דף פ.) הניתנים במתנה אחת שנתערבו במתן ארבע ר' אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע הא כיון דניתן במתנה אחת אידך הוו להו שיריים וקא עבר משום בל תקטירו מיהו יש לומר דר' אליעזר לטעמיה דאית ליה (שם עט:) רואין באילו הוא מים ועוד כיון דשירי הדם למזבח ליסוד מש"ה כי יהיב ליה למעלה לא עבר בבל תקטירו כיון דבלאו הכי טעונין מזבח ועוד קשה לימא דיהיב מתן שבע ברישא והדר ממלא ליה וקמיץ ואע"ג דאמר ר"ל בפ"ק דמנחות (ג"ז שם) מנחה שחסרה קודם קמיצה לא יביא מתוך ביתו וימלאנה הא איתותב התם ונראה לפרש דמהקטרה ממש פריך דמקטיר מלוג שמן של מצורע חייב כר' עקיבא דאמר בפ' כל המנחות באות מצה (שם דף נח.) כל ששמו קרבן ור' אליעזר פליג עליה ואע"ג דהך סוגיא כר' אליעזר כדמשני דמסיק לשם עצים באידך לא מסתברא כר' אליעזר דשמותי הוא אלא כר' עקיבא ואף על גב דקודם מתן שבע איירי שמו קרבן מיקרי כיון דעתיד להיות קרבן כמה דמקטיר בשר חטאת קודם זריקת דם דמסתמא חייב ומעיקרא פריך אי לאחר מתן שבע בו' הוי מצי למיפרך נמי מכל שממנו לאישים ובלאו הכי שפיר פריך ליה תימה והא קדוש קדושת הגוף דלוג

והא הכא דלמא לאו מצורע הוא והוי שלמים וקתני ונאכל ליום ולילה אלמא לכתחלה נמי שרי ר"ש: **הא תינח אשם כו'**. מלתיה דר"ש קא מפרש ואזיל ולאו לרבא קא מותיב: **לוג זה יהא נדבה**. אם אינו מצורע דאמרי' לקמן בפ' כל התדיר (דף צא.) מתנדבין שמן בפני עצמו: **ובעי מיקמץ**. המתנדב שמן קומצו ומקטיר הקומץ ושיריו נאכלין כדיליף ליה מקרבן מנחה (קרבן) מלמד שמתנדבין שמן כמנחה כו': **מתן שבע**. כדכתיב קרא בלוג של מצורע והזה מן השמן באצבעו [וגו'] (ויקרא יד): **והא חסר ליה**. ע"י קמיצה ולוג חסר פסול כדכתיב (שם) ולוג שמן: **עד שלא יצק**. מן הלוג על כפו השמאלית כדכתיב ומן השמן יצק הכהן על כף הכהן השמאלית והזה הכהן באצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית (שם): **והא בעי קומץ הקטרה**. דדלמא נדבה הוא: **דמקטיר ליה**. ושיריים נאכלין ממ"נ אי דמצורע הוא הרי הוא נאכל כדאמרי' בפ' בית שמאי (לעיל דף מד:) לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע ואי נדבה הוא הרי הוא כשירי מנחה: **אי בתר מתנות שבע**. דלמא נדבה הוא וכי יהיב מתן שבע בתר קמיצה הוו להו שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה וקי"ל במנחות בפ"ק (דף ט:) אין מקטירין הקומץ עליהן דכתיב מן המנחה פרט לשחסרה היא כו': **ואי קודם מתן שבע**. היכי מצי למיתב תו מיניה מתן שבע דלמא נדבה היא והקטרת הקומץ הקטרה והנך הוו להו שיריים וכי הדר מעייל מידי מינייהו קא עבר משום בל תקטירו כדכתיב (ויקרא ב) כי כל שאור וכל דבש וגו' והאי ממנו יתירא הוא ודרשינן ביה נמי לא תקטירו כל שממנו אשה לה' יש בכלל הזה קדשים ושירי מנחה ולחם הפנים שקרב מהן כבר לאישים האימורים וכן הקומץ וכן הבזיכין קיימי שירים בבל תקטירו והנך הזאות במקום הקטרה קיימי: **לשם עצים**. דאמר הכי אם מצורע הוא דאין הקטרת הקומץ הקטרה דהא לאו נדבה הואי הרי מזה מאלו שאינן שיריים ואם אינו מצורע והקטרת הקומץ הקטרה ויש ממנו לאישים ואלו שיריים הם ובבל תקטירו הרי הזאות האלו כאילו הם מים שהרי רשאי להעלות שירי מנחה על המזבח:

לשם

וְאִם לָאו, אָשָׁם זֶה שֶׁל שַׁלְמֵי נְדָבָה, וְאוֹתוֹ אָשָׁם טָעוּן שְׁחִיטָה בַּצָּפוֹן, וּמַתַּן בְּהוֹנוֹת וְסָמִיכָה וְנָסָכִים וּתְנוּפַת חָזֶה וָשׁוֹק וְנֶאֱכָל לְיוֹם וָלַיְלָה. תַּקְוֵנֵי גַּבְרָא, שָׁאנִי. הָתִינַח, אָשָׁם. לוֹג, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. דְּאָמַר, לוֹג זֶה יְהֵא נְדָבָה. וְדִילְמָא, לָאו מְצוֹרָע הוּא, וּבָעֵי מִקְמָץ. דְּמַקְמִיץ. וְדִילְמָא, מְצוֹרָע הוּא, וּבָעֵי מַתַּן שְׁבַע. דְּיָהִיב. וְהָא חָסֵר לֵיהּ. דְּמַיְתֵי פּוּרְתָּא וּמְמַלֵּי לֵיהּ, דִּתְנַן, חָסֵר הַלּוֹג עַד שֶׁלֹּא יָצַק, יְמַלְּאֶנּוּ. וְהָא בָּעֵי הַקְטָרָה. דְּאַקְטַר לֵיהּ. אֵימַת, אִי בָּתַר מַתָּנוֹת שֶׁבַע, הָוֹ לְהוּ שִׁירַיִם שֶׁחָסְרוּ בֵּין קְמִיצָה לְהַקְטָרָה, וְאֵין מַקְטִירִין אֶת הַקּוֹמֶץ עֲלֵיהֶן. אִי קוֹדֶם מַתָּנוֹת שֶׁבַע, כֹּל שֶׁמִּמֶּנּוּ לָאִישִׁים, הֲרֵי הוּא בְּבַל תַּקְטִירוּ. אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי, דְּמַסִּיק לְהוּ לְשֵׁם עֲצִים. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִי אַתָּה מַעֲלֶה, אֲבָל אַתָּה מַעֲלֶה לְשֵׁם

[כט.]

שֶׁאָדָם מַעֲמִיד בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ. רַבָּנִין אָמְרִין: פְּעָמִים מַעֲמִיד וּפְעָמִים אֵינוֹ מַעֲמִיד. מוֹדֶה רַבִּי לִיעֶזֶר לְאַחַר מִיתָה, שֶׁאֵינוֹ מַעֲמִיד. הַכֹּל מוֹדִין בִּכְבוֹד רַבּוֹ, שֶׁאֵינוֹ מַעֲמִיד. דְּתַנִינַן: ׳וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם׳.

אִם כֵּן אֵין נְדָרִים - לֹא יְהוּ נְדָרִים! וְהָכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ל, ב): "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת", תָּלָה הַפָּרָשָׁה בְּרָאשֵׁי הַמַּטּוֹת, שֶׁיְּהוּ מַתִּירִין אֶת נִדְרֵיהֶן. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן, נִמְצֵאתָ עוֹקֵר פָּרָשַׁת נְדָרִים מִן הַתּוֹרָה.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: אַתְּ אוֹמֵר פּוֹתְחִין לוֹ בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין אָבִיו וְאִמּוֹ. וְדִכְוָתַהּ, יִפְתְּחוּ לוֹ בִּכְבוֹד דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין הַמָּקוֹם? אֵי זֶהוּ כְּבוֹד הַמָּקוֹם? כְּגוֹן ׳סָפָה שֶׁאֵינִי עוֹשֶׂה׳, ׳לוּלָב שֶׁאֵינִי נוֹטֵל׳, ׳תְּפִלִּין שֶׁאֵינִי נוֹתֵן׳. וְהֵינוּ כְּבוֹד הַמָּקוֹם? מַשְׁמַע לֵיהּ דִּלְנַפְשֵׁיהּ הוּא מְהַנֵּי, כַּהֲדָא (אִיּוֹב לה, ו-ז): "אִם צָדַקְתָּ מַה תִּתֶּן לוֹ", "אִם חָטָאתָ מַה תִּפְעָל בּוֹ".

אָמַר רַבִּי יַנַּאי: כָּל הַשּׁוֹמֵעַ לְיִצְרוֹ כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה־זָרָה. מַה טַּעֲמָא? "לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר" (תְּהִלִּים פא, י), זָר שֶׁבְּקִרְבְּךָ אַל תַּמְלִיכֵהוּ עָלֶיךָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ פְּתַח: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁהַנּוֹדֵר כְּאִלּוּ נוֹתֵן קוֹלָר עַל צַוָּארוֹ, נוֹדֵר הָיִיתָ? לְקַסְטוֹרְיָה שֶׁהָיְתָה עוֹבֶרֶת, וְרָאַת קוֹלָר פָּנוּי וְהִכְנִיסָה אֶת רֹאשָׁהּ לְתוֹכוֹ. "לֹא אָסַר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ" (בַּמִּדְבָּר ל, ג), כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יִרְמְיָה מ, א): "וְהוּא אָסוּר בַּזִּקִים".

רַבִּי יוֹנָתָן פְּתַח: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁהַנּוֹדֵר כְּבוֹנֶה בָּמָה, וְהַמְקַיְּמוֹ כְּמַקְרִיב עָלָיו, נוֹדֵר הָיִיתָ? וְקַשְׁיָא: עֲבוֹדָה־זָרָה בְּסִקִילָה, וְהַנְּדָרִים בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳, וְאַתְּ אָמַר אָכֵן! לֵית לָךְ אֶלָּא כַּיי דְּמַר רַבִּי יַנַּאי: כָּל הַשּׁוֹמֵעַ לְיִצְרוֹ כְּיִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה־זָרָה.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁהַנּוֹדֵר כְּיִלּוּ נוֹטֵל חֶרֶב וְדוֹקְרָהּ בְּלִבּוֹ, נוֹדֵר הָיִיתָ? "יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב" (מִשְׁלֵי יב, יח). רַבִּי חֲנִינָה דְּצִפּוֹרִין בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס: ׳כְּמַדְקֵר׳ אֵין כְּתִיב, אֶלָּא ׳כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב׳ - לְאַחַר שֶׁנָּדַר מִן הַכִּפָּר, וְיָ דְּיֵיכוֹל וְיָ דְּלָא יֵיכוֹל. אֵין אָכִיל - עָבַר עַל נִידְרֵיהּ, אֵין לָא אָכִיל - חָטֵי עַל נַפְשֵׁיהּ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? הוֹלֵךְ אֵצֶל חָכָם וְהוּא מַתִּיר נִדְרוֹ, "וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא" (שָׁם).

רַב דִּימִי בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק: לֹא דַיֶּיךָ מַה שֶּׁאָסְרָה לְךָ הַתּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ לֶאֱסֹר עָלֶיךָ דְּבָרִים אֲחֵרִים? "לֶאְסֹר אִסָּר".

רַבִּי יוֹחָנָן פְּתַח: וְתָהֵי? וְאִלּוּלֵי דּוּ תָּהֵא הוּא אָתֵי? וּתְהוֹת לֹא

[כט:]

כְּנוֹלָד הוּא?! אָמַר רַבִּי הִלָּא: הַתְּהוֹת מְצוּיָה.

כְּהָדָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא מָצָא פֶּתַח לְנִדְרוֹ. עַד שֶׁבָּא אֶחָד מִזִּקְנֵי גָּלִיל, אִית דְּאָמְרִין רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הֲוָה, נְסִיב לֵיהּ מִכָּא וּמוֹקִים לֵיהּ הָכָא, נְסִיב לֵיהּ מִכָּא וּמוֹקִים לֵיהּ הָכָא, עַד דְּאוֹקְמֵיהּ גּוֹ שִׁמְשָׁא, מְפַלֵּי מָנוֹהִי. אָמְרִין לֵיהּ: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ דְּהָהֵן סָבָא עָבַד לָךְ כֵּן, נוֹדֵר הָיִיתָ? אֲמַר לוֹן:

לא. וּשְׁרָא לֵיהּ. אַמְרוּן: מִנָּא לָךְ הָדָא? אָמַר לָהֶן: מִשָּׁרֵת רַבִּי מֵאִיר הָיִיתִי בְּבָרְחוֹ שְׁנַיִם. וְאִית דְּאָמְרִי מַקְלוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיְתָה בְּיָדִי, וְהִיא מְלַמֶּדֶת לִי דַּעַת.

רַבִּי יִרְמְיָה שָׁרֵי נִדְרָא, וּמְקַיֵּם לֵיהּ. אִין מִשּׁוּם דְּהוּא חָשַׁשׁ לְהוּא דְּשָׁרֵי לֵיהּ לָא יָדְעִין, אִין מִשּׁוּם שֶׁאֵין הַיֵּצֶר תָּאֵב אֶלָּא דָּבָר שֶׁאָסוּר לוֹ, וְלָא יָדְעִין. רַבִּי יִרְמְיָה כַּד לָא הֲוָה בָּעֵי מִדּוֹן, אָמַר: עֵינַי כָּהֲיָא[טו]. "וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נָגַע" (דְּבָרִים כא, ה); הִקִּישׁ רִיבִים לִנְגָעִים, מַה נְּגָעִים (וַיִּקְרָא יג, יב): "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן", אַף רִיבִים: "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן".

רַבִּי מָנָא נְדַר מִן חַמְרָא דַּאֲבוּהִי. אֲתָא אֲבוּהִי סְלַק לְגַבֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ דַּאֲנָא מִצְטַעֵר, נוֹדֵר הָיִיתָ? אֲמַר לֵיהּ: לָא. וּשְׁרָא לֵיהּ. מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּאוֹמֵר 'הֲנָיָתִי עַל אַבָּא', הָדָא הִיא דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: 'כּוֹפִין אֶת הַבֵּן שֶׁיָּזוֹן אֶת הָאָב'! אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין, בְּאוֹמֵר 'הֲנָיַת אַבָּא עָלַי'.

רַבִּי מָנָא נְדַר, וּסְלַק לְגַבֵּי רַבִּי שַׁמַּי. אֲמַר לֵיהּ: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁהַבְּרִיּוֹת רָחֲקִין מִנָּךְ דְּאַתְּ נַדְרָן, נָדַר הֲוֵיתָה? אֲמַר לֵיהּ: לָא. וּשְׁרָא לֵיהּ.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: פּוֹתְחִין בְּ'נוֹלַד'; וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. כֵּיצַד? אָמַר: 'קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְאִישׁ פְּלוֹנִי', וְנַעֲשָׂה סוֹפֵר, אוֹ שֶׁהָיָה מַשְׁיֵא אֶת בְּנוֹ בְּקָרוֹב, אָמַר: 'אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה סוֹפֵר, אוֹ שֶׁהוּא מַשְׁיֵא אֶת בְּנוֹ בְּקָרוֹב, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר'. 'קוֹנָם לְבַיִת זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס', וְנַעֲשָׂה בֵּית־הַכְּנֶסֶת, אָמַר: 'אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה בֵּית־הַכְּנֶסֶת, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר', רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין.

גְּמָרָא: רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מִמֹּשֶׁה לָמַד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁפָּתַח לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּנוֹלַד. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ (שְׁמוֹת ד, יט): "כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ", נוֹדֵר הָיִיתָ? וְכִי מֵתִים הָיוּ? וַהֲלֹא דָתָן וַאֲבִירָם הָיוּ! אֶלָּא שֶׁיָּרְדוּ מִנִּכְסֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: הָדָא דְאַתְּ אָמַר, עַד שֶׁלֹּא נָשְׂאוּ וְנָתְנוּ בִּדְבָרִים. וְרַבִּי יוֹסֵי אָמַר: אֲפִלּוּ נָשְׂאוּ וְנָתְנוּ בִּדְבָרִים, כְּנוֹלָד הֵם.

[ל.]

חֵילֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי מִן הָדָא: 'זוֹ טָעוּת טָעָה נַחוּם הַמָּדִי'. מַה טָּעָה? שֶׁפָּתַח לָהֶן בְּנוֹלָד. אָמַר לָהֶן נַחוּם הַמָּדִי: אִלּוּ הֱיִיתֶם יוֹדְעִין שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עָתִיד לֵחָרֵב, נוֹדְרִין הֱיִיתֶם לִהְיוֹת נְזִירִין? אָמַר רַבִּי זְעִירָא: הָכִין הֲוָה צָרִיךְ מֵימַר לוֹן: 'לֹא הֱיִיתֶם יוֹדְעִין שֶׁנִּבְּאוּ לָכֶם נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, שֶׁעָתִיד לֵחָרֵב'? לָא הֲוָה כְּנוֹלָד. אָמַר רַבִּי הִלָּא: עוֹד הוּא כְּנוֹלָד, יָכְלִין הַוּוֹן מֵימַר: 'יָדְעִין הֲוֵינַן, אֶלָּא דַּהֲוֵינַן סָבְרִין דְּמִילַּיָּא רְחוֹקִין', "הֶחָזוֹן אֲשֶׁר הוּא חֹזֶה לְיָמִים רַבִּים וּלְעִתִּים רְחוֹקוֹת הוּא נִבָּא" (יְחֶזְקֵאל יב, כז). וְאָתְיָא דְּרַבִּי יִרְמְיָה כְּרַבִּי זְעִירָא, וּדְרַבִּי יוֹסֵי כְּרַבִּי אִילָא.

[טו] עֵינַי כֵּהוֹת וַאֲנִי פָּסוּל לָדוּן

דִתְנִינַן תַּמָּן: אֵין מוֹכְרִין בֵּית־הַכְּנֶסֶת אֶלָּא עַל תְּנַאי. עַד כְּדוֹן שֶׁבְּנָיָה לְשֵׁם כְּנֶסֶת. בְּנָיָה לְשֵׁם חָצֵר וְהִקְדִּישָׁהּ, מַהוּ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: ׳קוֹנָם לְבַיִת זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס׳, וְנַעֲשָׂה לְבֵית־הַכְּנֶסֶת. הָדָא אָמְרָה, בְּנָיָה לְשֵׁם חָצֵר וְהִקְדִּישָׁהּ, קָדְשָׁה. אֵימָתַי הִיא קְדוֹשָׁה? מִיַּד אוֹ בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: הָעוֹשֶׂה תֵּבָה לְשֵׁם סֵפֶר, וּמִטְפָּחוֹת לְשֵׁם סֵפֶר, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן סֵפֶר – מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן הֶדְיוֹט, מִשֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן סֵפֶר – אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן הֶדְיוֹט. וּמָה אִלּוּ שֶׁנַּעֲשׂוּ לְשֵׁם סֵפֶר, אֵינָן קְדֻשׁוֹת אֶלָּא בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ, זוֹ שֶׁבְּנָיָה לְשֵׁם חָצֵר, לֹא כָל שֶׁכֵּן?! אִלּוּ עֲשָׂאָן לְשֵׁם חֻלִּין, וְהִקְדִּישָׁן – קָדְשׁוּ.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן כְּנוֹלָד וְאֵינָן כְּנוֹלָד. וַחֲכָמִים מוֹדִין לוֹ. כֵּיצַד? אָמַר: ׳קוֹנָם שֶׁאֵינִי נוֹשֵׂא פְּלָנִית, שֶׁאָבִיהָ רַע׳, אָמְרוּ לוֹ: מֵת אוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה. ׳קוֹנָם לְבַיִת זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס, שֶׁהַכֶּלֶב רַע בְּתוֹכוֹ׳, אוֹ ׳שֶׁהַנָּחָשׁ בְּתוֹכוֹ׳, אָמְרוּ לוֹ: מֵת הַכֶּלֶב וְנֶהֱרַג הַנָּחָשׁ – הֲרֵי הֵן כְּנוֹלָד וְאֵינָן כְּנוֹלָד. וַחֲכָמִים מוֹדִין לוֹ.

גְּמָרָא: שְׁמוּאֵל אָמַר: מִשֵּׁם נֶדֶר טָעוּת. כְּבָר מֵת הַכֶּלֶב כְּבָר נֶהֱרַג הַנָּחָשׁ. רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּתוֹלֶה נִדְרוֹ בְּדָבָר, כְּאוֹמֵר: ׳קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְאִישׁ פְּלוֹנִי כָּל זְמַן שֶׁהוּא לָבוּשׁ שְׁחוֹרִים׳, לָבַשׁ לְבָנִים מֻתָּר בּוֹ. רַבִּי זְעִירָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַף הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ הֶתֵּר חָכָם.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: וְעוֹד אָמַר רַבִּי מֵאִיר: פּוֹתְחִין לוֹ מִן הַכָּתוּב שֶׁבַּתּוֹרָה, וְאוֹמֵר לוֹ: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה עוֹבֵר עַל "לֹא תִקֹּם" וְעַל "לֹא תִטֹּר" (וַיִּקְרָא יט, יח), וְעַל "לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ" (שָׁם יז), "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", "וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ" (שָׁם כה, לו), שֶׁמָּא יַעֲנִי וְאֵין אַתְּ יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ? וְאָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כֵן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר׳ – הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

גְּמָרָא: כְּתִיב "לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ",

[ל:]

הֵיךְ עֲבִידָא? הֲוָה מְקַטֵּעַ קוּפַּד, וּמְחָת סַכִּינָא לִידּוֹי, תַּחֲזוֹר וְתִמְחֵי לִידֵיהּ[טז]?!

"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" (וַיִּקְרָא יט, יח). רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: זֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ה, א): "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם" – זֶה כְּלָל גָּדוֹל מִזֶּה.

שֶׁמָּא יַעֲנִי, לָא כְּנוֹלָד הוּא?! אָמַר רַבִּי זְעִירָא: עֲנִיּוּת מְצוּיָה. כְּהָדָא: חַד בַּר נַשׁ הֲוָה בַּעַל דִּינֵיהּ עָתִיר, אֲתָא בָּעֵי מֵידוֹן קַמֵּי רַב. שְׁלַח רַב בַּתְרֵיהּ, אָמַר: ׳עִם הַהוּא אֲנָה בָּעֵי מֵיתֵי מֵידוֹן? כָּךְ אֵין אָתְיָין כָּל גַּמְלַיָּא דְּעַרְבַיָּא לָא טָעֲנִין קוּרְקְסָיָא דְּאַפּוֹתִיקָיָה דִּידִי׳! שְׁמַע וְמַר: ׳מַהוּ מִתְגְּאֶה דְּלָא לֵהּ? תְּהֵא פַּחֲתָה בֵּהּ׳. מִן יָד נָפְקַת קְלָווֹסִים מִן מַלְכוּתָא, דְּיֵיעוֹל הוּא וּמִדְלֵיהּ לְטִמְיוֹן. אֲתָא גַּבֵּי רַב, אָמַר לֵהּ:

אָדָם שֶׁחָתַךְ אֶת הַיָּד שֶׁלּוֹ, הַאִם הַיָּד הַפְּצוּעָה תַּחְזוֹר וְתַכֶּה אֶת הַיָּד שֶׁפְּצָעָה אוֹתָהּ? בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא! כָּךְ כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם גּוּף אֶחָד, וְלֹא שַׁיָּךְ שֶׁאֶחָד יִנְקֹם בַּחֲבֵרוֹ.

׳צַלֵּי עָלַי דּוּ נַפְשִׁי תַּחֲזֹר׳! צַלֵּי עֲלוֹי וַחֲזַר עֲלֵה.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: פּוֹתְחִין לְאָדָם בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁנָּדַר מֵאִשְׁתּוֹ הֲנָיָה, וְהָיְתָה כְתֻבָּתָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וּבָאת לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָה, וְחִיְּבוֹ לִתֵּן לָהּ כְּתֻבָּתָהּ. אָמַר לוֹ: רַבִּי, שְׁמוֹנָה מֵאוֹת זוּז הִנִּיחַ לִי אַבָּא, וְנָטַל אָחִי אַרְבַּע מֵאוֹת וַאֲנִי אַרְבַּע מֵאוֹת, לֹא דַיָּהּ שֶׁתִּטֹּל הִיא מָאתַיִם וַאֲנִי מָאתַיִם? אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: ׳אַפִּלּוּ אַתְּ מוֹכֵר שְׂעַר רֹאשֵׁךְ, אַתְּ נוֹתֵן לָהּ כְּתֻבָּתָהּ׳. וְאָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כֵּן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר׳. וְהִתִּירוּ רַבִּי עֲקִיבָה.

גְּמָרָא: וְגוֹבִין מִן הַמִּטַּלְטְלִין? אָמַר רַבִּי בָּא: אַף־עַל־גַּב דְּתֵימַר אֵין גּוֹבִין מִן הַמִּטַּלְטְלִין, אוֹמְרִין לוֹ שֶׁיִּתֵּן. רַבִּי מְיָשָׁא שְׁאַל: מַהוּ לוֹמַר לְיוֹרְשִׁין לִגְבוֹת מִן הַמִּטַּלְטְלִין? אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן, שֶׁאֵין אוֹמְרִין לָהֶן, דִּתְנִינַן תַּמָּן: ׳אֶלָּא יִנָּתְנוּ

[לא.]

לַיּוֹרְשִׁין, שֶׁכֻּלָּן צְרִיכִין שְׁבוּעָה וְאֵין הַיּוֹרְשִׁין צְרִיכִין שְׁבוּעָה׳.

מַהוּ מִישְׁבְּעוּנֵהּ? תַּמָּן אָמְרִין: ׳מִן תִּבְנָא לָא גְבַאי וּמִן גּוּפֵיהּ גְּבַאי׳?

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: פּוֹתְחִין בְּיָמִים טוֹבִים וּבְשַׁבָּתוֹת. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִין אוֹתָן הַיָּמִים מֻתָּרִין, וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים אֲסוּרִין. עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָה וְלִמֵּד שֶׁהַנֶּדֶר שֶׁהַתֹּר מִכְּלָלוֹ, הַתֹּר כֻּלּוֹ. כֵּיצַד? אָמַר ׳קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְכֻלְּכֶם׳ - הַתֹּר אֶחָד מֵהֶן, הַתִּרוּ כֻּלָּן. ׳שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה׳ - הַתֹּר הָרִאשׁוֹן - הַתִּרוּ כֻּלָּן. הַתֹּר הָאַחֲרוֹן - הָאַחֲרוֹן מֻתָּר וְכֻלָּן אֲסוּרִין. ׳שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה קָרְבָּן וְלָזֶה קָרְבָּן׳, צְרִיכִין פֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. ׳קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, שֶׁהַיַּיִן רַע לַמֵּעַיִם׳, אָמְרוּ לוֹ: ׳וַהֲלֹא הַמִּישָׁן יָפֶה לַמֵּעַיִם׳ - הַתֹּר לְמִישָׁן. וְלֹא בְמִישָׁן בִּלְבַד הַתֹּר, אֶלָּא בְּכָל הַיַּיִן. ׳קוֹנָם בָּצָל שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, שֶׁהַבָּצָל רַע לַלֵּב׳, אָמְרוּ לוֹ: ׳וַהֲלֹא הַכְּפָרִי יָפֶה לַלֵּב׳ - הַתֹּר בִּכְפָרִי. וְלֹא בְכָפְרִי בִּלְבַד הַתֹּר, אֶלָּא בְּכָל הַבְּצָלִים. מַעֲשֶׂה הָיָה וְהִתִּירוּ רַבִּי מֵאִיר בְּכָל הַבְּצָלִים.

גְּמָרָא: תָּנֵי: הַתֹּר הָאֶמְצָעִי, מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה - מֻתָּר, מִמֶּנּוּ וּלְמַעְלָה - אָסוּר. תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי נָתָן: יֵשׁ נֶדֶר שֶׁמִּקְצָתוֹ בָּטֵל וּמִקְצָתוֹ קַיָּם. כֵּיצַד? נָדַר מִן הַכַּלְכָּלָה, וְהָיוּ שָׁם בְּנוֹת שֶׁבַע, אָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּנוֹת שֶׁבַע לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר׳ - הַתֹּר בִּבְנוֹת שֶׁבַע. וְלֹא בִבְנוֹת שֶׁבַע בִּלְבַד הַתֹּר, אֶלָּא בְּכָל הַכַּלְכָּלָה. אֲבָל אִם אָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּנוֹת שֶׁבַע, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר מִבְּנוֹת שֶׁבַע׳ - לֹא הַתֹּר אֶלָּא בִבְנוֹת שֶׁבַע בִּלְבַד.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: פּוֹתְחִין לְאָדָם בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּבִכְבוֹד בָּנָיו, וְאוֹמְרִים לוֹ: אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁלְּמָחָר יְהוּ אוֹמְרִין עָלֶיךָ: ׳כָּךְ הִיא וָוסְתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, מְגָרֵשׁ נָשָׁיו׳, וְעַל בְּנוֹתֶיךָ יְהוּ אוֹמְרִין: ׳בְּנוֹת גְּרוּשָׁה הֵן, מָה רָאָת אִמָּן שֶׁל אֵלּוּ לְהִתְגָּרֵשׁ? וְאָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כֵּן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר׳ - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

גְּמָרָא: תָּנֵי: רַבִּי יוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: אֵין פּוֹתְחִין לְאָדָם אֶלָּא בִּכְבוֹד עַצְמוֹ בִּלְבַד. כְּהָדָא: חָדָא אִתְּתָא נְדָרַת מִן בְּרַתַּהּ, אֲתָת לְגַבֵּי רַבִּי יוֹחָנָן, אֲמַר לַהּ: ׳אֲלוּ הֲוִית יָדְעַתְּ דִּבְרַתִּיךְ נָסְבָה שׁוּם בִּישׁ, נוֹדֶרֶת הֲוִית׳? אָמְרָה: ׳לָא׳, וּשְׁרָא לַהּ. וְלָא מַתְנִיתָא הִיא? פּוֹתְחִין לְאָדָם בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּבִכְבוֹד בָּנָיו? דִּלְמָא תִּסְבּוֹר כְּרַבִּי יוּדָה בֶּן בְּתֵירָה.

[לא:]

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: ׳קוֹנָם שֶׁאֵינִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלָנִית, כְּעוּרָה הִיא׳ וַהֲרֵי הִיא נָאָה; ׳שְׁחוֹרָה׳, וַהֲרֵי הִיא לְבָנָה; ׳קְצָרָה׳, וַהֲרֵי הִיא אֲרֻכָּה - מֻתָּר בָּהּ. לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּעוּרָה וְנַעֲשֵׂת נָאָה, שְׁחוֹרָה וְנַעֲשֵׂת לְבָנָה, קְצָרָה וְנַעֲשֵׂת אֲרֻכָּה, אֶלָּא שֶׁהַנֶּדֶר טָעוּת. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁנָּדַר מִבַּת אֲחוֹתוֹ הַנָּיָה, וְהִכְנִיסוּהָ לְבֵית רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְיִיפּוּהָ. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: ׳בְּנִי, מִזּוֹ נָדַרְתָּ׳? אָמַר לוֹ: ׳לָאו׳. וְהִתִּירוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּכָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְאָמַר: ׳בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל נָאוֹת הֵן אֶלָּא שֶׁעֲנִיּוּת מְנַוֶּלְתָּן׳.

גְּמָרָא: עָשָׂה לָהּ שֵׁן שֶׁל זָהָב. בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה אָמַר לוֹ: ׳זְכֵה בְּמַה שֶׁעָלֶיהָ׳.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: וּכְשֶׁמֵּת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל נוֹשְׁאוֹת קִינָה וְאוֹמְרוֹת: ׳בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּכֶינָה׳. וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל ב׳ א, כד): "בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁאוּל בְּכֶינָה" וְגוֹ׳.

גְּמָרָא: כְּתִיב "בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁאוּל בְּכֶינָה" וְגוֹ׳. רַבִּי יוּדָה וְרַבִּי נְחֶמְיָה, חַד אָמַר: בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, שֶׁהָיוּ בַּעֲלֵיהֶן הוֹלְכִין לַמִּלְחָמָה וְהָיָה מַעֲלֶה לָהֶן מְזוֹנוֹת. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): "הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן"? שֶׁאֵין תַּכְשִׁיט נָאֶה אֶלָּא עַל גּוּף מְעֻדָּן. וְחוֹרָנָה אָמַר "בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל" - בַּנָּיוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, סַנְהֶדְרִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. הָיָה רוֹאֶה כַּת חֲבֵרִים[ז], וּמַאֲכִילָן וּמַשְׁקָן. וּמָה תַּלְמוּד לוֹמַר "הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן"? שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ טַעַם הֲלָכָה מִפִּי חָכָם וּמְקַלְּסוֹ.

הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

[ז] תַּלְמִידֵי חֲכָמִים

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: נַעֲרָה מְאוֹרָסָה, אָבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפֵרִין נְדָרֶיהָ. הֵפֵר הָאָב וְלֹא הֵפֵר הַבַּעַל, הֵפֵר הַבַּעַל וְלֹא הֵפֵר הָאָב - אֵינוֹ מוּפָר. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם קִיֵּם אֶחָד מֵהֶן.

גְּמָרָא: כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר ל, ז): "וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ", מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בִּנְשׂוּאָה, כְּבָר כְּתִיב (שָׁם, יא): "אִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה". וְאִם בְּפִנּוּיָה, כְּבָר כְּתִיב (שָׁם, ד): "וְאִשָּׁה כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ". מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ"? וְאִי זוֹ זוֹ? זוֹ נַעֲרָה מְאוֹרָסָה, שֶׁאָבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפֵרִין נְדָרֶיהָ. עַד כְּדוֹן בִּנְדָרִים שֶׁנִּדְרָה מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה, נְדָרִים שֶׁנִּדְרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה? "וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ" - לְרַבּוֹת אֶת הַנְּדָרִים שֶׁבָּא בְּיָדָהּ מִבֵּית אָבִיהָ. תְּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: "אִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ" - בִּבוּגֶּרֶת אֲרוּסָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. חַבְרַיָּא אָמְרֵי:

[לב.]

יָאוּת אָמַר רַבִּי לְעָזָר, וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי לְעָזָר. מִכְּיוָן שֶׁבְּגֵרָה לֹא כְּבָר יָצְאַת מֵרְשׁוּת אָבִיהָ? יְתוֹמָה שֶׁמֵּת אָבִיהָ, מִי מֵפֵר לָהּ? הַבַּעַל מֵפֵר. וְקַשְׁיָא עַל רַבִּי לְעָזָר, אִם עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִרְשׁוּתוֹ הוּא מֵפֵר לָהּ, נִכְנְסָה לִרְשׁוּתוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! מַה מְקַיֵּם רַבִּי לְעָזָר "וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ"? מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בִּנְדָרִים שֶׁנִּדְרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה וְנִתְאָרְסָה, כְּבָר נִרְאָה לְאָב וּלְבַעַל לְהָפֵר. אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין, בִּנְדָרִים שֶׁנִּדְרָה עַד שֶׁלֹּא מֵת אָבִיהָ, וּמֵת אָבִיהָ וְהִיא בּוֹגֶרֶת.

מְנָן לְרַבִּי לְעָזָר נַעֲרָה מְאוֹרָסָה אָבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפֵרִין נְדָרֶיהָ? "בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ". עַד כְּדוֹן בְּבַעַל, בְּאָב? "בֵּין אָב לְבִתּוֹ". מַה מְקַיְּמִין רַבָּנִין? "בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ" - וְלֹא שֶׁבִּינָה לְבֵין אֲחֵרִים. "בֵּין אָב לְבִתּוֹ" - לֹא שֶׁבִּינָה לְבֵין אֲחֵרִים. וְלֵית לְרַבִּי לְעָזָר כֵּן? אִית לֵיהּ כְּלָהּ מִתַּמָּן. אִית לֵהּ "בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ" - לֹא מַה שֶׁבִּינָה לְבֵין אֲחֵרִים, "בֵּין אָב לְבִתּוֹ" - לֹא שֶׁבִּינָה לְבֵין אֲחֵרִים.

וְאֵין צָרִךְ לוֹמַר שְׁקִיֵּם אֶחָד מֵהֶן. אֶתָּא חֲמֵי: הֵפֵר הָאָב אֵין מוּפָר, וְאַתְּ אָמַר הָכֵין! לָא עַל הָדָא אִתְאֲמְרַת, אֶלָּא הָדָא: הֵפֵר הָאָב אֶת חֶלְקוֹ, לֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְהָפֵר עַד שֶׁמֵּת,

[לב:]

הָאָב מֵפֵר חֶלְקוֹ שֶׁל בַּעַל. אָמַר רַבִּי נָתָן: זוֹ דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, אֲבָל דִּבְרֵי חֲכָמִים אֵין צָרִךְ לְהָפֵר. בְּשֶׁלֹּא הֵקִם, אֲבָל אִם הֵקִם - אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. אַתְּ אָמַר ׳הָאָב מֵפֵר חֶלְקוֹ שֶׁל בַּעַל׳. בְּקֵשׁ לְהָקֵם, אָמַר ׳מוּקָם לִיךְ׳ סְתָם - מוּקָם לִיךְ סְתָם. ׳מוּפָר לָךְ חֶלְקוֹ שֶׁל בַּעַל׳.

פְּשִׁיטָא דָּא מִלְּתָא, לֹא הֵפֵר הָאָב אֶת חֶלְקוֹ, וְעָבְרָה עַל נִדְרָהּ - לוֹקָה. הֵפֵר הָאָב וְלֹא הֵפֵר הַבַּעַל, מַהוּ שֶׁתִּלְקֶה? אוֹ מֵאַחַר שֶׁאִם יָמוּת הַבַּעַל מִתְרוֹקֶנֶת אֵצֶל הָאָב, אֵינָהּ לוֹקָה? נִיחָא כְּמַאן דְּמַר ׳אֵין מִיתָה

בַּהֲפָרָה׳, בְּרַם כְּמַאן דְּמַר ׳יֵשׁ מִיתָה בַּהֲפָרָה׳, מִיתָה בַּהֲפָרָה הִיא. וְכֵן מְכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ מֵפֵר לָהּ, וְעָבְרָה עַל נִדְרָהּ – לוֹקָה.

תָּנֵי: הֵפֵר הָאָב אֶת חֶלְקוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְהָפֵר עַד שֶׁמֵּת, הַבַּעַל הָאַחֲרוֹן מֵפֵר לָהּ חֶלְקוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפֵרִין נִדָּרֶיהָ.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: מֵת הָאָב, לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל. מֵת הַבַּעַל, נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב. בָּזֶה יֵיפֶה כֹּחַ הָאָב מִכֹּחַ הַבַּעַל, בְּדָבָר אַחֵר יֵיפֶה כֹּחַ הַבַּעַל מִכֹּחַ הָאָב: שֶׁהַבַּעַל מֵפֵר בִּבְגֶר, וְהָאָב אֵינוֹ מֵפֵר בִּבְגֶר.

גְּמָרָא: הֲווֹן בָּעֵיי מֵימַר, בְּשֶׁלֹּא הֵפֵר הָאָב חֶלְקוֹ, וּמֵת, לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל. נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: דֶּרֶךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַד שֶׁלֹּא הָיְתָה בִּתּוֹ יוֹצֵאת מֵאֶצְלוֹ, אוֹמֵר לָהּ: ׳כָּל נְדָרִים שֶׁנָּדַרְתְּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי הֲרֵי הֵן מוּפָרִין׳. הָדָא אָמְרָה, אֲפִלּוּ הֵפֵר הָאָב חֶלְקוֹ, וּמֵת הָאָב, לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל.

מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב. הֲווֹן בָּעֵיי מֵימַר, כְּשֶׁהֵפֵר הַבַּעַל אֶת חֶלְקוֹ, אֲבָל לֹא הֵפֵר הַבַּעַל חֶלְקוֹ, וּמֵת, לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב.

[לג.]

נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: נִדָּרָה וְהִיא אֲרוּסָה, נִתְגָּרְשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם נִתְאָרְסָה בּוֹ בַּיּוֹם, אֲפִלּוּ לְמֵאָה – אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפֵרִין אֶת נִדָּרֶיהָ. הָדָא אָמְרָה, אֲפִלּוּ לֹא הֵפֵר הַבַּעַל חֶלְקוֹ, וּמֵת הַבַּעַל, נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב.

מֵת הָאָב לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל – רַבִּי חַגַּי בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסָה: עַד כְּדוֹן בִּנְדָרִים שֶׁנִּדְרָה עַד שֶׁלֹּא תִּתְאָרֵס, נְדָרִים שֶׁנִּדְרָה מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה, מֵת הָאָב נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל? אָמַר לֵהּ: וְכִי נְדָרִים שֶׁנִּדְרָה עַד שֶׁלֹּא תִּתְאָרֵס וְנִתְאָרְסָה, לֹא כְּבָר נִרְאוּ לָאָב וְלַבַּעַל לְהָפֵר לָהּ? דְּתֵימַר מֵת הָאָב לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל. הָדָא אָמְרָה, אֲפִלּוּ נֶדֶר שֶׁנִּדְרָה מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל.

נִדְרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב. אָמַר לֵהּ: וְכִי נֶדֶר שֶׁנִּדְרָה עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה וְנִתְאָרְסָה, לֹא כְּבָר נִרְאוּ לָאָב וְלַבַּעַל לְהָפֵר לָהּ? דְּתֵימַר מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב. הָדָא אָמְרָה, אֲפִלּוּ נֶדֶר שֶׁנִּדְרָה מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה, מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב.

שֶׁהַבַּעַל מֵפֵר בִּבְגֶר – מַתְנִיתָא דְּרַבִּי לְעָזָר, דְּתָנֵי בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: ״אִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ״ – בְּבוּגֶרֶת אֲרוּסָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: נִדָּרָה וְהִיא אֲרוּסָה, נִתְגָּרְשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם, נִתְאָרְסָה בּוֹ בַּיּוֹם, אֲפִלּוּ לְמֵאָה – אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפֵרִין נִדָּרֶיהָ. זֶה הַכְּלָל: כֹּל שֶׁלֹּא יָצְאת לִרְשׁוּת עַצְמָהּ שָׁעָה אַחַת, אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפֵרִין נִדָּרֶיהָ.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי הִלָּא: ״הָיוֹ תִהְיֶה״ – אֲפִלּוּ מֵאָה הֲוָיוֹת, אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מֵפֵר נִדָּרֶיהָ. תָּנֵי: הֵפֵר הָאָב אֶת חֶלְקוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְהָפֵר עַד שֶׁמֵּת – הַבַּעַל הָאַחֲרוֹן מֵפֵר לָהּ חֶלְקוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן. אָמַר

רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן, שֶׁאָבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפֵרִין נְדָרֶיהָ.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: דֶּרֶךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, עַד שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּתוֹ יוֹצְאָה מֵאֶצְלוֹ, אוֹמֵר לָהּ: ׳כָּל נְדָרִים שֶׁנָּדַרְתְּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי הֲרֵי הֵן מוּפָרִין׳. וְכֵן הַבַּעַל, עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ, אוֹמֵר לָהּ: ׳כָּל נְדָרִים שֶׁנָּדַרְתְּ עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנְסִי לִרְשׁוּתִי, הֲרֵי אֵלּוּ מוּפָרִין׳. שֶׁמִּשֶּׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. בּוֹגֶרֶת, וְשִׁשָּׁה שְׁנִים־עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְאַלְמָנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוֹאִיל וּבַעְלָהּ חַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ, יָפֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הַבַּעַל מֵפֵר עַד שֶׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ.

גְּמָרָא: מִסְבַּר סָבַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר דִּבְמִזּוֹנוֹת הַדָּבָר תָּלוּי. קִדֵּשׁ אִשָּׁה עַל מְנַת לָזוּן – הַבַּעַל מֵפֵר לָהּ.

[לג:]

נָשָׂא אִשָּׁה עַל מְנַת לָזוּן הָאָב – מֵפֵר לָהּ. דִּבְרֵי חֲכָמִים, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לְעוֹלָם אֵין הַבַּעַל מֵפֵר עַד שֶׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: שׁוֹמֶרֶת יָבָם, בֵּין לְיָבָם אֶחָד בֵּין לִשְׁנֵי יְבָמִין, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יָפֵר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לְאֶחָד, אֲבָל לֹא לִשְׁנַיִם. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: לֹא לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם.

גְּמָרָא: עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָה, מִי מֵפֵר לָהּ? וְהָן דְּמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִלּוּ קְדוּשֵׁי מֵאָה תּוֹפְשִׁין בָּהּ, מִי מֵפֵר לָהּ? וַיי דַּמַּר רַבִּי יַעֲקֹב בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִיַּעֲדָהּ לִבְנוֹ קָטָן, מִי מֵפֵר לָהּ. וַיי דַּמַּר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְרַבִּי הִלָּא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: אֲפִלּוּ אָשָׁם תָּלוּי אֵין לָהּ, מִי מֵפֵר לָהּ?

[לד.]

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מָה אִם אִשָּׁה שֶׁקָּנָה הוּא לְעַצְמוֹ, הֲרֵי הוּא מֵפֵר נְדָרֶיהָ, אִשָּׁה שֶׁקָּנוּ לוֹ שָׁמַיִם, אֵינוֹ דִּין שֶׁיָּפֵר נְדָרֶיהָ? אָמַר לֵהּ רַבִּי עֲקִיבָה: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּאִשָּׁה שֶׁקָּנָה הוּא לְעַצְמוֹ, שֶׁאֵין לַאֲחֵרִים בָּהּ רְשׁוּת, תֹּאמַר בְּאִשָּׁה שֶׁקָּנוּ לוֹ שָׁמַיִם, שֶׁיֵּשׁ לַאֲחֵרִים בָּהּ רְשׁוּת? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עֲקִיבָה, דִּבְרֵיךְ בִּשְׁנֵי יְבָמִין, מָה אַתָּה מֵשִׁיב עַל יָבָם אֶחָד? אָמַר לוֹ: אֵין הַיְבָמָה גְּמוּרָה לְאִישָׁהּ כְּשֵׁם שֶׁהָאֲרוּסָה גְּמוּרָה לְאִישָׁהּ.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי לְעָזָר: וּמָה אִם אִשָּׁה שֶׁלֹּא הָיָה לִי בָּהּ רְשׁוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִרְשׁוּתִי, מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּתִי הֻגְמְרָה לִי – אִשָּׁה שֶׁהָיָה לִי בָּהּ רְשׁוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִרְשׁוּתִי, מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּתִי אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּגָּמֵר לִי? אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּאִשָּׁה שֶׁלֹּא הָיָה לְךָ בָּהּ רְשׁוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִרְשׁוּתְךָ, מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּתְךָ הֻגְמְרָה לְךָ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁלֹּא הָיָה לְךָ בָּהּ חֵלֶק, כָּךְ לֹא הָיָה לָהּ לַאֲחֵרִים בָּהּ עִמְּךָ חֵלֶק. תֹּאמַר בְּאִשָּׁה שֶׁהָיָה לְךָ בָּהּ רְשׁוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסָה בִּרְשׁוּתְךָ, מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּתְךָ הֻגְמְרָה לְךָ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָיָה לְךָ בָּהּ חֵלֶק, כָּךְ הָיָה לַאֲחֵרִים עִמְּךָ בָּהּ חֵלֶק.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עֲקִיבָה, דִּבְרֵיךְ בִּשְׁנֵי יְבָמִין, מָה אַתְּ מֵשִׁיב עַל יָבָם אֶחָד? אָמַר

לוֹ: כְּשֵׁם שֶׁלֹּא חָלַקְתָּ לָנוּ בֵּין שׁוֹמֶרֶת יָבָם אֶחָד לִשְׁנֵי יְבָמִין, בֵּין שֶׁעָשָׂה בָהּ מַאֲמָר בֵּין שֶׁלֹּא עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר, אַף בִּנְדָרִים וּבִשְׁבוּעוֹת כֵּן. אָמַר לוֹ: אֲבָל אִלּוּ הָיִיתָ בִּימֵי רַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, אָמַר מַאֲמָר קוֹנֶה קִנְיָן גְּמוּר?! מוֹדֶה שֶׁאֵינוֹ מֵפֵר לָהּ עַד שֶׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: ׳כָּל נְדָרִים שֶׁתִּדּוֹרִי מִכָּן עַד שֶׁאָבוֹא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי, הֲרֵי הֵן קַיָּמִין׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם. ׳הֲרֵי הֵן מוּפָרִין׳ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוּפָר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ מוּפָר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִם הֵפֵר נְדָרִים שֶׁבָּאוּ לְכְלַל אִסּוּר, לֹא יָפֵר נְדָרִים שֶׁלֹּא בָאוּ לְכְלַל אִסּוּר? אָמְרוּ לוֹ (בַּמִּדְבָּר ל, יד): "אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ", אֶת שֶׁבָּא לְכְלַל הָקֵם בָּא לְכְלַל הָפֵר, לֹא בָא לְכְלַל הָקֵם לֹא בָא לְכְלַל הָפֵר.

גְּמָרָא: הֵשִׁיבוּ עַל דִּבְרֵי רַבִּי לִיעֶזֶר: וַהֲרֵי הַמִּקְוֶה יוֹכִיחַ, שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַטְּמֵאִין מִטֻּמְאָתָן וְאֵינוֹ מַצִּיל אֶת הַטְּהוֹרִין.

[לד:]

חָזַר רַבִּי לִיעֶזֶר וְדָנָן דִּין אַחֵר: מָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מֵפֵר נִדְרֵי עַצְמוֹ מְשֻׁנָּדַר, הֲרֵי הוּא מֵפֵר נִדְרֵי עַצְמוֹ עַד שֶׁלֹּא יִדּוֹר, מָקוֹם שֶׁהוּא מֵפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ מְשֻׁתְּדוֹר, אֵינוֹ דִין שֶׁיָּפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ עַד שֶׁלֹּא תִּדּוֹר? לֹא, מַה לְּמֵפֵר נִדְרֵי עַצְמוֹ עַד שֶׁלֹּא יִדּוֹר, שֶׁכֵּן אִם רָצָה לְהָקֵם מוּקָם, יָפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ עַד שֶׁלֹּא תִּדּוֹר, שֶׁכֵּן אִם רָצָה לְהָקֵם אֵינוֹ מוּקָם? וְאוֹמֵר: "אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ", אֶת שֶׁבָּא לְכְלַל ׳הָקֵם׳ בָּא לְכְלַל ׳הָפֵר׳, וְאֶת שֶׁלֹּא בָּא לְכְלַל ׳הָקֵם׳ לֹא בָא לְכְלַל ׳הָפֵר׳.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַפֵּר נְדָרִים כָּל הַיּוֹם, וְיֵשׁ בְּדָבָר לְהָקֵל וּלְהַחְמִיר. כֵּיצַד? נְדָרָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת, מֵפֵר בְּלֵילֵי שַׁבָּת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. נְדָרָה עִם חֶשְׁכָה, מֵפֵר עַד שֶׁלֹּא תֶּחְשַׁךְ, שֶׁאִם לֹא הֵפֵר מִשֶּׁחֶשְׁכָה, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר.

גְּמָרָא: תָּנֵי: רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה וְרַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: הַפֵּר נְדָרִים מֵעֵת לְעֵת. מַה טַּעֲמָא דְּרַבָּנִין? "בְּיוֹם שָׁמְעוֹ" (שָׁם, ו). מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה? "מִיּוֹם אֶל יוֹם" (שָׁם, טו). מַה מְקַיְּמִים רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה טַעֲמָא דְּרַבָּנִין "בְּיוֹם שָׁמְעוֹ"? תִּפְתַּר שֶׁנִּדְרָה מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה. מַה מְקַיְּמִין רַבָּנִין טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה "מִיּוֹם אֶל יוֹם"? תִּפְתַּר שֶׁנִּדְרָה בְּתִחְלַּת לֵילֵי שַׁבָּת, וְנִשְׁתַּתֵּק וְחָזַר לְדִבּוּרוֹ.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה, נוֹתְנִין לוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת, עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִין, אֵין לוֹ אֶלָּא אוֹתוֹ הַיּוֹם בִּלְבַד. נִשְׁתַּתֵּק וְחָזַר לְדִבּוּרוֹ, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, מְצָרְפִין לוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבָּנִין, לְעוֹלָם הוּא מֵפֵר וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁיַּחֲזוֹר לְדִבּוּרוֹ לִפְנֵי שְׁקִיעַת הַחַמָּה שָׁעָה אַחַת, עוֹד אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר.

׳מוּפָר לָךְ בְּמִנְחָה׳ - מוּפָר לְעוֹלָם. ׳מוּקָם לָךְ בְּמִנְחָה׳ - מוּקָם לְעוֹלָם. ׳מוּפָר לָךְ עַד הַמִּנְחָה׳ - כְּאוֹמֵר ׳מוּפָר לִיךְ מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה׳.

תַּמָּן תְּנִינַן: ׳מְפִרִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת׳. תָּנֵי: ׳בֵּין נְדָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת, בֵּין נְדָרִים

שֶׁאֵין לְצָרֵךְ הַשַּׁבָּת. וְנִשְׁאָלִין נְדָרִים שֶׁהֵן לְצָרֵךְ הַשַּׁבָּת׳. הָא שֶׁלֹּא לְצָרֵךְ הַשַּׁבָּת לֹא. זָקֵן, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָפֵר לְמָחָר.

[לה.]

וּכְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה וּכְרַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמְרֵי הָפֵר נְדָרִים מֵעֵת לְעֵת, אֲפִלּוּ נְדָרִים שֶׁהֵן שֶׁלֹּא לְצָרֵךְ הַשַּׁבָּת לֹא יָפֵר! תִּפְתֵּר דִּבְרֵי הַכֹּל, שֶׁנִּדְרָה בְּתִחִלַּת לֵילֵי שַׁבָּת.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַבַּעַל שֶׁאָמַר: ׳אֵין כָּאן נֵדֶר׳ ׳אֵין כָּאן שְׁבוּעָה׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם. וְזָקֵן שֶׁאָמַר: ׳מוּפָר לִיךְ׳ ׳בָּטֵל לִיךְ׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם. אֶלָּא זֶה כְּהִלְכָתוֹ וְזֶה כְּהִלְכָתוֹ, הַבַּעַל אוֹמֵר: ׳מוּפָר לִיךְ׳ ׳בָּטֵל לִיךְ׳, וְהַזָּקֵן אוֹמֵר: ׳אֵין כָּאן נֵדֶר׳ ׳אֵין כָּאן שְׁבוּעָה׳. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רְאשׁוֹנִים הָיוּ נִשְׁאָלִין: מַהוּ שֶׁיִּשָּׁאֵל אָדָם עַל הַקָּמָתוֹ.

הֵיךְ עֲבִידָא: נָדְרָה אִשָּׁה, וְשָׁמַע בַּעְלָהּ וְלֹא הֵפֵר לָהּ, פְּשִׁיטָא שֶׁאֵינוֹ מֵפֵר לָהּ לְעִנְיַן הַבַּעַל. מַהוּ שֶׁיָּפֵר לָהּ לְעִנְיַן הַזָּקֵן? מָה אָנַן קָיְמִין? אִם בִּנְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, נִדְרֵי עַצְמוֹ הֵן. אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין, בִּנְדָרִים שֶׁבֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים. וְלָא רַבִּי יוּדָה הִיא?! תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה, רַבִּי חִיָּה תָּנֵי לָהּ בְּשֵׁם חֲכָמִים.

מַהוּ לְהַתִּיר נְדָרִים בַּלַּיְלָה? וּמָה אִם נֵדֶר הַבַּעַל, שֶׁכָּתוּב בָּהֶן "בְּיוֹם" הֲרֵי הוּא מֵפֵר בַּלַּיְלָה, נִדְרֵי זָקֵן, שֶׁאֵין כָּתוּב בָּהֶן "בְּיוֹם" לֹא כָּל שֶׁכֵּן?!

מַהוּ לְהַתִּיר עַל־יְדֵי הַתַּרְגְּמָן? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: רַבִּי בָּא בַּר זְטָרָא אִתְעֲבִיד תַּרְגְּמָן דְּרַבִּי יוֹחָנָן, בַּחֲדָא אִתָּא דְלָא הֲוָת חָכְמָה מִשְׁמַע סוּרִיסְטִין[ח].

תָּנֵי: אֵין נִשְׁאָלִין נְדָרִים, אֶלָּא עֲטוּפִים וְיוֹשְׁבִים. וְהַנִּשְׁאָל יוֹשֵׁב, וְהַשּׁוֹאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת עוֹמֵד. מִן הָדִין (דְּבָרִים יט, יז): "וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב". אֵין לִי עוֹמְדִין אֶלָּא נִדּוֹנִין. שׁוֹאֵל הֲלָכוֹת אַגָּדוֹת מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עָמְדוּ" "וְעָמְדוּ". רַבִּי אַחָא בַּר פַּפָּא סְלַק מִשְׁרֵי נִדְרָא דְּרַבִּי אִימִי. אֲחַר בַּעֲמִידָה כְּדֵי לוֹמַר ׳אֵין כָּאן נֵדֶר׳. רַבִּי מָנָא סְלַק מִשְׁרֵי נִדְרָא דְּגַמְלִיֵּיל דְּקוּנְתְּיָה, אֲחַר בַּעֲמִידָה כְּדֵי לוֹמַר ׳אֵין כָּאן נֵדֶר אֵין כָּאן שְׁבוּעָה׳.

רַבִּי מָנָא סְלַק מִשְׁרֵי נִדְרָא דְּגַמְלִיאֵל בַּר בְּרִיהּ. אָמַר לֵהּ: לָא תֵּיעֲבִיד לִי כְּמָה דַּעֲבַדְתְּ לְסָבִי, אֶלָּא תִּיב לָךְ וַאֲנָא קָיֵם לִי.

רַבִּי זְעִירָא, רַב יְהוּדָה, יִרְמְיָה בַּר אַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: שְׁלָשָׁה שֶׁיּוֹדְעִין לִפְתֹּחַ, מַתִּירִין כְּזָקֵן. סָבְרִין מֵימַר, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין זָקֵן. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין: אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם זָקֵן.

[לה:]

אָמְרִין קָמֵי רַבִּי יַסָּא: רַב הוּנָא שָׁרֵי נִדְרִין! רַבִּי זְעִירָא בְּעָא קָמֵי דְּרַבִּי יַסָּא: רַב הוּנָא ׳רָאשֵׁי מַטּוֹת׳? אָמַר לֵיהּ: אֵין לֵית רַב הוּנָא ׳רָאשֵׁי מַטּוֹת׳, מַאן אִנּוּן ׳רָאשֵׁי מַטּוֹת׳? רַב הוּנָא רֹאשׁ לְרָאשֵׁי הַמַּטּוֹת!

מַהוּ לְמָנוֹת זְקֵנִים לְדִבְרִים יְחִידִים? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: רַב, מַנִּיתֵיהּ רַבִּי לְהַתִּיר נְדָרִים וּלְרָאוֹת כְּתָמִים. מִן דִּדְמַךְ, בְּעָא גַּבֵּי

[ח] רַבִּי בָּא בַּר זְטָרָא שִׁמֵּשׁ כְּמְתַרְגְּמָן שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, עֲבוּר אִשָּׁה אַחַת שֶׁלֹּא יָדְעָה לְשׁוֹן סוּרִית

בְּרֵיהּ מוּמֵי בְּכוֹרוֹת. אָמַר לֵהּ: אֵינִי מוֹסִיף לְךָ עַל מַה שֶׁנָּתַן לְךָ אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוֹן: כְּלָא יְהַב לֵהּ: לָדוּן יְחִידִי, וּלְהַתִּיר נְדָרִים, וְלִרְאוֹת כְּתָמִים, וְלִרְאוֹת מוּמִין שֶׁבְּגָלוּי. מִן דִּדְמַךְ, בְּעָא גַבֵּי בְּרֵיהּ מוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר, אָמַר לֵהּ: אֵינִי מוֹסִיף לְךָ עַל מַה שֶׁנָּתַן לְךָ אַבָּא.

אַף־עַל־גַּב דְּתִימַר מְמַנִּין זְקֵנִים לְדְבָרִים יְחִידִים, וְהוּא שֶׁיִּהֵא רָאוּי לְכָל הַדְּבָרִים. כַּהֲדָא: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מַנִּי לְכָל תַּלְמִידוֹי, וַהֲוָה מְצַטַּעֵר עַל חַד, דַּהֲוָה גְּבִין בְּעַיְנֵיהּ, וְלָא הֲוָה יָכִיל מְמַנִּיתֵיהּ. וּמַנִּי יָתֵיהּ לְדְבָרִים יְחִידִים? הָדָא אָמְרָה, הָרָאוּי לְכָל הַדְּבָרִים רָאוּי לְדָבָר אֶחָד, וְשֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכָל הַדְּבָרִים אֲפִלּוּ לְדָבָר אֶחָד אֵינוֹ רָאוּי.

מַהוּ לְמָנוֹת זְקֵנִים לְיָמִים? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: דְּרַבִּי חִיָּה בַּר אַבָּא אַתָא לְגַבֵּי רַבִּי לְעָזָר, אָמַר לֵהּ: ׳פַּיֵּס לְרַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּא דְּיִכְתּוֹב לִי חֲדָא אִגְּרָא דְּאִיקָר[ט], דְּאֶיפּוֹק לְפַרְנָסְתִּי לְאַרְעָא בָּרְיָתָא׳. וּפַיְּסֵיהּ, וּכְתַב לֵהּ: ׳הֲרֵי שֶׁשָּׁלַחְנוּ לָכֶם אָדָם גָּדוֹל, שְׁלוּחֵינוּ וְכֵיוֹצֵא בָּנוּ, עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֶצְלֵנוּ׳. רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי דּוֹסְתַּי, רַבִּי אַבָּא בַּר זְמִינָא, וּמָטוּ בָהּ בְּשֵׁם רַבִּי דּוֹסְתַּי סָבָא: אָכֵן כְּתַב לֵהּ: ׳הֲרֵי שָׁלַחְנוּ לָכֶם אָדָם גָּדוֹל, שֶׁאֵינוֹ בּוֹשׁ לוֹמַר ׳לֹא שָׁמַעְתִּיו׳׳.

מַהוּ לְהַתִּיר בְּפְלוֹנָס[כ]? רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַתִּירִין בְּפְלוֹנָס. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הִתִּיר בְּפְלוֹנָס. רַבִּי הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה:

בְּמָקוֹם שֶׁאֵין טַלִּית. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוֹן: בִּנְדָרִים הַקַּלִּים.

הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק נַעֲרָה מְאוֹרָסָה

[ט] מִכְתַּב הַמְלָצָה, שֶׁיִּתְמְכוּ בּוֹ בְּחוּץ לָאָרֶץ

[כ] כְּסוּי רֹאשׁ הַמְכַסֶּה אֶת הָרֹאשׁ וְקָצָת מִן הַגּוּף

פֶּרֶק אַחַד־עָשָׂר

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין:** אֵלּוּ נְדָרִים שֶׁהוּא מֵפֵר: נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נֶפֶשׁ, ׳אִם אֶרְחַץ׳ וְ׳אִם לֹא אֶרְחַץ׳, ׳אִם אֶתְקַשֵּׁט׳ וְ׳אִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט׳. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: אֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ.

גְּמָרָא: כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר ל, יד): ״כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנּוֹת נָפֶשׁ״, אֵין לִי אֶלָּא נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נֶפֶשׁ, נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ מִנַּיִן? ״בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ״ (שָׁם, יז). עַד כְּדוֹן בְּבַעַל, בְּאָב מִנַּיִן? ״בֵּין אָב לְבִתּוֹ״ (שָׁם),

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. בַּיִת הַמְנֻגָּע - לֹא הָיָה וְלֹא עָתִיד לִהְיוֹת. לָמָּה נִכְתַּב? אֶלָּא דְּרֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מָקוֹם הָיָה בְּתַחוּם עַזָּה, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ ׳חוֹרְבְתָא סַגִּירְתָּא׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ כְּפַר עַכּוֹ אוֹמֵר: מָקוֹם הָיָה בַּגָּלִיל וְהָיוּ מְצַיְּנִין אוֹתוֹ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים אֲבָנִים מְנֻגָּעוֹת הָיָה בּוֹ, וִירוּשָׁלַיִם אֵינָהּ מְטַמְּאָה בַּנְּגָעִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלָּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּלְבַד:

ב. וְאֵינָהּ מְבִיאָה עֶגְלָה עֲרוּפָה, וְאֵין מוֹדְדִין מִמֶּנָּה לְחָלָל, וְאֵינָהּ נַעֲשֵׂית עִיר הַנִּדַּחַת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵין נַעֲשֶׂה בָּהּ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כא, כ): ״וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקֹמוֹ״ - פְּרַט לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. אֵין מַלִּינִין בָּהּ אֶת הַמֵּת, וְאֵין צוֹבְרִין בְּתוֹכָהּ עַצְמוֹת אָדָם, וְאֵין מַשְׁכִּירִין בְּתוֹכָהּ בָּתִּים, וְאֵין נוֹתְנִין בְּתוֹכָהּ מָקוֹם לְגֵר תּוֹשָׁב, וְאֵין מְקַיְּמִין בָּהּ קְבָרוֹת חוּץ מִקִּבְרֵי בֵּית דָּוִד וְקֶבֶר חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה, שֶׁהָיוּ שָׁם מִימוֹת הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵין מְקַיְּמִין בָּהּ אַשְׁפּוֹתוֹת, וְאֵין עוֹשִׂין בָּהּ גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים, חוּץ מִגִּנַּת וְרָדִים שֶׁהָיָה שָׁם מִימוֹת נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵין עוֹשִׂין בָּהּ כִּבְשׁוֹנוֹת, וְאֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנָּה זִיזִין וּגְזוּטְרָאוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים:

ג. בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הָאִשָּׁה וּבֵית הַשָּׁתְפִין - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית הָעָגִיל הֶעָשׂוּי כְּשׁוּבָךְ, דִּיגוֹן, טְרִיגִין, וּפַנְטִיגִין - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בַּיִת שֶׁהוּא בָּנוּי עַל אַרְבַּע קוֹרוֹת - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים - מְטַמְּאִים בַּנְּגָעִים. בַּיִת שֶׁהוּא בָּנוּי מִלְמַטָּה סֶלַע וּלְמַעְלָה בִּנְיָן, מִלְמַטָּה אֲבָנִים וּמִלְמַעְלָה לְבֵנִים - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית שְׁבָיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בַּיִת מִצְדּוֹ אֶחָד עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל, צִדּוֹ אֶחָד בָּאָרֶץ וְצִדּוֹ אַחַת בְּחוּצָה לָאָרֶץ - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. הַבַּיִת שֶׁבַּסְּפִינָה - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים:

הַשָּׁלֵם

ד. עֲצִים כְּדֵי לִתֵּן תַּחַת הַשָּׁקוּף, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סַנְדָּל לַאֲחוֹרֵי הַשָּׁקוּף. עָפָר - כְּדֵי לִתֵּן בֵּין פַּצִּים לַחֲבֵרוֹ, וּבֵין אֶבֶן לַחֲבֶרְתָּהּ. וְכַמָּה הוּא שִׁעוּר אֲבָנִים? מַשּׂוֹי שְׁנַיִם; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר:

ה. הַיְצִיעַ, וְהָאֻבּוּס, וְהַמְּגֵרָה - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים, וְאֵין מִצְטָרְפִין עִם הַנְּגָעִים, וְאֵין הַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכוֹ. וּכְשֶׁהוּא נוֹתֵץ אֶת הַבַּיִת - אֵין נְתִיצִין עִמּוֹ. הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים וְהֶעָפָר - מְטַמְּאִין וּמִצְטָרְפִין עִם הַנְּגָעִים, וְהַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכָן, וּכְשֶׁהֵן נוֹתְצִין אֶת הַבַּיִת - נוֹתְצִין עִמּוֹ:

ו. כֵּיצַד רְאִיַּת הַנֶּגַע? בָּא אֵצֶל כֹּהֵן, וְאָמַר: ״כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת״. סָפֵק יֵשׁ בּוֹ כְּשֶׁנֵּי גְּרִיסִין, סָפֵק אֵין בּוֹ, סָפֵק יְרַקְרַק שֶׁבֵּירְקִין וַאֲדַמְדַּם שֶׁבָּאֲדַמִּים, סָפֵק אֵינוֹ - טָהוֹר, וְאוֹמֵר לוֹ הַכֹּהֵן: ״בְּנִי! צֵא״. הָיָה בָּא אֵצֶל כֹּהֵן וְאָמַר לוֹ: ״בְּנִי! צֵא״, וּפִשְׁפֵּשׁ בְּעַצְמְךָ וְחוֹזֵר בְּךָ, שֶׁאֵין הַנְּגָעִים בָּאִין אֶלָּא עַל לָשׁוֹן הָרַע, וְאֵין הַמָּקוֹם דָּן אֶלָּא בְּהַתְרָאָה. חָזַר בּוֹ - טָעוּן חֲלִיצָה, וְאִם לָאו - טָעוּן נְתִיצָה. וְאַחַר כָּךְ בָּאִין עַל בְּגָדָיו. חָזַר בּוֹ - טָעוּן קְרִיעָה, וְאִם לֹא - טָעוּן שְׂרֵפָה. אַחַר כָּךְ בָּאִין עַל גּוּפוֹ. חָזַר בּוֹ נִטְהַר, וְאִם לָאו (וַיִּקְרָא יג, מו): ״בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ״. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אַף עַל גַּסּוּת הָרוּחַ נְגָעִין בָּאִין, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּעָזְיָהוּ:

ז. עָפָר שֶׁבֵּין אֶבֶן לַחֲבֶרְתָּהּ וְנִרְאָה לְתוֹךְ הַבַּיִת - הָיָה קוֹלֵף עִמּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מְקָרְקַע הַבַּיִת. הָיָה נוֹטֵל אֶת הֶעָפָר שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יד, מא): ״וְאֶת הַבַּיִת יַקְצַע מִבַּיִת סָבִיב״. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הִכְהָה בַּשֵּׁנִי וְהוֹלֵךְ לוֹ, קוֹלְפוֹ וְטָעוּן צִפּוּרִין. בַּיִת שֶׁנִּרְאָה נֶגַע בְּמִזְרָחוֹ וַחֲצָצוֹ, וְחָזַר וְנִרְאָה בְּמַעֲרָבוֹ - נִדּוֹן כְּבַיִת אֶחָד. חֲצָצוֹ וְנִרְאָה בְּמִזְרָחוֹ, חָזַר וְנִרְאָה בְּמַעֲרָבוֹ - נִדּוֹן כִּשְׁנֵי בָּתִּים. נִרְאָה נֶגַע בֵּין נֶסֶר לַכֹּתֶל, וּבֵין יְרִיעָה לַקּוֹרוֹת - אֵין נִזְקָק לוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

סִלְקוֹ - הֲרֵי הוּא כְּקֶמֶט שֶׁנִּפְשַׁט, וּכְבֵית סְתָרִים שֶׁנִּתְגַּלָּה:

ח. חֹמֶר בַּחֲלִיצָה מִבַּנְתִּיצָה, וּבַנְתִּיצָה מִבַּחֲלִיצָה. חֹמֶר בַּחֲלִיצָה, אֶבֶן שֶׁבְּזָוִית, בִּזְמַן שֶׁהוּא חוֹלֵץ - חוֹלֵץ אֶת כֻּלָּהּ, בִּזְמַן שֶׁהוּא נוֹתֵץ - נוֹתֵץ שֶׁלּוֹ וּמַנִּיחַ אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ. חֹמֶר בַּנְתִּיצָה, נוֹתֵץ אֶת הָאֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע וְאֶת שֶׁאֵין בָּהֶן נֶגַע, וּבַחֲלִיצָה אֵינוֹ חוֹלֵץ אֶלָּא אֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, וְאֵין מְטַמְּאִין בְּאֹהֶל מֶסָּמָא, וּמִשְׁתַּלְּחוֹת חוּץ לְכָל עִיר לְמָקוֹם טָמֵא, וְאַף עַל פִּי שֶׁפּוֹנֶה מִשָּׁם אֲבָנִים - מְקוֹמָן טָמֵא: בֵּית הַמִּסְגָּר שֶׁנִּשְׁרוּ מִמֶּנּוּ אֲבָנִים - טְהוֹרוֹת. שְׁנֵי בָתִּים מִסְגְּרִין, שֶׁנִּטַּל אֶבֶן מִזֶּה וּבָנָהּ בָּזֶה, וְנִרְאָה נֶגַע בְּאַחַת מֵהֶן - הֵיא טְמֵאָה בִּלְבַד. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲבָנִים כַּמַּטְלִית:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶגַע - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת, אוֹ שֶׁכָּנַס וּפָשָׂה בְּסוֹף שָׁבוּעַ - הֲרֵי זוֹ חוֹלֵץ אֶת כֻּלּוֹ. נֶגַע כִּשְׁנֵי גְרִיסִין בְּסוֹף שָׁבוּעַ וּפָרַח בְּכֻלּוֹ - הֲרֵי זֶה חוֹלֵץ אֶת כֻּלּוֹ. אֵין מְחַיְּבִים אוֹתוֹ לִבְנוֹת אַחֵר תַּחְתָּיו, וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִלּוּ נִרְאָה בּוֹ נֶגַע בְּרוּחַ אַחַת - הֲרֵי חוֹלֵץ אוֹתָהּ הָרוּחַ, וְאֵין מְחַיְּבִים אוֹתוֹ לִבְנוֹת אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ. אִם בְּנָאוֹ וְאַחַר כָּךְ נִרְאָה בּוֹ נֶגַע - יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה. אֵין הַבַּיִת נִתָּץ, אֶלָּא הַחוֹזֵר אַחַר חֲלִיצָה בִּלְבַד:

ב. בַּיִת הַנָּתוּץ, מַצִּיל עַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים וְעַל הֶעָפָר שֶׁהֵבִיא לוֹ מִשֶּׁבְּנָאוֹ, וְאֵין מַצִּיל, לֹא עַל הָעֵצִים, וְלֹא עַל הָאֲבָנִים, וְלֹא עַל הֶעָפָר שֶׁבְּנָאוֹ עִמּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַלְבֵּן הַבָּנוּי עַל גַּבָּיו - נוֹתֵץ עִמּוֹ. אֲבָנָיו עֵצָיו וַעֲפָרָיו - מְטַמְּאִין בְּכַזַּיִת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חִסְמָא אוֹמֵר: בְּמַה שֶׁהֵן. עֲפַר שְׁרָפָתָן - מְטַמְּאִין בְּבִיאָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר:

הַשָּׁלֵם

ג. הַמַּאֲהִיל יָדָיו עַל הָאֶבֶן הַמְנֻגַּעַת, בֵּין מִלְמַעְלָה וּבֵין מִלְמַטָּה - טָהוֹר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא. כִּכַּר תְּרוּמָה לִכְרֹךְ בַּסִּיב אוֹ בִּנְיָר, וְנָתוּן עַל גַּבֵּי אֶבֶן הַמְנֻגַּעַת, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה - טָהוֹר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא: הַמַּכְנִיס יָדוֹ לְבֵית הַמְנֻגָּע, וְנָגַע בּוֹ מִבִּפְנִים; רַבִּי מְטַמֵּא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר, עַד שֶׁיַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְתוֹכוֹ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה מְטַהֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה:

ד. בַּיִת הַמִּסְגָּר - טָמֵא מִתּוֹכוֹ. וְהַמַּחְלָט - מֵאֲחוֹרָיו וּמִתּוֹכוֹ, וְזֶה וְזֶה - מְטַמֵּא בְּבִיאָה, וַאֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע - מְטַמְּאוֹת מֵאֲחוֹרֵיהֶן:

ה. בַּיִת שֶׁהוּא מֵסֵּךְ עַל גַּבֵּי בַּיִת הַמְנֻגָּע, וְכֵן אִילָן שֶׁהוּא מֵסֵּךְ עַל בַּיִת הַמְנֻגָּע, נִכְנַס לַחִיצוֹן - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֶבֶן אַחַת מִמֶּנּוּ מְטַמֵּא בְּבִיאָה, כֻּלּוֹ - אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה. טָמֵא עוֹמֵד תַּחַת הָאִילָן וְטָהוֹר עוֹבֵר תַּחַת הָאִילָן - טָמֵא. טָהוֹר עוֹמֵד תַּחַת הָאִילָן וְטָמֵא עוֹבֵר - טָהוֹר, וְאִם עָמַד - טָמֵא. וְכֵן בְּאֶבֶן הַמְנֻגַּעַת, הַטָּהוֹר עוֹמֵד וְנִזְרָקוּ אֲבָנִים מְנֻגָּעוֹת תַּחַת הָאִילָן - טָהוֹר, וְאִם נָחוּ - טָמֵא, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, מו): "מוֹשָׁבוֹ טָמֵא":

ו. טַלִּית טְמֵאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ וְאֵין בּוֹ כַּזַּיִת, וְהִכְנִיס רֻבָּהּ לַבַּיִת טְהוֹרָה - טְמֵאָתוֹ. וְרַבִּי נְחֶמְיָה מְטַהֵר עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת כֻּלָּהּ. וּטְהוֹרָה שֶׁהִכְנִיס מִמֶּנָּהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ לְבַיִת טָמֵא - נִטְמְאָה. רַבִּי נְחֶמְיָה מְטַהֵר עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת רֻבָּהּ. וּטְמֵאָה שֶׁהִכְנִיס מִמֶּנָּהּ אֲפִלּוּ כַּזַּיִת לְבַיִת טָהוֹר - טְמֵאָתוֹ:

ז. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְבֵית הַמְנֻגָּע - טְמֵאָה. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲוִירוֹ לְבֵית הַמְנֻגָּע - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתְדְּרָאוֹת שֶׁהִכְנִיס רֻבָּן לְבֵית הַמְנֻגָּע - טְמֵאִים:

ח. מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַמְנֻגָּע, וְכֵלָיו מְקַפְּלִין וּמַנָּחִים עַל כְּתֵפָיו, וְסַנְדָּלָיו וְטַבָּעוֹתָיו

תוֹסֶפְתָּא

בְּקֶמְצוֹ, וְהִכְנִיסָן, הוּא וְהֵן - טְמֵאִין מִיָּד, וְאִם הָיָה מְלֵבָּשׁ בָּהֶן - טְהוֹרִין עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. הָיָה עוֹמֵד בִּפְנִים, וּפָשַׁט יָדוֹ לַחוּץ, וְנָתַן לוֹ חֲבֵרוֹ סַנְדָּלוֹ וְטַבָּעוֹתָיו בְּאֶצְבְּעוֹתָיו, הוּא וְהֵן - טְמֵאִין מִיָּד, שֶׁאִם מְלֵבָּשׁ בָּהֶן - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְסַנְדָּלָיו בְּרַגְלָיו וְטַבָּעוֹתָיו בְּאֶצְבְּעוֹ, וּפָשְׁטָן לִפְנִים, רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא מִיָּד, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. אָמַר לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַה אִם בִּזְמַן שֶׁכָּל גּוּפוֹ טָמֵא, לֹא טָמֵא אֶת מַה שֶּׁעָלָיו עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, בִּזְמַן שֶׁאֵין כָּל גּוּפוֹ טָמֵא, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יִטְמָא מַה שֶּׁעָלָיו עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס! אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: מָצִינוּ שֶׁיָּפָה כֹּחַ הַטָּמֵא לְהַצִּיל מִכֹּחַ הַטָּהוֹר:

ט. יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין טְמְאָה וּמַצִּילִין בְּגָדִים בְּבֵית הַמְנָגְּע. וְהַבְּהֵמָה וְהָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים - אֵין מְקַבְּלִין טְמְאָה, וְאֵין מַצִּילִין בְּגָדִים בְּבֵית הַמְנָגְּע:

י. וְכַמָּה הוּא פְּרָס? חֲצִי כְּכַר מִשָּׁלֹשׁ לַקַּב, מֵיסֵב וְאוֹכֵל בְּלִפְתָּן בַּאֲכִילָה בֵּינוֹנִית שֶׁל כָּל אָדָם. וּשְׁלֹשָׁה שְׁעוּרִין הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בּוֹ: שְׁתֵּי יָדוֹת מִמֶּנּוּ כְּמָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לָעֵרוֹב, חֶצְיוֹ נִקְרָא פְּרָס לֶאֱכוֹל בַּבַּיִת הַמְנָגְּע, וַחֲצִי מִמֶּנּוּ נִקְרָא חֲצִי פְּרָס לִפְסֹל אֶת הַגְּוִיָּה:

יא. מְצוֹרָע שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת, כָּל הַכֵּלִים שֶׁשָּׁם - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין מִיָּד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּכְנַס בִּרְשׁוּת, אֲבָל נִכְנַס שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, כָּל הַכֵּלִים שֶׁשָּׁם - טְהוֹרִים עַד שֶׁיִּשְׁהֶה כְּדֵי הַדְלָקַת הַנֵּר. כֵּלִים הַתְּלוּיִן בַּכֹּתֶל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - טְהוֹרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְמַעְלָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֵּלִים הַטְּמוּנִין בְּקַרְקַע הַבַּיִת לְמַטָּה מִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת - טְהוֹרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַשְּׂדָה וְתֵבָה וּמִגְדָּל שֶׁבְּבֵית הַמְנָגָּע, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְכֻסִּין, כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכָן - טְמֵאִים:

הַשָּׁלֵם

יב. הַבּוֹר וְהַדּוּת שֶׁבְּבֵית הַמְנָגָּע, אַף עַל פִּי שֶׁמְּגֻלִּים - כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכָן טְהוֹרִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַמַּצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל שֶׁבְּאֹהֶל הַמֵּת - מַצִּיל מְכֻסֶּה בְּבֵית הַמְנָגָּע. כָּל הַמַּצִּיל מְכֻסֶּה בְּאֹהֶל הַמֵּת, אֲפִלּוּ מְגֻלֶּה בְּבֵית הַמְנָגָּע - טָהוֹר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בַּיִת הַמְנָגָּע כְּאֹהֶל הַמֵּת, הַמַּצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל בְּאֹהֶל הַמֵּת - מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל בְּבֵית הַמְנָגָּע, וְכָל הַמַּצִּיל מְכֻסֶּה בְּאֹהֶל הַמֵּת - מַצִּיל מְכֻסֶּה בְּבֵית הַמְנָגָּע:

יג. חֹמֶר בָּאָדָם מַה שֶּׁאֵין בִּבְגָדִים, וְחֹמֶר בִּבְגָדִים מַה שֶּׁאֵין בָּאָדָם. חֹמֶר בָּאָדָם: שֶׁבָּאָדָם סִימָנֵי טְמְאָה לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבִמְחָיָה, וּלְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, וּלְטַמֵּא בְּאַרְבַּע מַרְאוֹת, זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וּלְטַמֵּא בְּפִיתּוּךְ, וְחַיָּב קָרְבָּן, וְטָעוּן צִפּוֹרִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּבְגָדִים:

יד. חֹמֶר בִּבְגָדִים, שֶׁהָעוֹמֵד בִּשְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בִּבְגָדִים - טְמֵאִים, וְהַפְּסִיוֹן הָרָחוֹק בִּבְגָדִים - טְמֵאִין, וְהַפּוֹרֵחַ בִּבְגָדִים - טְמֵאִין, וּמְשַׁתֵּלְחִין מִכָּל עִיר, וְאָדָם - אֶלָּא חוּץ לָעֲיָרוֹת הַמַּקָּפוֹת חוֹמָה, וְאֵין לָהֶן טָהֳרָה מִטַּמְאָתָן. הַלּוֹקֵחַ בֶּגֶד מִן הַנָּכְרִי - יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאָדָם:

טו. חֹמֶר בָּאָדָם שֶׁאֵין בַּבָּתִּים, וּבַבָּתִּים שֶׁאֵין בָּאָדָם. שֶׁבָּאָדָם: סִימָן טְמְאָה לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבִמְחָיָה, וּמְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, וּלְטַמֵּא בְּאַרְבַּע מַרְאוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וּלְטַמֵּא בְּפִיתּוּךְ, וּמְטַמֵּא בְּכַגְּרִיס, וּמְטַמֵּא בָּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ, וְחַיָּב בְּקָרְבָּן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבָּתִּים. חֹמֶר בַּבָּתִּים: שֶׁהָעוֹמֵד שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בַּבָּתִּים - טָמֵא, וְהַפְּסִיוֹן הָרָחוֹק בַּבָּתִּים - טָמֵא, וְהַפּוֹרֵחַ בַּבָּתִּים - טָמֵא, וּמְשַׁתֵּלֵחַ חוּץ לְכָל עִיר וְאָדָם אֶלָּא חוּץ לַעֲיָרוֹת חוֹמָה, וְאֵין לָהֶן טָהֳרָה מִטַּמְאָתָן. הַלּוֹקֵחַ בַּיִת מִן הַנָּכְרִי - יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאָדָם:

תּוֹסֶפְתָּא

טז. חֹמֶר בַּבְּגָדִים שֶׁאֵין בַּבָּתִּים, וּבַבָּתִּים שֶׁאֵין בַּבְּגָדִים. חֹמֶר בַּבְּגָדִים, שֶׁהָעוֹמֵד שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בַּבְּגָדִים - יִשָּׂרֵף, וְהַפּוֹשֶׁה בָּרִאשׁוֹן - יִשָּׂרֵף מִיָּד, וּמְטַמֵּא כַּגְּרִיס, וּמְטַמֵּא בַּשְּׁתִי וָעֵרֶב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבָּתִּים. חֹמֶר בַּבָּתִּים, שֶׁבַּבָּתִּים נִזְקָקָה לָהֶן שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת, וּמְטַמֵּא צְבוּעִין, וּטְעוּנִין צִפּוֹרִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבְּגָדִים:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. אֵין מְצוֹרָע מְטַהֵר מְצוֹרָע אַחֵר, אֲבָל נִשְׁאַל הוּא עַל הַטֻּמְאָה וְעַל הַטָּהֳרָה. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לְטַהֵר אֶת הַמְּצוֹרָע, וַאֲפִלּוּ זָב, וַאֲפִילּוּ טְמֵא-מֵת. וּכְשֵׁם שֶׁמִּצְוָה לְטַהֲרָן - כָּךְ מִצְוָה לְטַמְּאָן. וְכֹהֵן שֶׁטִּמֵּא - מִצְוָה לְטַהֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, נט): "לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ", בְּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ:

ב. אֲזוֹב הַכָּשֵׁר לַחַטָּאת - כָּשֵׁר לַמְּצוֹרָע. הַזֶּה בּוֹ לַחַטָּאת - כָּשֵׁר לַמְּצוֹרָע. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: "עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת" (וַיִּקְרָא יד, מט) הָאָמוּר בַּתּוֹרָה - שֶׁלֹּא נֶעֶשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה:

ג. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: שַׁבְתִּי הָיִיתִי, וְהָלַכְתִּי אֵצֶל רַבִּי טַרְפוֹן בְּבֵיתוֹ, אָמַר לִי: 'יְהוּדָה בְּנִי! תֵּן לִי סַנְדָּלַי', וְנָתַתִּי לוֹ. פָּשַׁט יָדוֹ לַחֲלוֹן וְנָתַן לִי מַקֵּל. אָמַר לִי: 'בְּנִי! בְּזוֹ טָהַרְתִּי שִׁלְשָׁה מְצֹרָעִים', וְלָמַדְתִּי בָּהּ שֶׁבַע הֲלָכוֹת, שֶׁהֵן שֶׁל בְּרוֹשׁ, וְרֹאשָׁהּ טָרוּף, אָרְכָּהּ אַמָּה, וְעָבְיָהּ כִּרְבִיעַ כֶּרַע הַמִּטָּה, חָלוּק לְאֶחָד, וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, מַזִּין וְשׁוֹנִין מְשַׁלְשְׁלִין וּמְטַהֲרִין, בִּפְנֵי הַבַּיִת וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת, וּמְטַהֲרִין בַּגְּבוּלִין.

ד. הָיָה מֵבִיא שְׁתֵּי צִפֳּרִים דְּרוֹר, וְאֵלּוּ הֵן: הַדְּרוֹת בָּעִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוּ הַקִּפְלָאוֹת. שָׁחַט אֶת אַחַת מֵהֶן "אֶל כְּלִי חֶרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים" (וַיִּקְרָא יד, ה). חָפַר וְקָבְרָהּ לְפָנָיו - אָסוּר בַּהֲנָאָה. טָבַל וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים עַל אֲחוֹרֵי יָדוֹ שֶׁל מְצוֹרָע, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: עַל מִצְחוֹ. וְאִם הִזָּה עָלָיו מִכָּל מָקוֹם - יָצָא. וְכֵן הָיָה מַזֶּה עַל הַשָּׁקוֹף שֶׁל

הַשָּׁלֵם

הַבַּיִת מִבַּחוּץ, וְאִם הִזָּה עָלָיו מִכָּל מָקוֹם - יָצָא. שָׁלְחָהּ וְחָזְרָה - מֻתֶּרֶת בָּאֲכִילָה. וּכְשֵׁרָה לְטַהֵר מְצוֹרָע אַחֵר, אֲפִלּוּ שֵׁשׁ וְחָמֵשׁ פְּעָמִים, מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה, וּכְשֵׁרָה לְטַהֵר זוֹ בְּמִצְרָע אַחֵר:

ה. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: רֵיסֵי עֵינָיו אֵין צָרִיךְ לְגַלֵּחַ. גִּלַּח וְשִׁיֵּר שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בְּתִגְלַחְתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה, וְחָזַר וְגִלְּחָן בְּתִגְלַחְתּוֹ שְׁנִיָּה - לֹא עָלְתָה לוֹ שְׁנִיָּה, אֶלָּא תִּגְלַחְתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה בִּלְבַד:

ו. תִּגְלַחַת שֶׁל מְצוֹרָע - טְבִילָתוֹ מְעַכַּבְתּוֹ, וּשְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - אֵין מְעַכְּבִין. שְׁחִיטַת צִפֳּרִים וְהַזָּאָתוֹ וְתִגְלַחְתּוֹ - בַּיּוֹם. וּשְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה. אֵלּוּ - בַּאֲנָשִׁים. וּשְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין בַּאֲנָשִׁים בֵּין בַּנָּשִׁים. אֵלּוּ - בְּכֹהֲנִים. וּשְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין כֹּהֲנִים בֵּין בַּלְוִיִּם בֵּין בְּיִשְׂרְאֵלִים:

ז. מְצוֹרָע - מָתַר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה בְּמֵי גְמָרוֹ, וְאָסוּר בִּימֵי סְפָרוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם בִּימֵי סְפָרוֹ אָסוּר, קַל וָחֹמֶר בִּימֵי גְמָרוֹ. אָמַר רַבִּי חִיָּא: אָמַרְתִּי לִפְנֵי רַבִּי, לְמַדְתַּנִי רַבֵּנוּ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹתֵם לְעַזִּיָּה אֶלָּא בִּימֵי חֲלוּטוֹ. אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי כָּךְ אָמַרְתִּי:

ח. שְׁתֵּי צִפֳּרִים שֶׁל מְצוֹרָע שֶׁמֵּתָה אַחַת מֵהֶן, אוֹ שֶׁבָּרְחָה, אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂת טְרֵפָה - יִקַּח זוּג לַשְּׁנִיָּה. שָׁחַט אַחַת מֵהֶן, וְנִמְצֵאת שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא דְּרוֹר, אוֹ טְרֵפָה - שְׁתֵּיהֶם מֻתָּרוֹת, וְיָבִיא שְׁתַּיִם בַּתְּחִלָּה. שְׁחָטָהּ וְמֵתָה חֲבֶרְתָּהּ, אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית טְרֵפָה - שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת, וְיָבִיא שְׁתַּיִם בַּתְּחִלָּה. שְׁחָטָהּ שֶׁלֹּא עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת, רַבִּי אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהֻקְצָה לְמִצְוָתָהּ - אֲסוּרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וְנִשְׁחֲטָה שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתָהּ - מֻתֶּרֶת:

ט. מְצוֹרָע טוֹבֵל בִּלְשְׁכַּת הַמְּצֹרָעִים, וּבָא וְעוֹמֵד בְּשַׁעַר נִקָּנוֹר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ טְבִילָה, שֶׁכְּבָר טָבַל מִבָּעֶרֶב. אָמְרוּ

תּוֹסֶפְתָּא

לוֹ: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא כָּל הַנִּכְנָס לָעֲזָרָה, הָיָה טוֹבֵל, וּמֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְלָגוֹ בְּיָדוֹ, וּמַעֲמִידוֹ בְּשַׁעַר נִקָּנוֹר, וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד מִבִּפְנִים, וּמְצָרֵעַ מִבַּחוּץ, וּמְצָרֵעַ מַנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת הַכֶּבֶשׁ, וְכֹהֵן מַנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל הַמְצָרֵעַ, וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד, וְסוֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו, וְנִכְנָס וְשׁוֹחֵט בַּצָּפוֹן:

י. כָּל הַסְּמִיכוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ - תֵּכֶף לִסְמִיכָה שְׁחִיטָה, חוּץ מִזּוֹ שֶׁהָיְתָה בְּשַׁעֲרֵי נִקָּנוֹר. כָּל הַסְּמִיכוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ - הָיוּ לִצְפוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, חוּץ מִזּוֹ שֶׁהָיְתָה בְּשַׁעֲרֵי נִקָּנוֹר, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְכָנֵס בָּעֲזָרָה עַד שֶׁיִּזְרֹק עָלָיו מִדַּם חַטָּאתוֹ וַאֲשָׁמוֹ:

יא. הַקְּדָשִׁים עוֹלָתוֹ לְחַטָּאתוֹ - מַה שֶּׁעָשׂוּי עָשׂוּי. הַקְּדָשִׁים עוֹלָתוֹ לַאֲשָׁמוֹ - עוֹלֶה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְטָעוּן נְסָכִים, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבָּעָלִים לְשׁוּם חוֹבָה. הַקְּדָשִׁים חַטָּאתוֹ לַאֲשָׁמוֹ - תְּעַבֵּר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. אֵשֶׁם מְצוֹרָע שֶׁנִּשְׁחַט שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן מִדָּמוֹ עַל גַּבֵּי בְּהוֹנוֹת - הֲרֵי זֶה עוֹלֶה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְטָעוּן נְסָכָיו, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלָה לַבָּעָלִים לְשׁוּם חוֹבָה, וְצָרִיךְ לְהָבִיא אָשָׁם אַחֵר לְהַכְשִׁירוֹ:

ב. שְׁחָטוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ - תְּעַבֵּר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הָיוּ שְׁנֵי כֹהֲנִים מְקַבְּלִין אֶת דָּמוֹ, אֶחָד בַּכְּלִי וְאֶחָד בַּיָּד, זֶה שֶׁקִּבֵּל בַּכְּלִי - מְקַבֵּל תְּחִלָּה, וְזֶה שֶׁקִּבֵּל בַּיָּד - מְקַבֵּל אַחֲרָיו. וְאִם שִׁנָּה - כָּשֵׁר. זֶה שֶׁקִּבֵּל בַּכְּלִי - מְקַבֵּל בַּיָּמִין, וְזֶהוּ שֶׁקִּבֵּל בַּיָּד - מְקַבֵּל. וְאִם שִׁנָּה - פָּסוּל: זֶה שֶׁקִּבֵּל בַּכְּלִי - בָּא וְזוֹרְקוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְזֶה שֶׁקִּבֵּל בַּיָּד - בָּא לוֹ אֵצֶל מְצוֹרָע. אִם שִׁנָּה - פָּסוּל. נִשְׁפַּךְ שֶׁל יָד - לֹא יִתֵּן מִשֶּׁל כְּלִי. נִשְׁפַּךְ שֶׁל כְּלִי - לֹא יִתֵּן מִשֶּׁל יָד. אִם יֵשׁ דָּם נָפֶשׁ - יַחֲזֹר וְיִקַּבֵּל. עַד מָתַי מוֹעֲלִין בַּשֶּׁמֶן? עַד שֶׁיִּזְרֹק אֶת הַדָּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּזֶּה הַזָּאוֹתָיו. וְשָׁוִין, שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה עַד שֶׁיִּתֵּן מַתַּן שֶׁבַע וּמַתַּן בְּהוֹנוֹתָיו. הַקְּדָשִׁים מַתַּן שֶׁמֶן לְמַתַּן דָּם - יְמַלְּאֶנּוּ שֶׁמֶן, וְיִתֵּן מַתַּן שֶׁמֶן אַחַר מַתַּן דָּם. הַקְּדָשִׁים מַתַּן בְּהוֹנוֹת לְמַתַּן שֶׁבַע - יְמַלְּאֶנּוּ שֶׁמֶן, וְיִתֵּן מַתַּן בְּהוֹנוֹת אַחַר מַתַּן שֶׁבַע. הַקְּדָשִׁים מַתַּן בְּהוֹנוֹת זוֹ לְזוֹ - יַחֲזֹר וְיִתֵּן עַל גַּבֵּי בְּהוֹנוֹת כְּסִדְרָן:

ג. שִׁירֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּלּוֹג, הָיָה נֶאֱכָל לְזִכְרֵי כְהוּנָּה, וְשֶׁבַּיָּד - נוֹתְנוֹ עַל רֹאשׁ הַמְטֻהָר וְכִפֵּר. חָסֵר הַלּוֹג עַד שֶׁלֹּא יִצּוֹק - יְמַלְּאֶנּוּ. מִשֶּׁיָּצַק - יָבִיא אַחֵר כַּתְּחִלָּה; דִּבְרֵי רַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁיָּצַק - יְמַלְּאֶנּוּ. וְאִם מִשֶּׁהִזָּה חָזַר הַלּוֹג - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁיָּבִיא אַחֵר בַּתְּחִלָּה. נָתַן מִקְצָת הַמַּתָּנוֹת בִּפְנִים וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג - יָבִיא לוֹג אַחֵר וְיַתְחִיל בַּתְּחִלָּה בִּפְנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: יַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק:

ד. גָּמַר הַמַּתָּנוֹת שֶׁבִּפְנִים, וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג - יָבִיא לֹג אַחֵר וְיִתֵּן עַל הַבְּהוֹנוֹת. נָתַן מִקְצָת שֶׁבַּבְּהוֹנוֹת וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג - יָבִיא לוֹג אַחֵר וְיַתְחִיל תְּחִלָּה עַל הַבְּהוֹנוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: יַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק. גָּמַר הַמַּתָּנוֹת שֶׁל הַבְּהוֹנוֹת - דִּבְרֵי הַכֹּל מַתָּנוֹת רָאשׁ אֵינָן מְעַכְּבִין. כֻּלָּן אֵינָן נֶאֱכָלִין חוּץ מִן הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא נֶאֱכָל. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֻּלָּן נֶאֱכָלִין:

ה. מְצוֹרָע שֶׁהֵבִיא עָנִי וְהֶעֱשִׁיר אוֹ עָשִׁיר וְהֶעֱנִי - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר חַטָּאת; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָאָשָׁם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר צִפֳּרִים.

ו. שְׁנֵי מְצֹרָעִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ עוֹלוֹתֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לָזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לָזֶה. נִתְעָרְבוּ פְּרֻדּוֹתֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לָזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לָזֶה. נִתְעָרְבוּ לוֹגֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לָזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לָזֶה. וְאִם הִזָּה מִשְּׁנֵיהֶן עַל אֶחָד מֵהֶן - יָצָא. נִתְעָרְבוּ אַשְׁמוֹתֵיהֶן, זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מְטַהֵר וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מְטַהֵר. מִזֶּה מִשְּׁנֵיהֶן עַל שְׁנֵיהֶן. נִתְעָרְבוּ חַטֹּאתֵיהֶם - זֶה תִּשָּׁחֵט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְזֶה

תּוֹסֶפְתָּא

תִּשָּׁחֵט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא. מֵתָה אַחַת מִן הַחַטָּאוֹת - יָבִיאוּ חַטָּאת בִּשְׁתָּפוּת, וְיִתְּנֶה עָלֶיהָ וְתֵאָכֵל:

ז. נִזְרַק דַּם שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, וּמֵת אֶחָד מִן הַמִּצְרָעִין - חַטָּאת הַשְּׁנִיָּה מֵתָה. וְאִם שְׁחוּטָה הִיא - הַדָּם יִשָּׁפֵךְ וּתְעוּבַּר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. מַה עוֹשִׂין לְתַקֵּן מְצוֹרָע הַנִּשְׁאָר? זוֹ הַשְּׁאֵלָה שָׁאֲלוּ אַנְשֵׁי אֶלְכְּסַנְדְּרִיָּא אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְאָמַר לָהֶן: לְהָבִיא חַטָּאת בְּהֵמָה אֵינוֹ יָכוֹל, שֶׁאֵין חַטַּאת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסָּפֵק, וְחַטַּאת הָעוֹף אֵינוֹ יָכוֹל, שֶׁעָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי לֹא יָצָא. הָא כֵּיצַד? יִכְתֹּב נְכָסָיו לַאֲחֵרִים, וְנִמְצָא עָנִי, וּמֵבִיא חַטָּאת הָעוֹף. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עַכְשָׁיו שְׁאַלְתֶּם דְּבַר חָכְמָה:

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. פַּר בֶּן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֹדֶשׁ וְיוֹם אֶחָד - הֲרֵי זֶה פַּר שָׁלֵם. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹתְנִים לוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם אַחַר עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֹדֶשׁ, שֶׁכָּל פָּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה "בֶּן בָּקָר" - בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים. "פַּר" - בֶּן שָׁלֹשׁ שָׁנִים. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: "פָּרִים" - בְּנֵי שְׁתַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ח, ח): "וּפַר שְׁנֵי בֶן בָּקָר תִּקָּח לְחַטָּאת". רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "וּפַר שֵׁנִי"? אֶלָּא שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן, מַה הָרִאשׁוֹן לֹא נֶאֱכַל - אַף שֵׁנִי לֹא נֶאֱכַל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חַטָּאת לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְפָרַקְלִיט שֶׁנִּכְנַס לְרַצּוֹת, רָצָה פָּרַקְלִיט וְנִכְנַס הַדּוֹרוֹן.

ב. רַבִּי אוֹמֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּפַר שֵׁנִי בֶּן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת"? אִם לְלַמֵּד שֶׁהֵם שְׁנַיִם, הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר: "וְעָשָׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד עוֹלָה", מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל, תַּקְדִּים חַטָּאת לְעוֹלָה בְּכָל מַעֲשֶׂה, תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּפַר שֵׁנִי בֶן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת". אִי "פַּר שֵׁנִי בֶּן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת" יָכוֹל תַּקְדִּים עוֹלָה לְחַטָּאת בְּכָל מַעֲשֶׂה? תַּלְמוּד לוֹמַר (בַּמִּדְבָּר ח, ח): "וְעָשָׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד עוֹלָה". הָא כֵּיצַד? דַּם חַטָּאת קוֹדֵם לְדַם עוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַצֶּה. אֵבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֵמוּרֵי חַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כָּלִיל לָאִשִּׁים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חַטָּאת לְמָה הִיא דּוֹמָה? לְפָרַקְלִיט שֶׁנִּכְנַס לְרַצּוֹת, רָצָה הַפָּרַקְלִיט וְנִכְנַס דּוֹרוֹן אַחֲרָיו. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּפַר שֵׁנִי בֶּן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת", אִם לְלַמֵּד שֶׁהֵן שְׁנַיִם, הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר: "וְעָשָׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד עוֹלָה". אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר: "וּפַר שֵׁנִי בֶן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת", יָכוֹל תְּהֵא חַטָּאת הַלּוּיִם נֶאֱכֶלֶת? תַּלְמוּד לוֹמַר "שֵׁנִי"! - שֵׁנִי לְעוֹלָה. מַה עוֹלָה לֹא נֶאֱכֶלֶת - אַף חַטָּאת לֹא נֶאֱכֶלֶת. כַּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: - "הַבָּאִים מֵהַשְׁבִי בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, פָּרִים שְׁנֵים עָשָׂר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אֵילִים תִּשְׁעִים, וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים, שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה צְפִירֵי חַטָּאת, שְׁנֵים עָשָׂר - הַכֹּל עוֹלָה לַה'" (עֶזְרָא ח, לה). אֶפְשָׁר שֶׁחַטָּאת עוֹלָה? אֶלָּא מַה עוֹלָה לֹא נֶאֱכֶלֶת, אַף חַטָּאת אֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת, שֶׁהָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַל עֲבוֹדָה זָרָה הֵבִיאוּם.

ג. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה "עֵגֶל" סְתָם - בֶּן שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ט, ג): "וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ בְּנֵי שָׁנָה. בֶּן בָּקָר - בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ט, ב): "קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעוֹלָה תְּמִימִם"; תְּמִימִם - לַשָּׁנִים. וּתְמִימִם - מִכָּל מוּם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טו, ט): "עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ" - שְׁלֹשָׁה מִן הַפָּרִים וּשְׁלֹשָׁה מִן הָאֵילִים, וּשְׁלֹשָׁה מִן שְׂעִירִים. שְׁלֹשָׁה מִן פָּרִים - פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וּפַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה. שָׁלֹשׁ מִן אֵילִים - אָשָׁם וַדַּאי, וְאָשָׁם תָּלוּי, וְכַבְשָׂה שֶׁל יָחִיד. שָׁלֹשׁ מִן שְׂעִירִים - שְׂעִירֵי הָרְגָלִים, שָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשָׂעִיר שֶׁל נָשִׂיא.

ד. "כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה" הָאָמוּר בַּתּוֹרָה - שִׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד יְמוֹת הַחַמָּה; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מֵאֶחָד בְּנִיסָן לְאֶחָד בְּנִיסָן, מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב, אִם נִתְעַבְּרָה שָׁנָה - נִתְעַבְּרָה לוֹ.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ה. שָׁנָה הָאֲמוּרָה בְּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה וּשְׁתַּיִם שֶׁבִּשְׁדֵה אֲחוּזָה, וְשֵׁשׁ שֶׁבְּעֶבֶד עִבְרִי, וּשְׁאָר כָּל הַשָּׁנִים שֶׁל בֵּן וְשֶׁל בַּת - כֻּלָּן מִיּוֹם לְיוֹם. וְעוֹלַת חוֹבָה לְיָחִיד - כְּשֵׁרוֹת מִיּוֹם שְׁלִשִׁים וְהָלְאָה, וְאַף בְּיוֹם שְׁלִשִׁים. וְאִם הִקְרִיבָן בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי - כְּשֵׁרוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַפֶּסַח אֵינוֹ כָּשֵׁר אֶלָּא מִיּוֹם שְׁלִשִׁים וְהָלְאָה. זֶה הַכְּלָל שֶׁאָמְרוּ מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "בֶּן שָׁנָה" - כָּשֵׁר מִיּוֹם שְׁלוֹשִׁים וְהָלְאָה. וְאִם הִקְרִיבָן מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי - כָּשֵׁר. בְּכוֹר שֶׁנּוֹלַד בּוֹ מוּם - שׁוֹחֲטִין וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ, וַאֲפִלּוּ בֶּן יוֹמוֹ.

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵינָהּ נִקַּחַת מִן הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה וּלְקָחוּהָ מִבֵּין הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים בְּצִידֹן וְ׳דוּמָא׳ שְׁמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְשַׁמְּרִין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא לַעֲבֹד בָּהּ כָּל עֲבוֹדָה. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, אֵין לַדָּבָר סוֹף! אֶלָּא הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת כְּשֵׁרָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: פָּרָה שֶׁגִּלְגְּלֵי עֵינֶיהָ שְׁחוֹרִין, אִם אֵין פָּרָה אַחֶרֶת כַּיּוֹצֵא בָּהּ - כְּשֵׁרָה. נִטְלוּ קַרְנַיִם וּטְלָפַיִם וְהַזָּכָר עִמָּהֶן - כְּשֵׁרָה יוֹצֵא דֹּפֶן. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר אֶתְנַן, וּמְחִיר - פְּסוּלָה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג, יט): "לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית ה׳ אֱלֹהֶיךָ" - אֵין זוֹ בָּאָה לַבַּיִת.

ב. כָּל עֲבוֹדוֹת שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶן בַּמִּקְדָּשִׁין - פְּסוּלָה בַּפָּרָה. נִכְנְסָה לָרֶבֶקָה וְדָשָׁה עִם אִמָּהּ - כְּשֵׁרָה. בִּשְׁבִיל שֶׁתִּינַק וְתִידּוֹשׁ - פְּסוּלָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁלְּצָרְכָהּ - כְּשֵׁרָה. לְצֹרֶךְ אַחֶרֶת - פְּסוּלָה. וְהָעֹל פּוֹסֵל לַעֲבוֹדָה וְשֶׁלֹּא לַעֲבוֹדָה. נִפְדֵּית עַל כָּל פְּסוּל שֶׁבָּהּ מֵתָה - תִּפָּדֶה. מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה - תִּפָּדֶה. שְׁחָטָהּ עַל גַּבֵּי מַעֲרַכְתָּהּ - אֵין לָהּ פִּדְיוֹן. אִם מִתְרוֹמֵמֶת הַלִּשְׁכָּה הָיְתָה בָּאָה - דָּמֶיהָ נוֹפְלִין לִתְרוֹמֶת הַלִּשְׁכָּה.

ג. חֹמֶר בַּפָּרָה מַה שֶּׁאֵין בַּמִּקְדָּשִׁין, וּבַמִּקְדָּשִׁין מַה שֶּׁאֵין בַּפָּרָה, שֶׁהַפָּרָה אֵינָהּ

הַשָּׁלֵם

כְּשֵׁרָה אֶלָּא אֲדָמָה, וַעֲבוֹדָה פּוֹסֶלֶת בָּהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמִּקְדָּשִׁין.

ד. חֹמֶר בַּמִּקְדָּשִׁין, שֶׁהַמִּקְדָּשִׁין אֵינָן נִפְדִּין אֶלָּא עַל מוּם קָבוּעַ, וְאֵין יוֹצְאִין לְחֻלִּין לִגָּזֵז וְלֵעָבֵד. וְהַגּוֹזֵז וְהָעוֹבֵד בָּהֶן - סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּפָּרָה. חֹמֶר בָּעֶגְלָה מַה שֶּׁאֵין בַּמִּקְדָּשִׁין, חֹמֶר בַּמִּקְדָּשִׁין מַה שֶּׁאֵין בָּעֶגְלָה, שֶׁהָעֶגְלָה - שְׁנִים פּוֹסֶלֶת בָּהּ, וְהָעֲבוֹדָה פּוֹסֶלֶת בָּהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמִּקְדָּשִׁין. חֹמֶר בַּמִּקְדָּשִׁין, שֶׁהַמִּקְדָּשִׁין אֵינָן נִפְדִּין אֶלָּא עַל מוּם קָבוּעַ, וְאֵין יוֹצְאִין לְחֻלִּין לִגָּזֵז וְלֵעָבֵד, וְהַגּוֹזֵז וְהָעוֹבֵד בָּהֶן - לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּעֶגְלָה. חֹמֶר בַּפָּרָה מַה שֶּׁאֵין בָּעֶגְלָה וְחֹמֶר בָּעֶגְלָה מַה שֶּׁאֵין בַּפָּרָה, שֶׁהַפָּרָה אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא אֲדָמָה, וּמוּמִין פּוֹסְלִים בָּהּ, וְשֶׁעָשָׂה עִמָּהּ מְלָאכָה - פְּסוּלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּעֶגְלָה. חֹמֶר בָּעֶגְלָה, שֶׁהָעֶגְלָה שְׁנִים פּוֹסֶלֶת [בָּהּ] - מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּפָּרָה.

ה. הָיוּ בָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שְׁחוֹרוֹת אוֹ לְבָנוֹת. בְּתוֹךְ גּוּמָא אַחַת - פְּסוּלָה. בְּתוֹךְ שְׁתֵּי גּוּמּוֹת - כְּשֵׁרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ שְׁתֵּי גּוּמּוֹת וְהֵן מוֹכִיחוֹת זֶה אֶת זֶה - פְּסוּלָה. הָיוּ בָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת עִקָּרָן מַאֲדִים וְרֹאשָׁן מַשְׁחִיר. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַמְשֻׁלָּם אוֹמֵר: מְסַפֵּר אֶת הָעֶלְיוֹן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גּוֹזֵז.

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. מַה בֵּין כֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה לְכֹהֵן שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים? אֶלָּא כֹּהֵן שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים - הַפְרָשָׁתוֹ לְקֻדָּשָׁה וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים נוֹגְעִין בּוֹ. כֹּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה - הַפְרָשָׁתוֹ לְטָהֳרָה וְאֵין אֶחָיו הַכֹּהֲנִים נוֹגְעִין בּוֹ, חוּץ מִן הַמְסַיְּעִין אוֹתוֹ וְאוֹתָן שֶׁהֵן מַזִּין עָלָיו.

ב. חֲצֵרוֹת הָיוּ בִירוּשָׁלַיִם בְּנוּיוֹת עַל גַּבֵּי הַסֶּלַע, וְתַחְתֵּיהֶן חָלָל, מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם. וּמְבִיאִין נָשִׁים מְעֻבָּרוֹת וְיוֹלְדוֹת שָׁם, וּמְגַדְּלוֹת שָׁם אֶת בְּנֵיהֶן עַד שֶׁיִּהְיוּ כִבְנֵי שֵׁבַע כִּבְנֵי שְׁמֹנֶה שָׁנָה, וּמְבִיאִין שְׁוָרִים וְעַל גַּבֵּיהֶן דְּלָתוֹת, וְתִינוֹקוֹת יוֹשְׁבִין עֲלֵיהֶן. רַבִּי

תּוֹסֶפְתָּא

יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיוּ מְבִיאִין דְּלָתוֹת כָּל עִקָּר, מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁל תִּינוֹק גַּסָּה עָלָיו, שֶׁמָּא יוֹצִיא רֹאשׁוֹ אוֹ אֶחָד מֵאֲבָרָיו וְיִטָּמֵא בְּקֶבֶר הַתְּהוֹם, אֶלָּא מְבִיאִין שְׁוָרִים הַמְּצָרִים שֶׁכְּרֵיסָן רְחָבוֹת, וְהַתִּינוֹקוֹת יוֹשְׁבִין עַל גַּבֵּיהֶן, וְכוֹסוֹת שֶׁל אֶבֶן בְּיָדָם. הִגִּיעוּ לַשִּׁילוֹחַ, יָרְדוּ וּמִלְּאוּ וְיָשְׁבוּ לָהֶן עַל גַּבֵּיהֶן, וְהַכֹּל שָׁוִין שֶׁהַתִּינוֹקוֹת צְרִיכִין טְבִילָה. אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יַעֲקֹב: כּוֹסוֹת הָיוּ תְּלוּיִין בְּקַרְנֵי שְׁוָרִים, כֵּיוָן שֶׁשָּׁהוּ שְׁוָרִים לִשְׁתּוֹת - נִתְמַלְּאוּ הַכּוֹסוֹת. אָמַר לָהֶם: אַל תִּתְּנוּ מָקוֹם לַצְּדוּקִים לִרְדּוֹת אַחֲרֵיהֶם.

ג. בָּאוּ לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מֵעֲזָרַת נָשִׁים לַחֵיל, וְקֶלֶל שֶׁל אֶבֶן הָיוּ קְבוּעִין בַּכֹּתֶל שֶׁל עֲזָרַת נָשִׁים, וְכִסּוּיֵהֶן שֶׁל אֶבֶן. נִרְאִין בַּחֵיל, וּבְתוֹכָן אֵפֶר מִכָּל פָּרָה וּפָרָה שֶׁהָיוּ שׁוֹרְפִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יט, ט): "וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת". מַכֶּה אֶת הַזָּכָר וְנִרְתָּע לַאֲחוֹרָיו, וְאֶפְרוֹ נִשְׁפָּךְ, נוֹטֵל וּמְקַדֵּשׁ מִזֶּה שֶׁמִּשֶּׁפֶךְ. מַעֲשִׂים אֵלּוּ עָשׂוּ כְּשֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶפְרָן יָרְדָה עִמָּהֶן לְבָבֶל וְעָלָה. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא נִטְמָא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים! אָמְרוּ לָהֶם: לֹא גָּזְרוּ טֻמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה.

ד. יִשְׁמָעֵאל בֶּן פָּאבִי שָׁרַף שְׁתַּיִם, אַחַת בְּטְבוּל יוֹם וְאַחַת שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּמַעְרְבֵי הַשֶּׁמֶשׁ הָיוּ דָּנִים עָלֶיהָ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה נֶאֱכָל בְּטְבוּל יוֹם וּתְרוּמָה נֶאֱכֶלֶת לְמַעְרְבֵי שֶׁמֶשׁ. מַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱכַל לְמַעְרְבֵי שֶׁמֶשׁ - כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוֹסִיפוּ לוֹ קְדֻשָּׁה. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים וְקָדָשִׁים קַלִּים חוּץ מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים - כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוֹסִיפוּ לָהֶן קְדֻשָּׁה. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד וְקָדָשִׁים קַלִּים נֶאֱכָלִים לִשְׁנֵי יָמִים. קָדָשִׁים קַלִּים הַנֶּאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד - כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוֹסִיפוּ לָהֶן קְדֻשָּׁה. אָמַר לָהֶם: אִם מְקַיְּמִין אָנוּ אוֹתָהּ, מוֹצִיאִין אָנוּ שֵׁם רַע עַל הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים טֻמְאוֹת הָיוּ, גָּזְרוּ עָלֶיהָ וְשָׁפְכָה וְעָשָׂה אַחֶרֶת בְּטְבוּל יוֹם.

הַשָּׁלֵם

ה. וְכֶבֶשׁ הָיוּ עוֹשִׂים מֵהַר הַבַּיִת לְהַר הַמִּשְׁחָה, כִּפִּין עַל גַּבֵּי כִּפִּין, וְכִפָּה כְּנֶגֶד הָאֻטָּם, מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה שָׁם כֶּבֶשׁ אֶלָּא עַמּוּדִים שֶׁל שַׁיִשׁ הָיוּ קְבוּעִין בָּאָרֶץ, וּכְלוּנְסָאוֹת שֶׁל אֶרֶז עַל גַּבֵּיהֶן, וְהַפָּרָה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה לָצֵאת בַּכֶּבֶשׁ. וּמְטַמְּאִין הָיוּ הַכֹּהֵן הַשּׂוֹרֵף אֶת הַפָּרָה, מִפְּנֵי הַצְּדוֹקִין, שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים: 'בְּמַעֲרְבֵי שֶׁמֶשׁ הָיְתָה נַעֲשֵׂית'. וּמַעֲשֶׂה בְּצְדוֹקִי אֶחָד שֶׁהֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ, וּבָא לִשְׂרֹף אֶת הַפָּרָה. וְיָדַע בּוֹ רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וּבָא וְסָמַךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו. וְאָמַר לוֹ: 'אִישִׁי כֹּהֵן גָּדוֹל! מַה אַתָּה נָאֶה לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל! רֵד וּטְבוֹל אֶחָד'! יָרַד וְטָבַל, וְעָלָה. לְאַחַר טְבִילָה צָרַם לוֹ בְּאָזְנוֹ. אָמַר לוֹ: 'בֶּן זַכַּאי! לְכִשֶּׁאֶפְנֶה לְךָ'. אָמַר לוֹ: 'כְּשֶׁתִּפְנֶה'. לֹא שָׁהָה שִׁלְשָׁה יָמִים עַד שֶׁנִּתְנוּהוּ בַּקֶּבֶר. בָּא אָבִיו אֵצֶל רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי. אָמַר לוֹ: לֹא נִפְנָה בְּנִי שֶׁהֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ. מָקוֹם גְּתָהּ וּמַעֲרַכְתָּהּ הָיוּ תַּחְתֵּיהֶן חֲלָלִין מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם.

ו. כְּפָתוּהָ בְּחֶבֶל שֶׁל מֶגֶג, וּנְתָנוּהָ עַל גַּבֵּי הַמַּעֲרָכָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּמוּכְנִי הָיְתָה עוֹלָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כֶּבֶשׁ הָיוּ עוֹשִׂין לָהּ שֶׁהָיְתָה עוֹלָה בּוֹ, רֹאשָׁהּ לַדָּרוֹם וּפָנֶיהָ לַמַּעֲרָב. כֵּיצַד הָיָה עוֹשֶׂה? שׁוֹחֵט בִּימִינוֹ וּמְקַבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, וּמַזֶּה בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית. וְאִם שִׁנָּה - פָּסוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּימִינוֹ הָיָה שׁוֹחֵט, וְנוֹתֵן הַסַּכִּין לְפָנָיו, אוֹ לְזֶה שֶׁעוֹמֵד בְּצִדּוֹ, וּמְקַבֵּל בִּימִינוֹ, וְנוֹתֵן בִּשְׂמֹאלוֹ, וּמַזֶּה בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית, וְאִם שִׁנָּה - פָּסוּל. נִתַּז בְּיָדוֹ, כְּשֶׁהוּא מַזֶּה, בֵּין חוּץ לְגִתָּהּ וּבֵין חוּץ לְמַעֲרַכְתָּהּ - פָּסוּל. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: חוּץ לְגִתָּהּ - פָּסוּל. חוּץ לְמַעֲרַכְתָּהּ - יַחֲזִיר. וְאִם לֹא הֶחֱזִיר - כָּשֵׁר. וְאִם הוֹצִיא הַדָּם שֶׁבְּיָדוֹ וְהֶחֱזִירוֹ - כָּשֵׁר.

ז. פָּקַע מֵעוֹרָהּ וּמִשְׁעָרָהּ וּמִבְשָׂרָהּ חוּץ לְגִתָּהּ - יַחֲזִיר. וְאִם לֹא הֶחֱזִיר - פָּסוּל. חוּץ מִמַּעֲרַכְתָּהּ - הֲרֵי זֶה מִרְבֶּה עָלָיו עֲצִים, וְשׁוֹרְפוֹ בִּמְקוֹמוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

אוֹמֵר: כַּזַּיִת – מְעַכֶּבֶת. פָּחוֹת מִכְּזַיִת – אֵין מְעַכֶּבֶת. פָּקַע מִקְרְנָהּ וּמִטַּלְפָּהּ וּמִפְרְשָׁהּ – אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁאֵין מְעַכֵּב בְּחַיָּה – אֵין מְעַכֵּב בִּשְׁרֻפָתָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צָדוֹק מוֹסִיף: "אַשְׁלִיךְ? אַשְׁלִיךְ? אַשְׁלִיךְ"? וְהֵם אָמְרוּ לוֹ: "הֵן! הֵן! הֵן!" שָׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר. בֵּין שֶׁקָּרְעָהּ בַּיָּד בֵּין שֶׁקָּרְעָהּ בַּסַּכִּין, וּבֵין שֶׁנִּקְרְעָהּ מֵאֵלֶיהָ וּבֵין שֶׁהִשְׁלִיךְ לְתוֹךְ גּוּפָהּ, בֵּין שֶׁהִשְׁלִיךְ לְתוֹךְ שִׁרְפָתָהּ, בֵּין שֶׁהִשְׁלִיךְ שִׁלְשְׁתָּן כְּאַחַת, בֵּין שֶׁהִשְׁלִיךְ שִׁלְשְׁתָּן זֶה אַחַר זֶה – כְּשֵׁרָה.

ח. נִתָּן עַד שֶׁלֹּא הֵצַת הָאוּר בְּרֻבָּהּ, אוֹ מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר – פְּסוּלָה. נָטַל עֶצֶם אוֹ שָׁחוֹר וְקִדֵּשׁ בּוֹ – הֲרֵי זֶה לֹא עָשָׂה בּוֹ כְּלוּם. אִם יֵשׁ בּוֹ אָבָק כָּל שֶׁהוּא, אוֹ עֶצֶם מִגּוּפוֹ – כּוֹתְשׁוֹ וּמְקַדֵּשׁ בּוֹ וְכָשֵׁר. וְחוֹלְקִין אוֹתוֹ לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים: אֶחָד נִתָּן בַּחֵיל, וְאֶחָד נִתָּן בְּהַר הַמִּשְׁחָה, וְאֶחָד מִתְחַלֵּק לְכָל הַמִּשְׁמָרוֹת. זֶה שֶׁמִּתְחַלֵּק לְכָל הַמִּשְׁמָרוֹת – הָיוּ יִשְׂרָאֵל מַזִּין הֵימֶנּוּ. זֶה שֶׁנִּתָּן בְּהַר הַמִּשְׁחָה – הָיוּ כֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין בּוֹ. זֶה שֶׁנִּתָּן בַּחֵיל – הָיוּ מְשַׁמְּרִין אוֹתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יט, ט): "וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת".

משלי פרק ה

א בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט־אָזְנֶךָ:
ב לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ:
ג כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ:
ד וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת:
ה רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ:
ו אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע:
ז וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי:
ח הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ:
ט פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי:
י פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי:
יא וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ:
יב וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי:
יג וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטֵּיתִי אָזְנִי:
יד כְּמְעַט הָיֵיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה:
טו שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ:
טז יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם:
יז יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ:
יח יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ:
יט אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֶּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד:
כ וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה:
כא כִּי נֹכַח | עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס:
כב עֲוֹנֹתָיו יִלְכְּדֶנּוּ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ:
כג הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה:

משלי פרק ו

א בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ:
ב נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ:
ג עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא | בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־רֵעֶךָ
לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ:
ד אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ:
ה הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ:
ו לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם:
ז אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל:
ח תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ:
ט עַד־מָתַי עָצֵל | תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ:
י מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט | חִבֵּק יָדַיִם לִשְׁכָּב:
יא וּבָא־כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן:
יב אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה:
יג קֹרֵץ בְּעֵינָו מֹלֵל בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו:
יד תַּהְפֻּכוֹת | בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מדנים מְדְיָנִים יְשַׁלֵּחַ:
טו עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא:
טז שֵׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תועבות תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ:
יז עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי:
יח לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה:

יט יָפִיחַ בֶּזְבִים עֵד שָׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים:

כ נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ:

כא קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶיךָ:

כב בְּהִתְהַלֶּכְךָ | תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ

וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ:

כג כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר:

כד לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה:

כה אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ:

כו כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד:

כז הַיַּחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה:

כח אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה:

כט כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ:

ל לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב:

לא וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתַיִם אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן:

לב נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה:

לג נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה:

לד כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא־יַחְמוֹל בְּיוֹם נָקָם:

לה לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד:

משלי פרק ז

א בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ:

ב שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ:

ג קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ:

ד אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִּקְרָא:

ה לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה:

ו כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי:

ז וָאֶרְאֶה בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב:

ח עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד:

ט בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה:

י וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב:

יא הֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ:

יב פַּעַם | בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה תֶּאֱרֹב:

יג וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעֵזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ:

יד זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי:

טו עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָ:

טז מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם:

יז נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן:

יח לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְסָה בָּאֳהָבִים:

יט כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק:
כ צְרוֹר־הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבֹא בֵיתוֹ:
כא הִטָּתוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֶלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ:
כב הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פֹּתְאֹם בְּשׁוֹר אֶל־טֶבַח יָבֹא וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל:
כג עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח וְלֹא־יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא:
כד וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי־פִי:
כה אַל־יֵשְׂטְ אֶל־דְּרָכֶיהָ לְבֶךָ אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ:
כו כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ:
כז דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת:

משלי פרק ח

א הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ:
ב בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים עַל־דָּרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת נִצָּבָה:
ג לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה:
ד אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם:
ה הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב:
ו שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים:
ז כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע:
ח בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ:
ט כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וְיִשָּׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת:
י קְחוּ־מוּסָרִי וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר:
יא כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא יְשׁוְּו־בָהּ:
יב אֲנִי־חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא:
יג יִרְאַת יְהוָה שִׂנְאַת רָע גֵּאָה וְגָאוֹן | וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי:
יד לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה:
טו בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק:
טז בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי צֶדֶק:
יז אֲנִי אהביה אֹהֲבַי אֵהָב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי:
יח עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה:
יט טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר:
כ בְּאֹרַח־צְדָקָה אַהֲלֵךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט:
כא לְהַנְחִיל אֹהֲבַי | יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא:
כב יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז:
כג מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ:
כד בְּאֵין־תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵי־מָיִם:
כה בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי:
כו עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל:
כז בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי בְּחֻקּוֹ חוּג עַל־פְּנֵי תְהוֹם:
כח בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם:
כט בְּשׂוּמוֹ לַיָּם | חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוּקּוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ:
ל וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם | יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת:
לא מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם:

לב וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃
לג שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ׃
לד אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי
יוֹם ׀ יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתָחָי׃
לה כִּי מֹצְאִי מצאי מָצָא חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן
מֵיְהוָה׃
לו וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃

משלי פרק ט

א חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃
ב טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה
שֻׁלְחָנָהּ׃
ג שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ תִקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃
ד מִי־פֶתִי יָסֵר הֵנָּה חֲסַר־לֵב אָמְרָה לּוֹ׃
ה לֻכוּ לַחֲמוּ בַלַּחֲמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי׃
ו עִזְבוּ פְתָאִים וְחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃
ז יֹסֵר ׀ לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ׃
ח אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם
וְיֶאֱהָבֶךָּ׃
ט תֵּן לֶחָכָם וְיֶחְכַּם־עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וְיוֹסֶף
לֶקַח׃
י תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים
בִּינָה׃
יא כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
יב אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָּךְ וְלֹצְתָּ לְבַדֶּךָ תִּשָּׂא׃
יג אֱשֶׁת כְּסִילוּת הֹמְיָה פְּתַיּוּת וּבַל־יָדְעָה מָּה׃
יד וַתֵּשֶׁב לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
טו לִקְרֹא לְעֹבְרֵי־דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אׇרְחוֹתָם׃
טז מִי־פֶתִי יָסֵר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה לּוֹ׃
יז מַיִם־גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃
יח וְלֹא־יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל
קְרֻאֶיהָ׃

משלי פרק י

א מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה
בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃
ב לֹא־יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל
מִמָּוֶת׃
ג לֹא־יַרְעִיב יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים
יֶהְדֹּף׃
ד רָאשׁ עֹשֶׂה כַּף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃
ה אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן
מֵבִישׁ׃
ו בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
ז זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃
ח חַכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
ט הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֵךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃
י קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצֶּבֶת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
יא מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה
חָמָס׃
יב שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה
אַהֲבָה׃
יג בִּשְׂפָתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־
לֵב׃
יד חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי־אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
טו הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים רֵישָׁם׃
טז פְּעֻלַּת צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃
יז אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת
מַתְעֶה׃
יח מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וּמוֹצֵא דִבָּה הוּא

כְּסִיל:

יט בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל:

כ כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט:

כא שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֶאֱוִילִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ:

כב בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא־יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ:

כג כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה:

כד מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְּבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן:

כה כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם:

כו כַּחֹמֶץ | לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו:

כז יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה:

כח תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד:

כט מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן:

ל צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ:

לא פִּי־צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת:

לב שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת:

משלי פרק יא

א מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ:

ב בָּא־זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה:

ג תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים ושדם יְשָׁדֵם:

ד לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת:

ה צְדָקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע:

ו צְדָקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ:

ז בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים אָבָדָה:

ח צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו:

ט בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחֵת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ:

י בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה:

יא בִּבְרַכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים תֵּהָרֵס:

יב בָּז־לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ:

יג הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֵּה דָבָר:

יד בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפֹּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ:

טו רַע־יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשֹׂנֵא תְקִעִים בּוֹטֵחַ:

טז אֵשֶׁת־חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר:

יז גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי:

יח רָשָׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת־שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר אֱמֶת:

יט כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ:

כ תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וְרֹצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ:

כא יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט:
כב נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם:
כג תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה:
כד יֵשׁ מֻפְזָר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר:
כה נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא:
כו מַנִּעַ בָּר יִקְּבֵהוּ לְאֹום וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר:
כז שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֶּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ:
כח בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּול וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ:
כט עֹכֵר בֵּיתוֹ יְנַחֵל־רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב:
ל פְּרִי־צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם:
לא הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם אַף כִּי־רָשָׁע וְחוֹטֵא:

זכות הדפסת בי"ת
ומשניות זהר
יכול להיות שלך או
לעילוי נשמת קרוב
משפחתך!
אלפי דפי גמרא
אלפי פרקי משנה
ותוספתא
נ"ך ודפי זהר לזכותך!

זכות שבועית: 180 ₪

זכות חודשית: 520 ₪

להקדשות: 058-3273775

הודפס לזכות

בן ציון בן שרה נ"י

וצ'רנה בת מרים

ליפשה תחי'

לרפואה שלימה

ומהירה ונחת דקדושא

מכל יוצאי חלציהם

אמן כן יהי רצון.

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת ויצא

ג	יום ראשון	עלות השחר (72 דק) ... 5:03 נץ החמה ..... 6:15 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:02 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:50	סו"ז תפילה ..... 9:41 חצות היום ..... 11:24 שקיעה ..... 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:45	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים ע **ירושלמי:** נדרים כט **תוספתא:** נגעים ו **נ"ך:** משלי ה **משניות:** פאה ו **זהר:** חלק ג עמ' קפג-קפד	**23**
ד	יום שני	עלות השחר (72 דק) ... 5:04 נץ החמה ..... 6:16 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:03 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:50	סו"ז תפילה ..... 9:42 חצות היום ..... 11:25 שקיעה ..... 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:45	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עא **ירושלמי:** נדרים ל **תוספתא:** נגעים ז **נ"ך:** משלי ו **משניות:** פאה ז **זהר:** חלק ג עמ' קפה-קפו	**24**
ה	יום שלישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:05 נץ החמה ..... 6:17 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:04 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:51	סו"ז תפילה ..... 9:42 חצות היום ..... 11:25 שקיעה ..... 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:45	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עב **ירושלמי:** נדרים לא **תוספתא:** נגעים ח **נ"ך:** משלי ז **משניות:** פאה ח **זהר:** חלק ג עמ' קפז-קפח	**25**
ו	יום רביעי	עלות השחר (72 דק) ... 5:06 נץ החמה ..... 6:18 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:04 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:52	סו"ז תפילה ..... 9:43 חצות היום ..... 11:25 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עג **ירושלמי:** נדרים לב **תוספתא:** נגעים ט **נ"ך:** משלי ח **משניות:** דמאי א **זהר:** חלק ג עמ' קפט-קצ	**26**
ז	יום חמישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:07 נץ החמה ..... 6:19 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:05 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:52	סו"ז תפילה ..... 9:43 חצות היום ..... 11:26 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עד **ירושלמי:** נדרים לג **תוספתא:** פרה א **נ"ך:** משלי ט **משניות:** דמאי ב **זהר:** חלק ג עמ' קצא-קצב	**27**
ח	יום שישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:08 נץ החמה ..... 6:20 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:05 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:53	סו"ז תפילה ..... 9:44 חצות היום ..... 11:26 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עה **ירושלמי:** נדרים לד **תוספתא:** פרה ב **נ"ך:** משלי י **משניות:** דמאי ג **זהר:** חלק ג עמ' קצג-קצד	**28**
	הדלקת נרות (40 דק): 3:51 (20 דק): 4:11			
ט	שב"ק	שבת קודש פרשת ויצא עלות השחר (72 דק) ... 5:09 נץ החמה ..... 6:21 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:53	סו"ז תפילה ..... 9:44 חצות היום ..... 11:26 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עו **ירושלמי:** נדרים לה **תוספתא:** פרה ג **נ"ך:** משלי יא **משניות:** דמאי ד **זהר:** חלק ג עמ' קצה-קצו	**29**
	מוצש"ק לשיטת ר"ת: 5:44			

שֹׁרֶשׁ הַבְּעָיוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ אֶת הַמּוּדָעוּת לְכוֹחוֹתָיו, וְאִם הָיָה יוֹדֵעַ מֵהַכּוֹחוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּקִרְבּוֹ - הָיָה פּוֹתֵר הֲמוֹן מֵהַבְּעָיוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ...

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)